

provincie Drenthe

A large silhouette of a high jumper in mid-air, performing a Fosbury Flop, dominates the left side of the cover. The background is a bright blue sky with scattered white clouds. At the bottom, the silhouettes of a crowd of spectators and a tall stadium light pole are visible against the horizon.

Drentse Onderwijsmonitor 2013

Drentse Onderwijsmonitor 2013

januari 2014

Colofon

Titel: · Drentse Onderwijsmonitor 2013

Datum: januari 2014

Opdrachtgever: Provincie Drenthe, Vereniging Drentse Gemeenten

Auteur: Jan Kruijer, Imke Oosting

Adressen: Centrum voor Maatschappelijke Ontwikkeling Groningen
Postbus 2266
9704 CG Groningen
www.cmogroningen.nl

© Copyright 2013-2014, Centrum voor Maatschappelijke Ontwikkeling Groningen

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het Centrum voor Maatschappelijke Ontwikkeling Groningen.

Voor zover het maken van kopieën is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912^j het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij Besluit van 23 augustus 1995, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 882, 1180 AW Amstelveen). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze opgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich te wenden tot het Centrum voor Maatschappelijke Ontwikkeling Groningen.

Voorwoord Drentse Onderwijsmonitor 2013

De Drentse Onderwijsmonitor is langzamerhand een begrip in Onderwijsland. Naar goed Drents gebruik doen we er altijd wat bescheiden over. Maar voor de achtste keer leveren we een betrouwbaar overzicht van de onderwijsresultaten in de provincie. Een dergelijk overzicht biedt goede kansen op een permanente verbetering van het onderwijs.

Deze achtste versie biedt een aantal veranderingen ten opzichte van eerdere versies.

Ten eerste zijn we gestopt met het vermelden van de voorschoolse gegevens. Natuurlijk is de ontwikkeling in die voorschoolse periode van eminent belang, maar daar heb je betrouwbare en volledige gegevens voor nodig. Dat bleek lang niet altijd het geval. Gemeenten die dat wensen kunnen wel een lokale rapportage ontvangen, mits er voldoende betrouwbare gegevens voorhanden zijn.

Daarentegen lukt het steeds beter om de aansluiting te vinden met de gegevens uit het voortgezet onderwijs. We constateren bij deze sector een groeiend draagvlak, mede ingegeven door nieuwe overheidsmaatregelen.

Ten derde constateren we een groeiende belangstelling voor het thema 'excellentie'. Het is een symptoom van de groeiende aandacht voor kwaliteitsverbetering. Thans nemen 18 scholen deel aan het Drentse excellentie-traject. De verwachting is dat dat aantal volgend jaar wordt uitgebreid.

In algemene zin durven we te stellen dat de Onderwijsmonitor een belangrijke bijdrage heeft geleverd aan deze ontwikkelingen. Het publiceren van een jaarlijkse monitor werkt bij alle partijen stimulerend in het streven naar optimale onderwijskwaliteit. Het feit dat vrijwel alle schoolbesturen en gemeenten meedoen, is daarbij een goede steun in de rug.

Rest mij een aantal personen en partijen te bedanken. Dat is ten eerste de provincie Drenthe en de Drentse gemeenten die al jaren deze monitor financieel mogelijk maken. Ten tweede het CMO, dat zorgdraagt voor een betrouwbare oplevering van de gegevens. En tenslotte de leden van de Regiegroep Drentse Onderwijsmonitor; een stel bevlogen onderwijzers dat met coördinator Roelof Beek ervoor zorgdraagt dat de monitor een goede praktische vertaling krijgt.

Eric van Oosterhout, voorzitter Regiegroep Onderwijsmonitor

Inleiding	4
Samenvatting Drentse onderwijsmonitor 2013.	5
1 Het primair onderwijs en het speciaal onderwijs.....	8
1.1 De basisscholen in Drenthe	8
1.2 Leerlingen op de basisscholen in Drenthe.....	9
1.3 Het speciaal (basis-)onderwijs in Drenthe.....	11
2 Toetsprestaties in het Drentse basisonderwijs	14
2.1 Deelnemende scholen en besturen.....	14
2.2 De toetsen die worden beschreven.....	15
2.2.1 Normering van de toetsen en statistische bewerkingen	15
2.3 Resultaten van Drentse leerlingen op de toetsen.....	17
2.3.1 De kleutertoetsen: taal voor kleuters en rekenen voor kleuters in groep 2	17
2.3.2 Technisch lezen	19
2.3.3 Woordenschat.....	21
2.3.4 Begrijpend lezen	23
2.3.5 Rekenen-wiskunde	25
2.4 De scholen vergeleken	27
2.5 De eindtoets in groep 8 (Cito Eindtoets).....	29
2.6 Beoordeling door de Onderwijsinspectie: de toezichtarrangementen	31
2.7 De scholen met de hoogste scores op de toetsen	32
3 Het voortgezet onderwijs	34
3.1 Van basisschool naar voortgezet onderwijs: de schooladviezen	34
3.2 Drentse jongeren in het voortgezet onderwijs.....	37
3.3 De schoolloopbaan in het voortgezet onderwijs	38
4 Werken aan taal- en rekenprestaties op niveau	41
4.1 Referentieniveaus taal en rekenen.....	41
4.2 Toetsresultaten 2 ^e jaars leerlingen in voortgezet onderwijs.....	42
4.2.1 Taalverzorging	44
4.2.2 Nederlandse leesvaardigheid	47
4.2.3 Nederlandse woordenschat	48
4.2.4 Engels leesvaardigheid.....	48
4.2.5 Rekenen	50
4.2.6 Wiskunde	52
4.2.7 Hoe verder?.....	53
5 Na het voortgezet onderwijs.....	54
5.1 Leerlingen op het middelbaar beroepsonderwijs	54
5.2 Het hogere onderwijs.....	55
5.3 Voortijdig schoolverlaters	56
6 Gegevens in de leerplichtadministratie	59
Bijlage A Bevolkingsprognoses onderwijsleeftijden	62
Bijlage B Cito toetsen op I t/m V niveaus.....	64
Bijlage C De hoogst scorende scholen in eerdere jaren.....	67
Bijlage D Overzicht taal- en rekentoetsen.....	68
Bijlage E Van schaalgemiddelden naar referentieniveaus	69
Bijlage F ERK-niveaus voor het examen Engels.....	70

Bijlage G Ingeschreven 0-23 jarigen per gemeente	71
Bijlage H Definities en afkortingen	73
Gegevensbronnen	76

Inleiding

De Drentse Onderwijsmonitor verschijnt dit jaar voor de achtste keer. Jaarlijks worden voor de monitor cijfers, statistieken en verdere informatie verzameld over de onderwijsloopbaan van Drentse jongeren tot 23 jaar. Het rapport is geschreven door CMO Groningen in opdracht van de Regiegroep Drentse Onderwijsmonitor. De Regiegroep bestaat uit vertegenwoordigers van gemeenten, provincie, schoolbesturen voor basisonderwijs en scholen voor voortgezet onderwijs.

De basisinformatie voor de Drentse Onderwijsmonitor komt van gegevensbestanden van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). In eerdere jaren waren de gemeentelijke leerplichtadministraties de belangrijkste bron voor de monitor, omdat hierin de inschrijfgegevens van alle in de gemeente wonende jongeren worden bijgehouden. De rol van DUO in het verzamelen van inschrijfgegevens is de laatste jaren vergroot, wat tot het besluit heeft geleid om de DUO gegevens als primaire bron voor de monitor te gebruiken. Gegevens over de voorschoolse periode zullen vanaf dit jaar niet meer worden beschreven. De leerplichtadministraties zijn dit jaar nog wel verzameld en geanalyseerd. Het laatste hoofdstuk van dit rapport gaat hierover.

Vrijwel alle Drentse basisscholen en hun besturen leveren al een aantal jaren ten behoeve van de monitor de resultaten op toetsen van het Cito leerling- en onderwijsvolgsysteem aan. Met de hulp van de Toetservice van het CED in Rotterdam worden deze toetsresultaten verzameld, bewerkt en geanalyseerd. In hoofdstuk 2 leest u hierover meer.

Van het merendeel van de scholen voor voortgezet onderwijs is een bestand ontvangen met inschrijfgegevens van leerlingen in het derde leerjaar. Hiermee is na te gaan hoe de schooladviezen van de basisschool zich verhouden tot de verdere onderwijsloopbaan van de leerlingen.

Voor het eerst dit jaar zijn gegevens opgevraagd over de referentie toetsen in het 2^e leerjaar van het voortgezet onderwijs. De centrale rekentoets wordt in het schooljaar 2013-2014 ingevoerd als verplicht examenonderdeel. De examens Nederlands moeten een jaar later (2014-2015) zijn afgestemd op de referentieniveaus.

Samenvatting Drentse onderwijsmonitor 2013.

Het primair onderwijs en het speciaal onderwijs

Op 1 oktober 2012 waren er 285 basisscholen in Drenthe met in totaal 291 basisschoolvestigingen. Het aantal scholen (vestigingen) is sinds vorig jaar met 8 afgenomen.

Veertig procent van de Drentse basisscholen heeft minder dan 100 leerlingen (landelijk 20%).

Het aantal basisschoolleerlingen is 1% lager dan in schooljaar 2000-2001 (landelijk is de afname 5%). Op 1 oktober 2012 waren er 45.392 leerlingen ingeschreven op de Drentse basisscholen (vorig jaar 46.364).

Het aantal kinderen in de basisschoolleeftijd zal volgens de prognose in 2020 met ruim 14% zijn afgenomen (landelijk is de afname 8%).

Negen procent van de Drentse basisschoolleerlingen heeft een gewichtsfactor toegekend op basis van het opleidingsniveau van de ouders (landelijk 11%). Het percentage gewichtenleerlingen neemt al enige jaren af.

Er zijn 8 scholen voor speciaal basisonderwijs in Drenthe met op 1 oktober 2012 in totaal 1.183 leerlingen. Daarnaast zijn er 11 voorzieningen voor (voortgezet) speciaal onderwijs (clusteronderwijs) met in totaal 1.090 leerlingen. Ongeveer 2,7% van de kinderen in het primaire onderwijs gaat naar een speciale basisschool (landelijk 2,6%).

Toetsprestaties in het Drentse basisonderwijs

Zowel op taal als op rekenen wordt door Drentse kleuters ruim boven de norm gescoord. Bij taal scoort 73% binnen de hoogste niveaus (norm is 50%) en bij rekenen 64%.

Het technisch lezen, getoetst in groep 3, 4 scoort vergelijkbaar met de landelijke norm. In groep 5 wordt iets vaker op de hoogste niveaus gescoord dan de norm.

De prestaties op de woordenschattoets in groep 3 zijn boven de norm (70% scoort binnen de hoogste niveaus). In groep 5 is de voorsprong afgenomen en wordt rond de landelijke norm gescoord.

Bij het begrijpend lezen in groep 6 wordt iets minder vaak dan de norm op de hoogste niveaus gescoord (46%), het aandeel kinderen dat scoort op de risiconiveaus is daarentegen ook lager dan de norm. In groep 8 is de achterstand ten opzichte van de norm weer ruim ingehaald (54% haalt de hoogste niveaus).

De Drentse basisschoolleerlingen scoren heel goed op rekenen. Bijna 80% scoort in groep 3 binnen de hoogste niveaus. In groepen 4 en 5 zakt de voorsprong iets maar de scores blijven ruim boven de norm. Het beeld is al jaren constant.

Scholen van verschillende denominatie en van verschillende grootte verschillen niet of nauwelijks wat betreft de hoogte van de gemiddelde standardscore op toetsen voor taal en rekenen. Het aandeel gewichtenleerlingen op een school maakt wel uit.

De scholen met de meeste gewichtenleerlingen hebben in veel gevallen lagere gemiddelde standaardscores op de toetsen voor taal en rekenen.

Het voortgezet onderwijs

De adviezen voor het voortgezet onderwijs die Drentse basisscholen geven komen redelijk overeen met het landelijk gemiddelde. Ongeveer 46% van de leerlingen krijgt een vmbo advies (landelijk 45%), 15% een vwo advies (landelijk 18%) en 19% een havo advies (landelijk 18%). De scholen in Noord- en Midden Drenthe verwijzen vaker dan gemiddeld naar havo en naar vwo.

Vijfenzestig procent van de Drentse leerlingen is in het derde leerjaar van het voortgezet onderwijs terecht gekomen op het onderwijsniveau dat door de basisschool werd geadviseerd. Tweeëntwintig procent volgt onderwijs op een lager en 13% op een hoger niveau.

Het aantal Drentse leerlingen in het voortgezet onderwijs is in schooljaar 2012-2013 bijna 30.500 (een toename van 1% ten opzichte van vorig schooljaar). Er is al een aantal jaren sprake van een lichte toename. De prognose is dat het aantal jongeren in de leeftijd 13 tot en met 22 jaar de komende jaren nog iets zal toenemen. Dit geldt overigens niet voor alle gemeenten, een aantal gemeenten krijgt te maken met een afname. Voor Borger-Odoorn is deze het grootst (bijna 10%). Ook voor Aa en Hunze, Westerveld, Emmen en Midden-Drenthe wordt een afname verwacht, in deze gevallen overstijgt de afname de 5% echter niet.

Eenentachtig procent van de Drentse jongeren in het voortgezet onderwijs gaat binnen de eigen provincie naar een school, ongeveer 16% gaat naar een school in Groningen.

Al een aantal jaren geldt dat Drentse jongeren relatief iets minder vaak vwo onderwijs volgen en iets vaker vmbo onderwijs dan landelijk.

In 2012 slaagde 92% van de leerlingen op de Drentse vo-scholen. Het Drentse slaagpercentage is hiermee 2 procentpunten hoger dan het landelijke.

De eindexamencijfers in het Drentse voortgezet onderwijs zijn grotendeels vergelijkbaar met het landelijke gemiddelde. Gemiddeld over alle vakken scoren vwo leerlingen 0,1 punt lager dan landelijk.

Werken aan taal- en rekenprestaties op niveau

Het lijkt erop dat 2^e jaars leerlingen van de vmbo richtingen bb en kb van alle getoetste onderdelen voor rekenen nog het verst verwijderd zijn van het vereiste examenniveau (2F). De vmbo gt-ers schijnen meer op koers te liggen: meer dan de helft lijkt al aan de exameneis te voldoen.

Havisten moeten aan hogere eisen voldoen; minder dan de helft lijkt het niveau 3F te halen. Een groot deel van de vwo-ers lijkt minder moeite met rekenen te hebben: 89% zou op het niveau 3F zitten.

Na het voortgezet onderwijs

Aan het begin van schooljaar 2012-2013 waren er bijna 17.100 Drentse mbo leerlingen (vorig jaar 17.300). De meeste Drentse mbo-ers volgen een opleiding

binnen de sector zorg en welzijn (Drenthe 35%, landelijk 32%). Dan volgt de sector economie (Drenthe 29% , landelijk 32%).

Er zijn ongeveer 8.100 in Drenthe wonende jongeren ingeschreven op het hoger beroepsonderwijs (vorig jaar 8.250). De meeste van hen doen een economische opleiding.

Het meest recente (schooljaar 2011-2012) percentage voortijdig schoolverlaters is 2,7%. Er is sprake van een dalende trend vanaf 2005. In Noord- en Midden Drenthe is het percentage voortijdig schoolverlaters 2,3% (was 2,9%), in Zuidwest Drenthe 2,4% (was 2,7%) en in Zuidoost Drenthe 2,7% (was 3,0%).

Gegevens in de leerplichtadministratie

In de gemeentelijke leerplichtadministraties staat 99% van de 0-23 jarigen geregistreerd. Van zowel de leerplichtige en kwalificatieplichtige jongeren als de groep 18-plussers is in bijna alle gevallen (rond de 98%) bekend of ze ingeschreven staan bij een onderwijsinstelling of een startkwalificatie hebben.

1 Het primair onderwijs en het speciaal onderwijs

1.1 De basisscholen in Drenthe

Een afname van het aantal scholen sinds vorig schooljaar

Op de teldatum 1 oktober 2012 zijn er volgens DUO 285 basisscholen in Drenthe met in totaal 291 basisschoolvestigingen. In de monitor rapportage van vorig jaar, was er nog sprake van 293 basisscholen in Drenthe met in totaal 299 vestigingen (teldatum 1 oktober 2011). Het aantal scholen (vestigingen) is dus met 8 afgenomen. De afname is het gevolg van zowel daadwerkelijke sluiting, vanwege afnemende leerlingaantallen, als van fusies van scholen. Begin 2013 was nog discussie over het verhogen van de opheffingsnorm voor basisscholen van het minimum 23 leerlingen naar een minimum van 100 leerlingen. De minimale opheffingsnorm is echter niet verhoogd.

In de tabel staat het aantal scholen in elke Drentse gemeente per grootteklasse. Alleen in Tynaarlo is een school met minder dan 25 leerlingen.

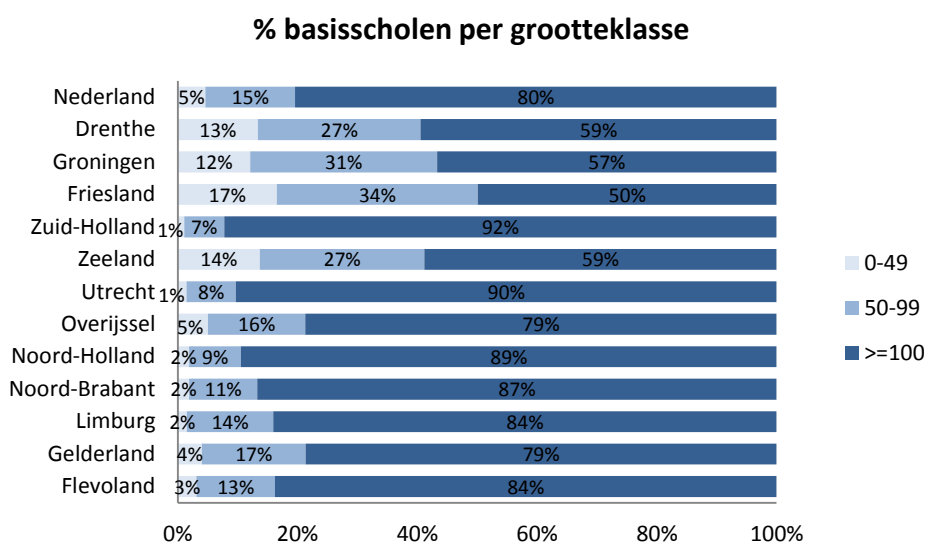
Tabel 1 Aantal basisscholen per grootteklasse per gemeenten schooljaar 2012-2013

	scholen < 25 leersl.	scholen 25-49 leersl.	scholen 50-99 leersl.	scholen 100-199 leersl.	scholen > 200 leersl.	totaal aantal scholen
Aa en Hunze	0	5	5	5	3	18
Assen	0	0	1	6	18	25
Borger-Odoorn	0	2	9	6	2	19
Coevorden	0	6	11	6	5	28
De Wolden	0	7	3	2	5	17
Emmen	0	5	17	29	13	64
Hoogeveen	0	2	8	12	10	32
Meppel	0	0	0	6	8	14
Midden-Drenthe	0	1	5	7	5	18
Noordenveld	0	5	6	2	7	20
Tynaarlo	1	2	8	5	6	22
Westerveld	0	3	6	3	2	14
provincie	1	38	79	89	84	291

Bron: DUO, 2013

Vorig jaar had 39% van de Drentse scholen minder dan 100 leerlingen, dit jaar is dat 40%. Landelijk heeft 20% van de basisscholen minder dan 100 leerlingen, dit is gelijk aan het percentage van vorig jaar. Drenthe staat evenals vorig jaar op de 4^e plaats voor wat betreft percentage scholen met minder dan 100 leerlingen, achter Friesland, Groningen en Zeeland (zie volgende figuur).

Figuur 1

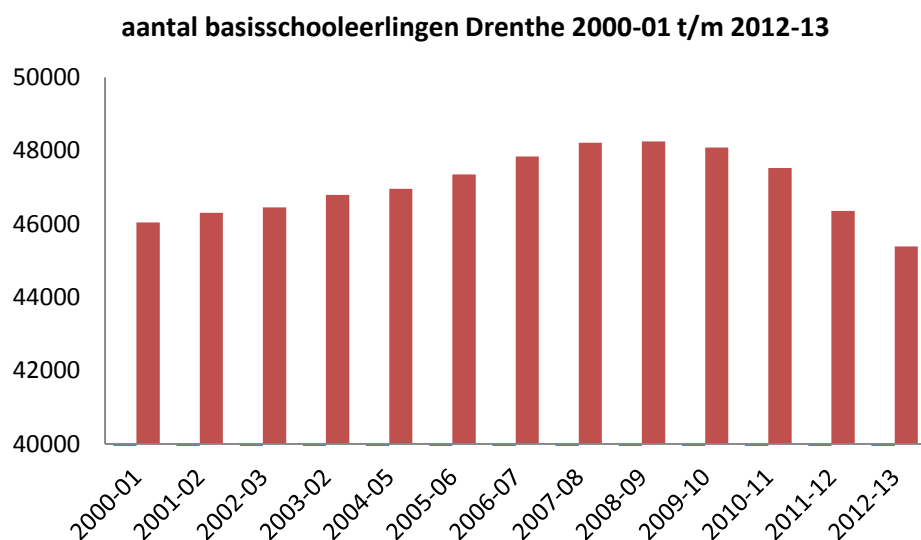
Bron: DUO, 2013

1.2 Leerlingen op de basisscholen in Drenthe

Aantal basisschoolleerlingen

Op de teldatum 1 oktober 2012 waren er 45.392 leerlingen ingeschreven op de basisscholen in Drenthe. Het aantal basisschoolleerlingen is hiermee iets onder het niveau van het schooljaar 2000-2001, zoals te zien is in de onderstaande figuur. Het aantal leerlingen steeg sinds dat jaar jaarlijks een klein beetje tot de topjaren 2007-2008 en 2008-2009. Sindsdien is de daling ingezet. Het leerlingaantal in Drenthe is in vergelijking met schooljaar 2000-2001 1% lager. Landelijk is de afname sinds 2000-2001 veel groter namelijk bijna 5%.

Figuur 2

Bron: DUO, 2013

In de gemeente Assen is het aantal basisschoolleerlingen iets toegenomen sinds het vorige schooljaar. Voor de totale provincie geldt een afname van 2% (vorig jaar was de afname 3%). De relatief grootste afnamen zijn in Westerveld en De Wolden.

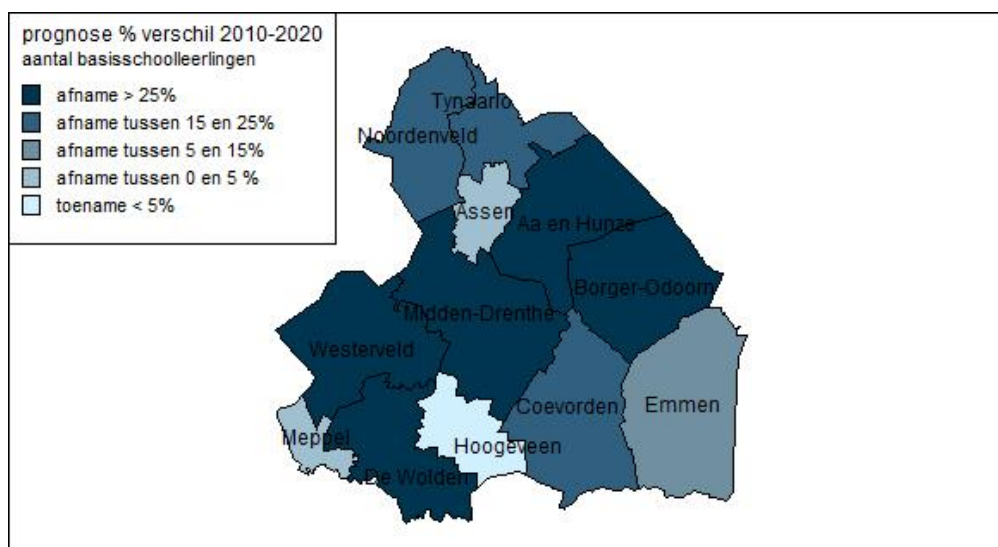
Tabel 2 Aantal leerlingen op de basisscholen, per gemeente, 2011-2012 en 2012-2013, absoluut en procentueel verschil

	2011-2012	2012-2013	verschil	% verschil
Aa en Hunze	2.265	2.180	-85	-4%
Assen	6.812	6.831	19	0%
Borger-Odoorn	2.153	2.099	-54	-3%
Coevorden	3.410	3.291	-119	-4%
De Wolden	2.209	2.108	-101	-5%
Emmen	9.798	9.640	-158	-2%
Hoogeveen	5.377	5.324	-53	-1%
Meppel	3.484	3.441	-43	-1%
Midden-Drenthe	3.080	2.957	-123	-4%
Noordenveld	2.833	2.766	-67	-2%
Tynaarlo	3.257	3.171	-86	-3%
Westerveld	1.686	1.584	-102	-6%
provincie	46.364	45.392	-972	-2%

Bron: DUO, 2013

Prognoses aantal basisschoolleerlingen

De prognose die vorig jaar in het rapport werd gepresenteerd is nog de meest recente (bevolkingsprognose VIII, provincie Drenthe, maart 2012). Het aantal kinderen in de basisschoolleeftijd (4 tot en met 11 jarigen inclusief 30% van de 12 jarigen) zal in 2020 ten opzichte van 2010 met ruim 14% zijn afgenomen tot ongeveer 43.480. Landelijk is dit percentage 8%. In het plaatje hieronder ziet u per gemeente de procentuele afname weergegeven, waarbij de donkere gebieden de grootste afname voorstellen. Voor Hoogeveen wordt een kleine toename voorspeld van 2%. In Bijlage A staan de percentages.

Bron: Provincie Drenthe, Bevolkingsprognose XVIII (maart 2012)

Kengetal

% gewichten-
leerlingen

2012-13: 9%
2011-12: 10%
2010-11: 10%
2009-10: 11%
2008-09: 12%
2007-08: 14%

Gewichtenleerlingen op de Drentse basisscholen

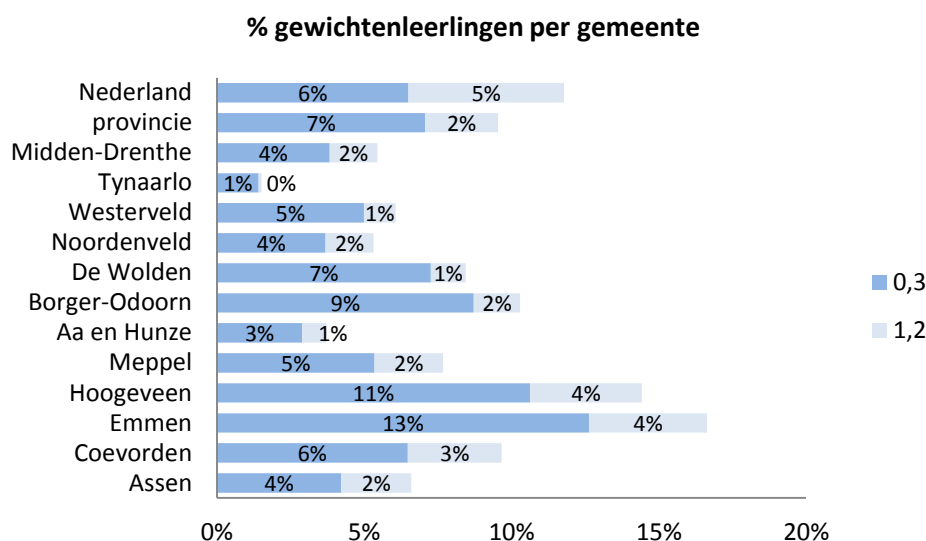
Kinderen krijgen bij de toelating op een basisschool een gewichtsfactor toegekend, op basis van het opleidingsniveau van de ouders (zie ook bijlage H). Scholen krijgen extra middelen op basis van het aandeel gewichtenleerlingen. In 2009-2010 is daarnaast de impulsgebieden toeslag ingevoerd. Een school krijgt extra geld per achterstandsleerling als de school in een zogenoemd impulsgebied gevestigd is. Een impulsgebied is een postcodegebied met veel huishoudens met een laag inkomen of een uitkering. Iets minder dan een derde van alle scholen in Drenthe zijn gevestigd in een impulsgebied.

Het percentage gewichtenleerlingen in Drenthe was aan het begin van het schooljaar 2012-2013 negen procent (landelijk 11%). Zowel landelijk als provinciaal neemt het percentage de laatste jaren af.

De volgende figuur laat het percentage gewichtenleerlingen zien aan het begin van het huidige schooljaar 2012-2013.

Op de scholen in Hoogeveen en Emmen zitten procentueel gezien de meeste gewichtenleerlingen, zelfs meer dan gemiddeld in Nederland. De scholen in Tynaarlo en Aa en Hunze hebben minder dan 5% gewichtenleerlingen.

Figuur 3

Bron: DUO, 2013

1.3 Het speciaal (basis-)onderwijs in Drenthe

Leerlingaantallen op de scholen voor speciaal onderwijs.

Er zijn 8 scholen voor speciaal basisonderwijs in Drenthe met op 1 oktober 2012 in totaal 1.183 leerlingen (vorig jaar 1.252). De scholen staan in Assen (2), Emmen (2), Hoogeveen (2), Meppel en Noordenveld (beide gemeenten 1). In de volgende tabel staan de leerlingaantallen, voor 2012 en 2011 (op peildatum 1 oktober).

Tabel 3 Aantal leerlingen speciaal basisonderwijs per school 2011-12 en 2012-13

gemeente	school	aantal op 1-10-2011	aantal op 1-10-2012
Assen	PC SSBO De Boei	109	107
	SSBO De Meander	247	213
Emmen	SBO De Catamaran	176	163
	SSBO Toermalijn	156	136
Hoogeveen	SSBO De Carrousel	168	172
	SSBO De Kameleon	95	88
Meppel	SSBO Reestoever	161	162
Noordenveld	SSBO t Hoge Holt	140	142
		1.252	1.183

Bron: DUO, 2012, 2013

Er zijn in Drenthe daarnaast 11 voorzieningen voor (voortgezet) speciaal onderwijs (clusteronderwijs) met in totaal 1.090 leerlingen, 382 op SO en 708 op VSO. De scholen staan in Assen (2), Emmen (3), Hoogeveen (2), Meppel (2), Midden-Drenthe en Hoogeveen (beide gemeenten 1). In de tabel staan de leerlingaantallen voor SO en VSO voor de jaren 2011 en 2012. Het aantal leerlingen dat naar SO gaat is met 50 afgenomen, het aantal dat naar VSO gaat is met 25 toegenomen.

Tabel 4 Aantal leerlingen (V)SO per school 2011-12 en 2012-13

gemeente	school	aantal SO op 1-10-2012 (en 2011)	aantal VSO op 1-10-2012 (en 2011)
Assen	V Lieflandschool (SO/VSO)	58 (59)	87 (95)
	De Atlas (VSO)	-	79 (79)
Emmen	De Atlas (VSO)	-	88 (66)
	Opb. School v. ZMLK (SO/VSO)	53 (61)	97 (87)
	Tine Marcusschool (SO)	103 (99)	-
Hoogeveen	De Atlas (VSO)	-	52 (66)
	GJ vd Ploegschool (SO/VSO)	44 (50)	92 (96)
Meppel	De Ambelt Oosterenk (VSO)	-	76 (57)
	Opb. Mackaysch. ZML (SO/VSO)	40 (38)	64 (65)
Mid.-Drenthe	De Aventurijn (SO/VSO)	73 (112)	73 (72)
Tynaarlo	Guyotschool B (SO)	11 (13)	-
		382 (432)	708 (683)

Bron: DUO, 2012, 2013

Als we kijken naar de leerlingen per cluster dan zijn er in totaal in de provincie 114 cluster 2 leerlingen, 535 cluster 3 leerlingen en 441 cluster 4 leerlingen op de instellingen in Drenthe¹.

¹ Cluster 1: voor kinderen met een visuele handicap of meervoudig gehandicapte kinderen met een visuele handicap. Cluster 2: voor dove en slechthorende kinderen en kinderen met ernstige spraakmoelijkheden, kinderen met een meervoudige handicap met eerdergenoemde problemen. Cluster 3: voor kinderen met een lichamelijke handicap, zeer moeilijk lerende kinderen en langdurig zieke kinderen met een handicap. Cluster 4: voor zeer moeilijk opvoedbare kinderen, langdurig zieke kinderen anders dan met een lichamelijke handicap en onderwijs aan kinderen verbonden aan een pedologisch instituut.

Deelname aan het speciaal onderwijs

De scholen in Drenthe behoren tot in totaal 5 samenwerkingsverbanden primair onderwijs. De samenwerkingsverbanden zijn verantwoordelijk voor het aanbieden van passend onderwijs aan alle in het gebied van het samenwerkingsverband wonende kinderen en jongeren. In de tabel hieronder is te zien dat in twee samenwerkingsverbanden het percentage kinderen in het speciaal basisonderwijs hoger is dan het landelijke van 2,6%. Het percentage kinderen in het speciaal onderwijs (clusterscholen) is vrijwel overal lager dan landelijk. Het percentage leerlingen met een rugzak (leerlinggebonden financiering) is in de samenwerkingsverbanden hoger dan landelijk. In de tabel is aangegeven of het percentage hoger (↑), lager (↓) of gelijk (=) is aan dat van vorig jaar.

Tabel 5 percentage kinderen op speciaal (basis)onderwijs en rugzakken per samenwerkingsverband in 2012

	sbao	so	rugzakken
PO2201: Assen, Aa en Hunze, Tynaarlo, Midden Drenthe	2,1%↓	1,0% =	1,3%=
PO2202: Emmen, Borger-Odoorn	2,5%↓	0,7%↓	1,6%↑
PO2203: Meppel, Hoogeveen, De Wolden, Westerveld, Steenwijkerland, deel Staphorst en Zwartewaterland (Ov)	2,9%↑	1,4%↑	1,7%↓
PO2304: Coevorden, Dalfsen, Hardenberg, Ommen	2,4%↓	0,9%=	1,6%↓
PO2001: Groningse gemeenten en Noordenveld	3,0%=	1,6%=	1,1%↓
Nederland	2,6%↓	1,6%↓	1,0%↓

Bron DUO/website Passend onderwijs, 2013

Kengetal % sbo/sorec

sbo:

2012-13: 2,7

2011-12: 2,8

2010-11: 2,8

2009-10: 2,9

2008-09: 2,7

2007-08: 2,7

so/rec:

2012-13: 0,9

2011-12: 1,0

2010-11: 1,2

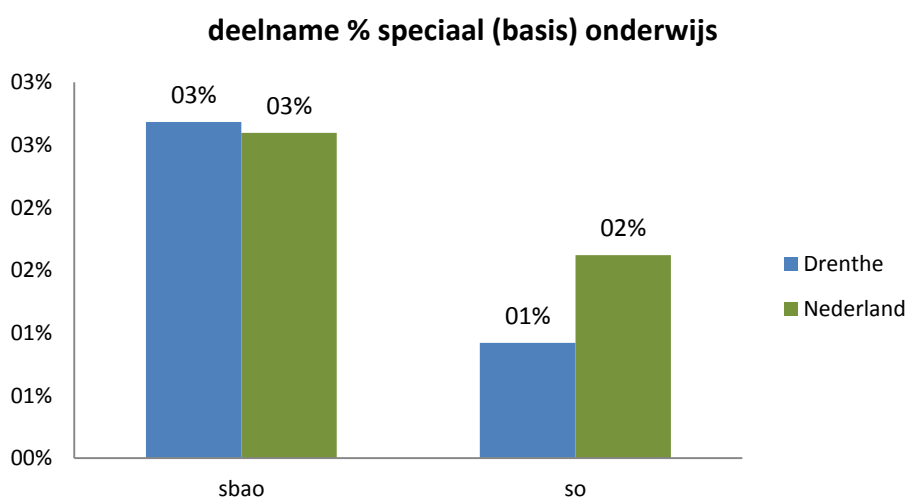
2009-10: 1,2

2008-09: 1,3

2007-08: 1,2

In de volgende figuur staat welk deel van de kinderen *woonachtig* in de provincie naar het speciale (basis) onderwijs gaat. Het deelname percentage (aantal op speciale basisschool ten opzichte van het totaal in primair onderwijs) is 2,7%, iets hoger dan landelijk. Er gaan relatief minder Drentse kinderen naar het SO dan landelijk (respectievelijk 0,9% en 1,6%).

Figuur 4

Bron: GLA' s Drentse gemeenten, 2013, bewerking CMO /website Passend Onderwijs, 2013

2 Toetsprestaties in het Drentse basisonderwijs

In dit hoofdstuk presenteren we de resultaten van Drentse basisschoolkinderen op taal- en rekentoetsen uit het leerlingvolgsysteem van het Cito. De gegevens zijn verzameld en voorbereid door de Toetsservice van het CED in Rotterdam. Ook kijken we welke scholen gemiddeld het hoogst scoren op de in dit hoofdstuk beschreven taal- en rekentoetsen. Het hoofdstuk besluit met bij de Inspectie van het Onderwijs opgevraagde informatie over eindtoetsen en toezichtarrangementen.

2.1 Deelnemende scholen en besturen

Er zijn aan het begin van het schooljaar 2012-2013 291 basisschoolvestigingen in Drenthe. Van 262 zijn toetsgegevens ontvangen. Hiermee is een responspercentage van 90% bereikt, een fractie lager dan vorig jaar. De scholen vallen samen onder 37 besturen. De meeste van hen (34 besturen) hebben toestemming gegeven voor gegevenslevering.

Tabel 6 Deelname door scholen en schoolbesturen over de jaren

	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13
besturen met schoolvestigingen in Drenthe	37	37	37	37	37	37
besturen die gegevens levering toestemmen	23	28	34	34	34	34
aantal school locaties dat gegevens levert	151	198	248	262	271	262
totaal aantal vestigingen in Drenthe	306	306	307	301	299	291
responspercentage	49%	65%	81%	87%	91%	90%

In de tabel is te zien dat er van minder scholen gegevens zijn ontvangen dan vorig jaar (een afname van 10). Het aantal scholen is overigens met 8 afgenomen. Evenals vorig jaar geldt voor de gemeenten Aa en Hunze, De Wolden en Borger-Odoorn een responspercentage van 100%.

Tabel 7 Respons gegevenslevering toetsen per schoolvestiging en gemeente

	aantal schoolvestigingen	aantal deelnemers 2013	aantal deelnemers ten opzichte van vorig jaar
Aa en Hunze	18	18 (100%)	gelijk
Assen	25	23 (92%)	+2
Borger-Odoorn	19	19 (100%)	-1
Coevorden	28	24 (86%)	+3
De Wolden	17	17 (100%)	-3
Emmen	64	57 (89%)	-2
Hoogeveen	32	25 (78%)	-1
Meppel	14	12 (86%)	+1
Midden-Drenthe	18	16 (89%)	-5
Noordenveld	20	18 (90%)	-1
Tynaarlo	22	19 (86%)	-2
Westerveld	14	13 (93%)	-1
provincie	291	262 (90%)	-10

2.2 De toetsen die worden beschreven

In het onderstaande overzicht is te zien over welke toetsresultaten het gaat in dit hoofdstuk. Het gaat om toetsen van het Cito leerling en onderwijs volgsysteem (LOVS) voor taal en rekenen en wiskunde. De resultaten worden beschreven voor de kleutertoets taal in groep 2, de toets voor technisch lezen ('drie minuten toets') in groepen 3, 4 en 5, de toets voor woordenschat in groepen 3 en 5 en de toets voor begrijpend lezen in groepen 6 en 8. Voor rekenen gaat het om de kleutertoets rekenen in groep 2 en toetsen voor rekenen en wiskunde in groepen 3, 4 en 6. De resultaten worden voor meerdere jaren gepresenteerd.

Tabel 8 Toetsen waarvan de resultaten worden besproken in de Drentse Onderwijsmonitor 2013

	Naam toets en afnamemoment	toets code	aantal scholen 2013	aantal leerlingen 2013
<i>Kleutertoetsen</i>	LOVS Taal voor kleuters, medio groep 2	LTK25	246	4.685
	LOVS Rekenen voor kleuters medio groep 2	LRK25	253	4.810
<i>Technisch lezen</i>	LOVS Drie-minuten-toets, eind groep 3	LDM39	239	4.977
	LOVS Drie-minuten-toets, eind groep 4	LDM49	242	4.770
	LOVS Drie-minuten-toets, eind groep 5	LDM59	243	5.774
<i>Woordenschat</i>	LOVS Woordenschat, eind groep 3	LWT39	161	2.939
	LOVS Woordenschat, eind groep 5	LWT59	159	2.963
<i>Begrijpend lezen</i>	LOVS Begrijpend Lezen, medio groep 6	LBL65	260	6.000
	LOVS Begrijpend Lezen, medio groep 8	LBL85	162	3.353
<i>Rekenen & Wiskunde</i>	LOVS Rekenen & Wiskunde, eind groep 3	LRA39	253	5.034
	LOVS Rekenen & Wiskunde, eind groep 4	LRA49	254	5.127
	LOVS Rekenen & Wiskunde, eind groep 6	LRA69	254	5.212

2.2.1 Normering van de toetsen en statistische bewerkingen

De Toetsservice van het CED te Rotterdam vraagt bij de scholen de toetsgegevens op en doet een voorbereiding op de gegevens. De uiteindelijke analyse van de gegevens wordt gedaan door CMO Groningen.

Het Cito gebruikt niveau indicaties A tot en met E en I tot en met V, om na te kunnen gaan hoe een leerling scoort ten opzichte van andere leerlingen. In dit hoofdstuk presenteren we de resultaten met de hulp van de niveaus A tot en met E. In bijlage B staan de resultaten volgens de normering met niveau verdeling I tot en met V.

In het volgende overzicht staat de betekenis van de niveau indelingen A tot en met E en I tot en met V. De A en de I staan voor het hoogste niveau en de E en de V staan voor het laagste niveau. Beide verdelingen zijn gebaseerd op een landelijke steekproef. In het overzicht is te zien dat landelijk 10% op niveau E scoort (zeer zwak tot zwak). Vijftien procent scoort op niveau D (zwak tot matig).

Leerlingen die op niveau D en E scoren worden over het algemeen gezien als zorgleerlingen. De niveau verdeling I tot en met V is in vijf gelijke delen van 20% verdeeld.

niveaus A tot en met E (in dit hoofdstuk)

A	25% hoogst scorende leerlingen
B	25% ruim tot net boven het landelijk gemiddelde
C	25% net tot ruim onder het landelijk gemiddelde
D	15% ruim onder het landelijk gemiddelde
E	10% laagst scorende leerlingen

niveaus I tot en met V (zie bijlage B)

I	20% hoogst scorende leerlingen
II	20% boven het landelijk gemiddelde
III	20% landelijk gemiddelde
IV	20% onder het landelijk gemiddelde
V	20% laagst scorende leerlingen

De individuele scores van de leerlingen worden omgezet in schaalscores om vergelijkingen over meerdere jaren te kunnen maken. De schaalscores zijn daarna weer omgezet in zogenaamde gestandaardiseerde scores. Hierbij geldt dat het landelijke gemiddelde 50 is en de spreiding (standaarddeviatie) 10. Door deze omzetting is het mogelijk om vergelijkingen in de tijd en over verschillende toetsen te maken. Twee derde van de leerlingen scoort tussen de 40 en de 60 punten. Een score onder de 40 is behoorlijk laag en een scoren boven de 60 is behoorlijk hoog. Bij een analyse van grote groepen (zoals de totale provincie Drenthe) geldt een verschil van twee punten als betekenisvol.

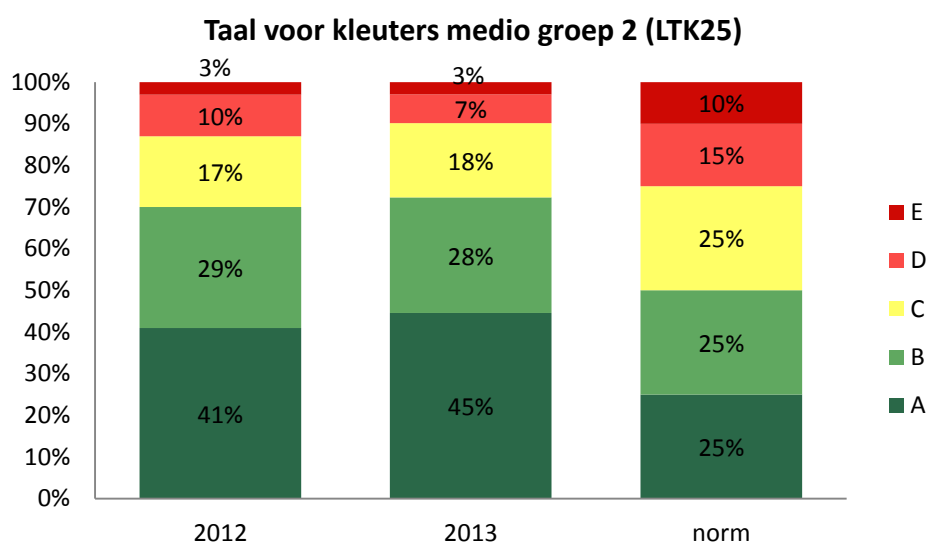
2.3 Resultaten van Drentse leerlingen op de toetsen

De in deze paragraaf gepresenteerde toetsresultaten betreffen de Cito kleutertoetsen taal en rekenen, de toetsen van het leerlingvolgsysteem technisch lezen, begrijpend lezen en woordenschat en de rekenen en wiskunde toetsen van het leerlingvolgsysteem. In de figuren staat de scoreverdeling op de niveaus A tot en met E (zie vorige paragraaf) voor dit schooljaar en voor zover beschikbaar voor eerdere schooljaren. Ook geven we de resultaten per gemeente.

2.3.1 De kleutertoetsen: taal voor kleuters en rekenen voor kleuters in groep 2

Vorig jaar zagen we al dat Drentse kleuters zeer goede resultaten behaalden op de taaltoetsen. Zeventig procent van de kleuters scoorde op de hoogste niveaus A en B. Dit jaar wordt er zelfs nog iets beter gescoord: 73% scoort op het A en B niveau.

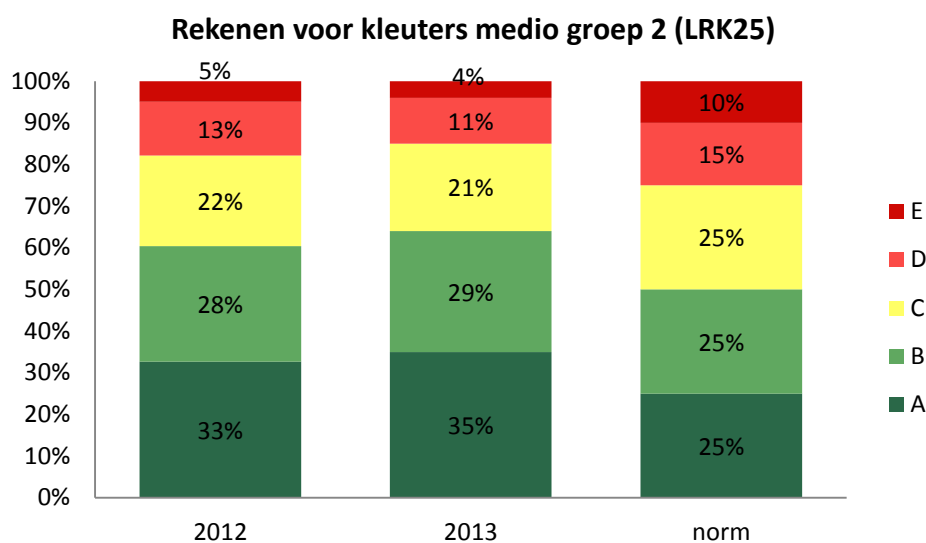
Figuur 5

Bron: basisscholen Drenthe, bewerking CED Toetsservice/CMO Groningen, 2012, 2013

De Drentse kleuters doen het ook goed bij rekenen. Vorig jaar viel 61% binnen de A en B categorie, nu is dat nog iets meer, namelijk 64%. Er vallen daarnaast veel minder kinderen binnen de risicocategorieën D en E dan de norm (15% in Drenthe, 25% is de norm).

Figuur 6

Bron: basisscholen Drenthe, bewerking CED Toetsservice/CMO Groningen, 2012, 2013

Kleutertoetsen taal en rekenen: de scores per gemeente

In de tabel hieronder staan de standaardscores per gemeente. Als een cel rood gekleurd is betekent dit een afname ten opzichte van het vorige jaar. Een groene cel betekent een toename of een gelijk gebleven score.

Alle gemeenten scoren op taal ruim boven de norm van 50. Op de scholen in Aa en Hunze, De Wolden, Meppel en Westerveld is de score wel wat lager dan vorig jaar. Vooral Hoogeveen heeft een hogere score dan vorig jaar.

Voor rekenen wordt ook in alle gevallen boven de norm gescoord. Alleen op de scholen in Meppel is er sprake van een iets lagere score dan vorig jaar. De overige gemeenten scoren gelijk of iets hoger dan vorig jaar. In Hoogeveen is de stijging het grootst.

Tabel 9 Standaardscores taal voor kleuters en rekenen voor kleuters, medio groep 2 per gemeente, provincie 2013, (norm = 50)

	Taal voor kleuters		Rekenen voor kleuters	
	2012	2013	2012	2013
Aa en Hunze	60	58	52	53
Assen	57	58	54	54
Borger-Odoorn	58	60	53	54
Coevorden	57	58	53	55
De Wolden	58	57	53	53
Emmen	56	57	52	53
Hoogeveen	52	56	50	53
Meppel	57	56	53	52
Midden-Drenthe	58	60	56	56
Noordenveld	56	57	53	53
Tynaarlo	60	60	55	56
Westerveld	57	55	52	52
Provincie	57	58	53	54

Bron: basisscholen Drenthe, bewerking CED Toetsservice/CMO Groningen, 2012-2013

2.3.2

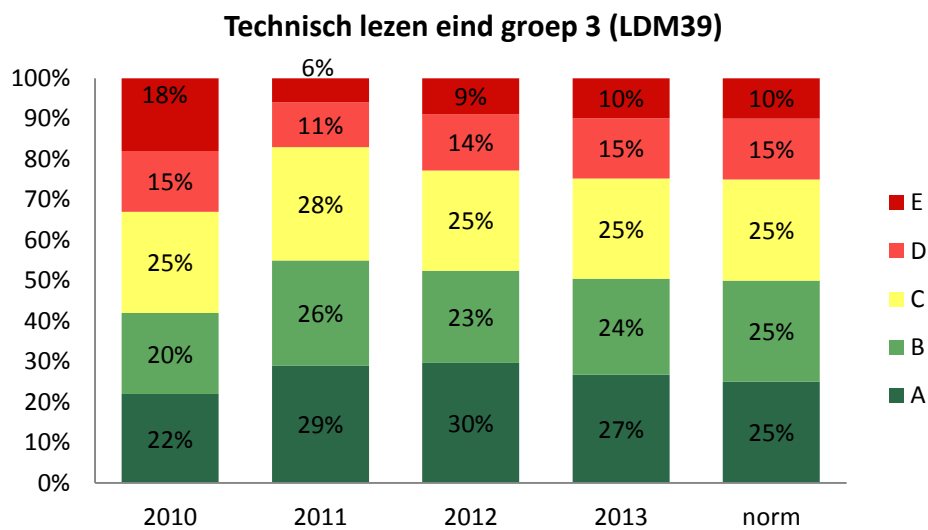
Technisch lezen

Voor de prestaties op het technisch lezen kijken we naar de resultaten op de toetsen technisch lezen van het Cito leerlingvolgsysteem, de 'Drie Minuten Toetsen' (LDM39, LDM49, LDM59), in groep 3, 4 en 5.

Provinciale resultaten

Op de toets voor technisch lezen scoort iets meer dan de helft (51%) op A en B niveau. Dit is vrijwel conform de landelijke norm. Ook de groep leerlingen die binnen de risiconiveaus E en D scoort komt overeen met de norm. De prestaties zijn een fractie lager dan het vorige jaar.

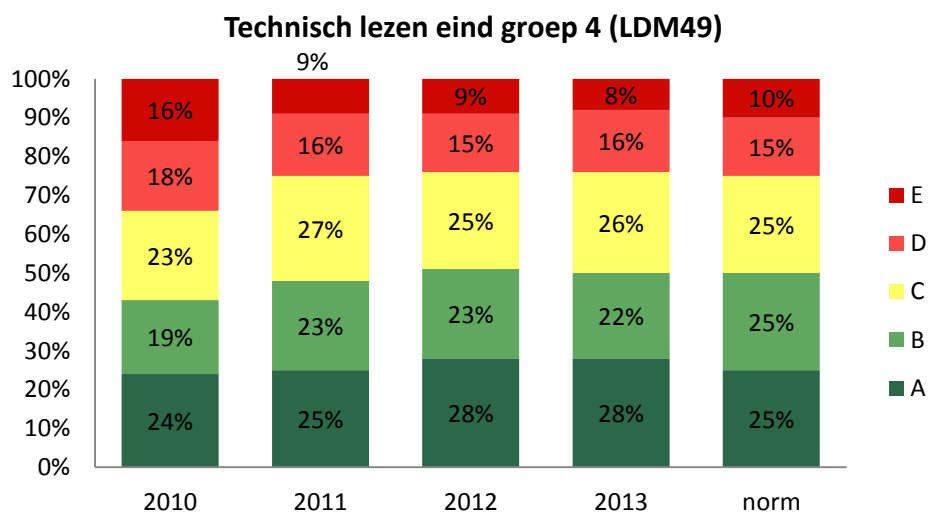
Figuur 7

Bron: basisscholen Drenthe, bewerking CED Toetsservice/CMO Groningen, 2010-2013

Ook in groep 4 is het technisch lezen op het normniveau. Er is vrijwel geen verschil met het vorige jaar, zowel bij de beter scorende leerlingen als de leerlingen die scoren in het risicogebied.

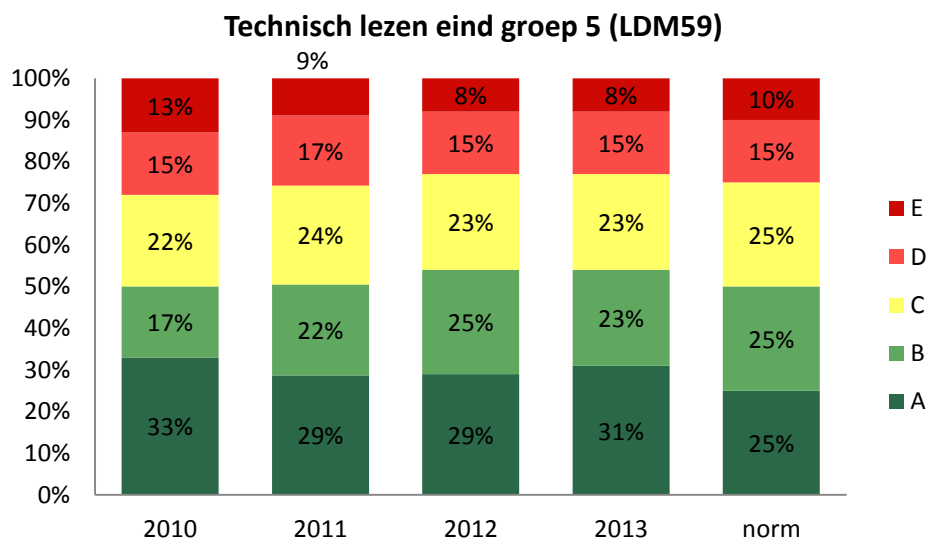
Figuur 8

Bron: basisscholen Drenthe, bewerking CED Toetsservice/CMO Groningen, 2010-2013

In groep 5 scoren de leerlingen iets boven de norm voor wat betreft de A en de B niveaus.

Figuur 9

Bron: basisscholen Drenthe, bewerking CED Toetsservice/CMO Groningen, 2010 -2013

Technisch lezen: de resultaten per gemeente

Een groen gekleurde cel in de tabel betekent een score gelijk of hoger aan de score van het vorige jaar en een rode cel betekent een afname van de score ten opzichte van het vorige jaar. In groep 3 is er bij meer dan de helft van de gemeenten een afname van de score te zien. Wel is de score overall gelijk of boven de norm van 50. In groep 4 is bij de helft van de gemeenten sprake van een lagere score ten opzichte van vorig jaar, Tynaarlo zit zelfs net onder de norm. In groep 5 scoren alle gemeenten op of boven de norm, maar is er in 5 gevallen sprake van een lagere score dan vorig jaar.

Tabel 10 Standaardcores technisch lezen (LDM) groep 3, 4 en 5, per gemeente 2012-2013 (norm = 50)

	groep 3		groep 4		groep 5	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Aa en Hunze	53	54	52	51	51	52
Assen	51	51	50	51	52	51
Borger-Odoorn	52	52	51	50	51	50
Coevorden	51	51	51	52	52	53
De Wolden	52	50	51	50	51	51
Emmen	52	51	51	51	51	51
Hoogeveen	51	51	50	52	51	53
Meppel	52	51	51	52	52	51
Midden-Drenthe	53	52	51	52	53	54
Noordenveld	52	51	51	51	52	50
Tynaarlo	52	50	51	49	50	52
Westerveld	52	51	51	50	52	50
Provincie	52	51	51	51	51	52

Bron: basisscholen Drenthe, bewerking CED Toetsservice/CMO Groningen, 2012-2013

Gewichtenleerlingen vs. niet gewichtenleerlingen

Kinderen met een gewichtsfactor scoren gemiddeld iets lager dan de kinderen zonder gewichtsfactor (zie bijlage voor uitleg gewichtenregeling). In groep 3 en 5 zijn deze verschillen statistisch significant². De gemiddelde standaardscores staan in de tabel.

Tabel 11 Standaardscores LDM technisch lezen toets groepen 3, 4 en 5 per gewichtsfactor (norm=50).

technisch lezen LDM toets	groep 3	groep 4	groep 5
geen gewichtsfactor	51	51	52
wel gewichtsfactor	49	50	49

Bron: basisscholen Drenthe, bewerking CED Toetsservice/CMO Groningen, 2013

2.3.3

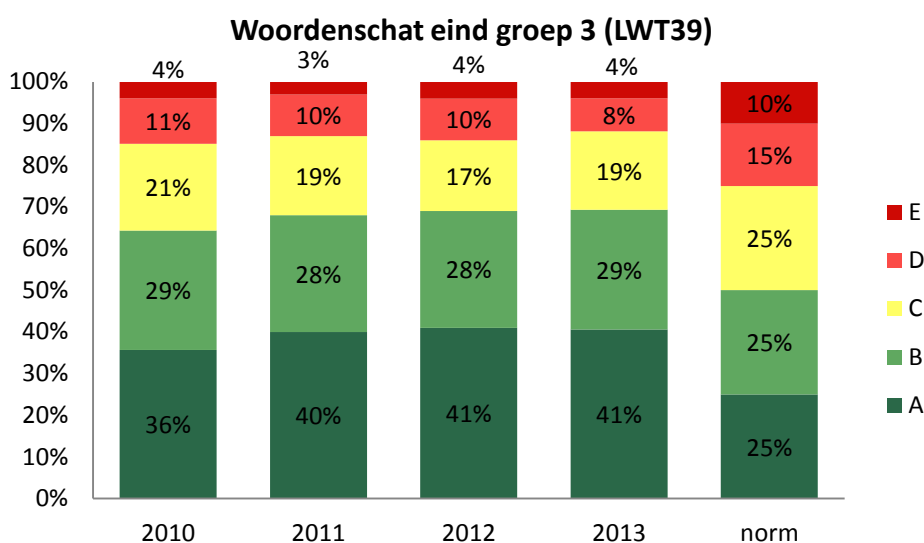
Woordenschat

In deze paragraaf kijken we naar de resultaten op de toetsen woordenschat van het Cito leerlingvolgsysteem in groep 3 en 5 (LWT39 en LWT59)

De provinciale resultaten

De prestaties op de woordenschattoets in groep 3 zijn boven de norm; 70% van de Drentse kinderen scoort binnen de A en de B niveaus. Het aandeel dat in de risiconiveaus D en E scoort is veel lager dan de norm. Over de jaren heen is het beeld vrijwel constant.

Figuur 10

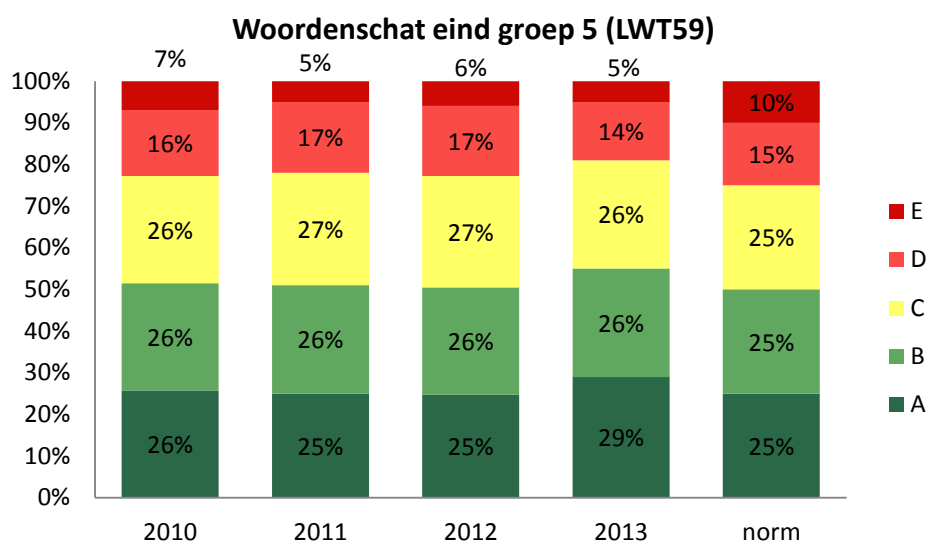

Bron: basisscholen Drenthe, bewerking CED Toetsservice/CMO Groningen, 2010-2013

In groep 5 is de voorsprong die de Drentse kinderen hadden in groep 3 afgenomen (zoals ook in eerdere jaren geconstateerd). De kinderen scoren iets boven de norm, en iets vaker op het A en het B niveau dan vorig jaar. Het aandeel kinderen in het risicogebied is lager dan de norm.

² $p < 0,000$, respectievelijk $f = 28,6$ $f = 24,5$ ($df = 1$)

Figuur 11

Bron: basisscholen Drenthe, bewerking CED Toetsservice/CMO Groningen, 2010-2013

Woordenschat: de scores per gemeente

Op de woordenschattoets in groep 3 wordt overal boven de norm gescoord. Vergeleken met het vorige jaar is de score in 6 gemeenten overigens wel lager. In Assen in het gemiddelde zelfs 3 punten lager. De scores in groep 5 zijn iets lager dan in groep 3 maar overal op of boven de gemiddelde norm. Meppel en vooral Noordenveld hebben te maken met een afname van het gemiddelde ten opzichte van het vorige jaar.

Tabel 12 Standaardcores woordenschat (LWT) groep 3 en 5, per gemeente 2012-2013 (norm = 50)

	LWT39 woordenschat eind groep 3		LWT59 woordenschat eind groep 5	
	2012	2013	2011	2013
Aa en Hunze	60	59	54	54
Assen	54	51	48	51
Borger-Odoorn	55	57	52	53
Coevorden	56	55	53	54
De Wolden	55	56	51	51
Emmen	56	56	50	51
Hoogeveen	52	54	50	54
Meppel	58	57	53	52
Midden-Drenthe	56	59	53	53
Noordenveld	58	58	53	50
Tynaarlo	61	59	51	55
Westerveld	56	54	52	52
Provincie	56	56	51	52

Bron: basisscholen Drenthe, bewerking CED Toetsservice/CMO Groningen, 2012-2013

Gewichtenleerlingen vs. niet gewichtenleerlingen

De kinderen met een gewichtsfactor scoren in alle groepen (statistisch) significant³ lager op de woordenschattoetsen dan de kinderen zonder gewichtsfactor (zie

³ p<0,000, respectievelijk f= 107,8 f= 92,6 (df=1)

bijlage voor uitleg gewichtenregeling). Evenals vorig jaar is in groep 3 de standaardscore 8 punten lager, in groep 5 is deze 6 punten lager.

Tabel 13 Standaardcores LWT Woordenschat groepen 3 en 5 per gewichtsfactor (norm=50).

woordenschat LWT toets	groep 3	groep 5
geen gewichtsfactor	57	53
wel gewichtsfactor	49	47

Bron: basisscholen Drenthe, bewerking CED Toetsservice/CMO Groningen, 2012

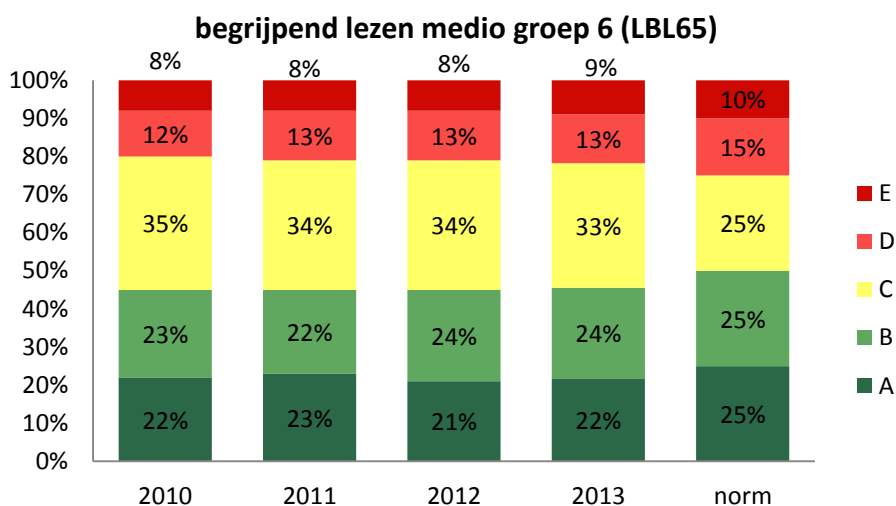
2.3.4

Begrijpend lezen

De provinciale resultaten

De resultaten begrijpend lezen in groep 6 laten al een aantal jaren eenzelfde beeld zien. Er wordt iets minder vaak dan de norm op de A en B niveaus gescoord (46% haalt dit niveau), maar het aandeel kinderen in de risiconiveaus blijft ook lager dan de norm.

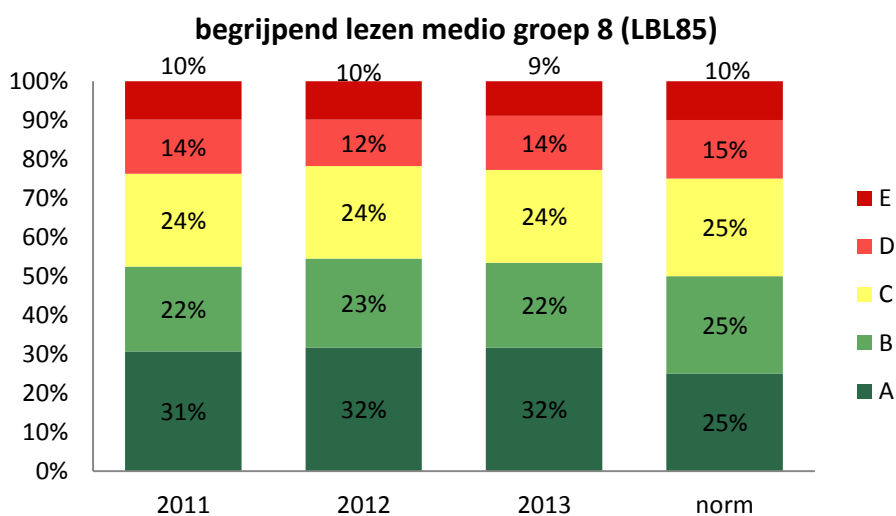
Figuur 12

Bron: basisscholen Drenthe, bewerking CED Toetsservice/CMO Groningen, 2010-2013

In groep 8 is de achterstand ten opzichte van de norm weer ruim ingehaald en scoort 54% op A en B niveau. Deze prestatie is constant over de jaren. Het aandeel in de risiconiveaus is vergelijkbaar met de norm.

Figuur 13

Bron: basisscholen Drenthe, bewerking CED Toetsservice/CMO Groningen, 2011-2013

Begrijpend lezen, de scores per gemeente

Leerlingen in groep 6 op de scholen in Emmen en Borger-Odoorn scoren net onder de gemiddelde standaardscore voor begrijpend lezen. Midden Drenthe, Noordenveld en Tynaarlo op of boven de norm, maar wel iets lager dan het vorige jaar. In groep 8 zijn de scores in alle gemeenten boven de 50. Alleen leerlingen op de scholen in De Wolden en Noordenveld scoren iets lager dan vorig jaar.

Tabel 14 Standaardscores begrijpend lezen (LBL) medio groep 6 en medio groep 8, per gemeente 2012-2013 (norm = 50)

	begrijpend lezen medio groep 6		begrijpend lezen medio groep 8	
	2012	2013	2012	2013
Aa en Hunze	51	51	50	52
Assen	50	52	55	56
Borger-Odoorn	49	48	50	50
Coevorden	49	51	52	53
De Wolden	50	51	54	52
Emmen	50	49	51	51
Hoogeveen	49	50	51	52
Meppel	50	50	53	54
Midden-Drenthe	52	50	51	55
Noordenveld	51	50	56	53
Tynaarlo	53	52	54	54
Westerveld	50	52	52	52
Provincie	50	50	52	53

Bron: basisscholen Drenthe, bewerking CED Toetsservice/CMO Groningen, 2012-2013

Gewichtenleerlingen vs. niet gewichtenleerlingen

De kinderen met een gewichtsfactor hebben zowel in groep 6 als groep 8 een (statistisch) significant⁴ lagere score dan de kinderen zonder gewichtsfactor op de begrijpend lezen toets. In groep 6 is de standaardscore 6 punten lager en in groep 8 is deze maar liefst 9 punten lager.

⁴ p<0,000, respectievelijk f= 173, f=142 (df=1)

Tabel 15 Standaardscores begrijpend lezen LBL in groepen 6, 8 per gewichtsfactor (norm=50).

Begrijpend lezen LBL toets	groep 6 (LBL)	groep 8 (LBL)
geen gewichtsfactor	51	54
wel gewichtsfactor	45	45

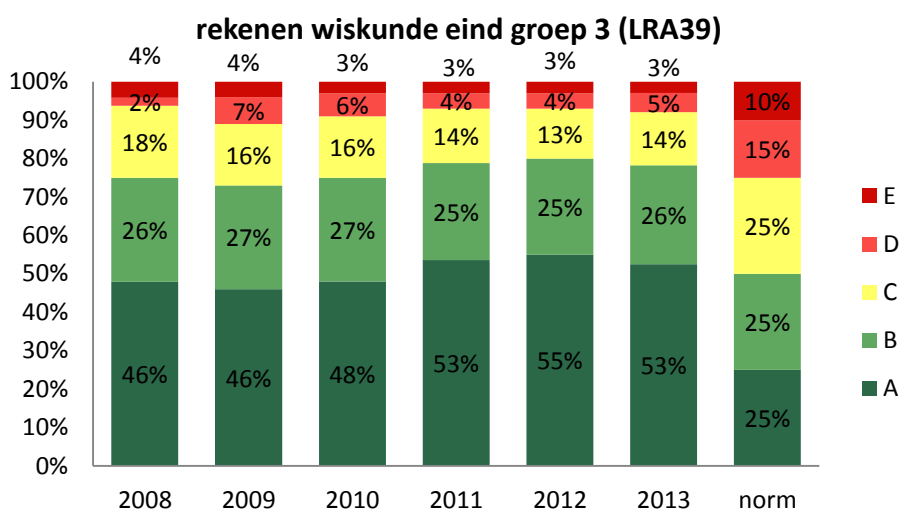
Bron: basisscholen Drenthe, bewerking CED Toetsservice/CMO Groningen, 2013

2.3.5 Rekenen-wiskunde

De provinciale resultaten

De rekentoetsen in groep 3 worden al jaren erg goed gemaakt door de Drentse leerlingen. Slechts 8% scoort in de gevarenzone (de D en E niveaus) en 79% scoort binnen de A en B niveaus.

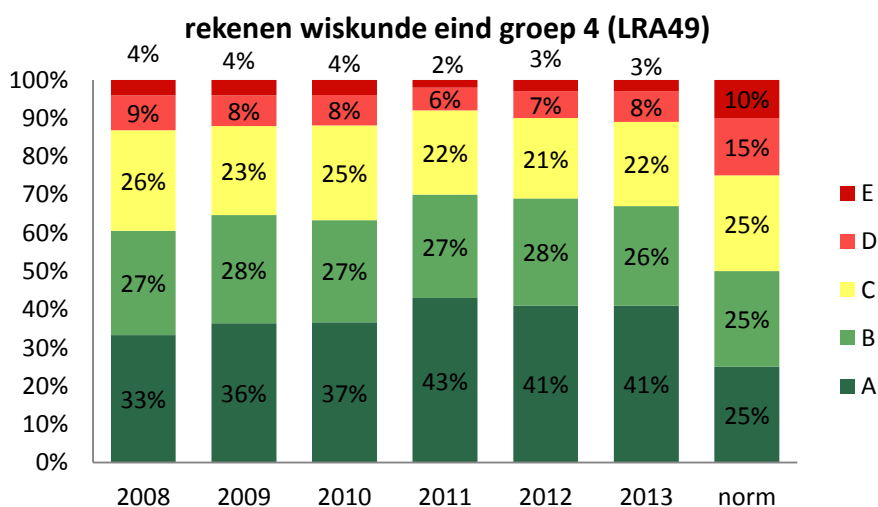
Figuur 14

Bron: basisscholen Drenthe, bewerking CED Toetsservice/CMO Groningen, 2008-2013

In groep 4 wordt nog steeds ruim boven de norm gescoord, maar in iets mindere mate dan in groep 3.

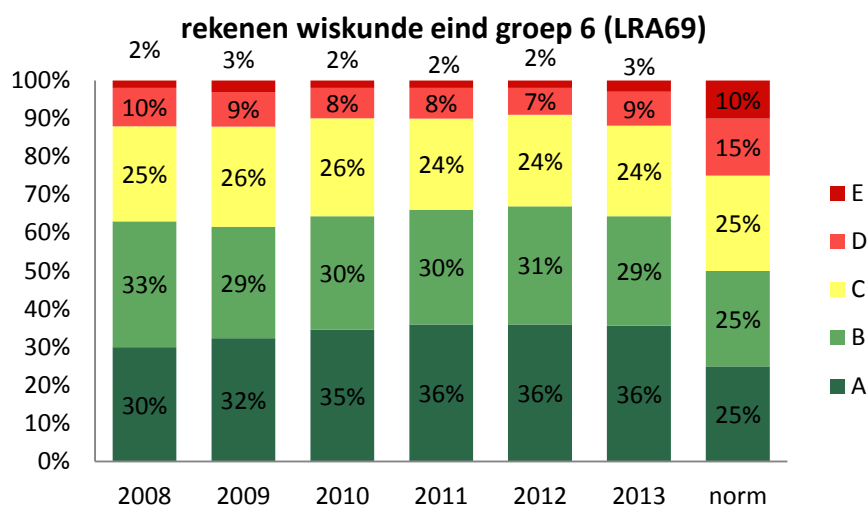
Figuur 15

Bron: basisscholen Drenthe, bewerking CED Toetsservice/CMO Groningen, 2008-2013

In groep 6 is het aandeel resultaten in het A en B niveau iets lager dan in groep 3 en 4, maar nog steeds wordt er ruim boven de norm gescoord.

Figuur 16

Bron: basisscholen Drenthe, bewerking CED Toetsservice/CMO Groningen, 2008-2013

De gemeentelijke resultaten

In alle groepen is de gemiddelde standaardscores op de rekentoetsen ver boven de gemiddelde norm van 50. In groep 3 is er bij 5 gemeenten een kleine afname van de score ten opzichte van het vorige jaar. In groep 4 is er bij 3 gemeenten een afname en in groep 6 bij 5 gemeenten.

Tabel 16 Rekenen-wiskunde standaardscores LRA-toets eind groepen 3, 4 en 6, 2012-2013 per gemeente en provinciaal (norm=50).

	rekenen- wiskunde eind groep 3		rekenen- wiskunde eind groep 4		rekenen- wiskunde eind groep 6	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Aa en Hunze	58	59	56	56	54	55
Assen	57	58	55	56	55	55
Borger-Odoorn	57	56	56	55	54	53
Coevorden	57	58	56	56	54	54
De Wolden	58	56	57	57	56	55
Emmen	57	57	55	55	54	52
Hoogeveen	57	57	56	56	54	54
Meppel	57	58	55	55	54	54
Midden-Drenthe	59	58	56	55	56	54
Noordenveld	60	58	56	58	56	56
Tynaarlo	60	59	60	57	57	56
Westerveld	59	59	58	58	54	55
Provincie	58	58	56	56	55	54

Bron: basisscholen Drenthe, bewerking CED Toetsservice/CMO Groningen, 2012-2013

Gewichtenleerlingen vs. niet gewichtenleerlingen

In alle groepen scoren de gewichtenleerlingen op de rekentoetsen (statistisch) significant⁵ lager dan niet gewichtenleerlingen. In groep 3 is de score 6 punten lager, in groep 4 is deze 5 punten lager en in groep 6 is deze 6 punten lager.

Tabel 17 Standaardscores LRA rekentoets groepen 3,4 en 6 per gewichtsfactor(norm=50).

Rekenen en wiskunde (LRA-toets)	groep 3	groep 4	groep 6
geen gewichtsfactor	58	56	55
wel gewichtsfactor	52	51	49

Bron: basisscholen Drenthe, bewerking CED Toetsservice/CMO Groningen, 2013

2.4 De scholen vergeleken

In deze paragraaf kijken we of de toetsprestaties verschillen tussen scholen met verschillende denominatie, grootteklasse en gewichtencategorie (percentage gewichtenleerlingen). In de volgende tabellen staan de standdaardscores op de diverse toetsen per grootteklasse (minder dan 50 leerlingen, 50 tot 100 leerlingen, 100 tot 200 leerlingen en 200 leerlingen of meer), gewichtencategorie (5% en minder gewichtenleerlingen, 6 tot 20% gewichtenleerlingen, 20% en meer gewichtenleerlingen) en denominatie (openbaar of bijzonder).

Voor de kleutertoetsen taal en rekenen geldt dat er tussen de scholen met verschillende denominatie geen betekenisvol verschil in gemiddelde score is. De scholen met minder dan 50 leerlingen scoren wel iets lager op taal dan de grotere scholen (de standdaardscore is 2 punten lager), maar dit geldt niet voor rekenen. Het aandeel gewichtenleerlingen heeft wel een duidelijke invloed op de hoogte van de standdaardscore, zowel bij de taal als de rekentoets.

Tabel 18 Standaardscores kleutertoetsen taal en rekenen per denominatie, grootteklasse en gewichtencategorie

Kleutertoetsen		Taal LTK25	Rekenen LRK25
denominatie	openbaar	58	54
	bijzonder	57	53
grootteklasse	<50	56	53
	50-99	57	53
	100-199	58	54
	>200	58	54
gewichtencategorie	<=5% gewichtenleerlingen	59	55
	6-20% gewichtenleerlingen	57	53
	>=20% gewichtenleerlingen	55	52

Bron: basisscholen Drenthe, bewerking CED Toetsservice/CMO Groningen, 2013

Bij het technisch lezen is er in geen van de groepen een verschil te zien tussen de hoogte van de standdaardscore tussen openbare en bijzondere scholen. De scholen met minder dan 50 leerlingen lijken iets lager te scoren in vergelijking met de grootste scholen. Het aandeel gewichtenleerlingen lijkt alleen in groep 5 iets uit te maken voor de hoogte van de standdaardscore technisch lezen.

⁵ p<0,000, respectievelijk F=94, 99, 148 (df=1)

Tabel 19 Standaardscores technisch lezen per denominatie, grootteklasse en gewichtencategorie

Technisch lezen		LDM39	LDM49	LDM59
denominatie	openbaar	52	51	52
	bijzonder	51	51	51
grootteklasse	<50	50	49	50
	50-99	50	51	52
	100-199	51	50	51
	>200	52	51	52
gewichtencategorie	<=5% gewichtenleerlingen	51	51	52
	6-20% gewichtenleerlingen	51	51	52
	>=20% gewichtenleerlingen	50	51	50

Bron: basisscholen Drenthe, bewerking CED Toetsservice/CMO Groningen, 2013

Scholen van verschillende denominatie hebben dezelfde gemiddelde standdaardscore op woordenschat. De grootte van de school geeft ook geen duidelijke verschillen, al is het te zien dat de kleinste scholen in groep 5 hoger scoren dan de middelgrote scholen. Het aandeel gewichtenleerlingen heeft wel een invloed op de hoogte van de score. Scholen met meer dan 20% gewichtenleerlingen hebben een score van 3 tot 5 punten lager dan scholen met minder gewichtenleerlingen.

Tabel 20 Standaardscores woordenschat per denominatie, grootteklasse en gewichtencategorie

woordenschat		LWT39	LWT59
denominatie	openbaar	56	53
	bijzonder	56	52
grootteklasse	<50	56	53
	50-99	57	51
	100-199	55	51
	>200	57	54
gewichtencategorie	<=5% gewichtenleerlingen	57	54
	6-20% gewichtenleerlingen	57	52
	>=20% gewichtenleerlingen	53	49

Bron: basisscholen Drenthe, bewerking CED Toetsservice/CMO Groningen, 2013

Voor de toetsen begrijpend lezen geldt dat de denominatie niets uitmaakt voor de hoogte van de gemiddelde standdaardscore. Bij schoolgrootte is te zien dat de scholen met minder dan 50 leerlingen zeker niet het laagst scoren, zelfs nog wat hoger dan de middelgrote scholen. De gewichtencategorie laat wel degelijk verschillen zien. In het geval van de toets in groep 5 is het verschil tussen de scholen met de laagste en de hoogste gewichtenaandeel zelfs 5 punten.

Tabel 21 Standaardcores begrijpend lezen per denominatie, grootteklasse en gewichtencategorie

Begrijpend lezen		LBL65	LBL85
denominatie	openbaar	50	52
	bijzonder	51	53
grootteklasse	<50	51	52
	50-99	50	51
	100-199	49	51
	>200	50	54
gewichtencategorie	<=5% gewichtenleerlingen	51	55
	6-20% gewichtenleerlingen	50	52
	>=20% gewichtenleerlingen	48	50

Bron: basisscholen Drenthe, bewerking CED Toetsservice/CMO Groningen, 2013

Voor toetsen rekenen en wiskunde geldt dat er geen verschillen zijn tussen openbare en bijzondere scholen. Ook zijn er geen duidelijke verschillen tussen grote en kleinere scholen (de kleinere scholen doen het zelf iets beter in groep 4). Het aandeel gewichtenleerlingen heeft evenals bij de andere toetsen wel invloed op de gemiddelde score van de school.

Tabel 22 Standaardcores rekenen en wiskunde per denominatie, grootteklasse en gewichtencategorie

Rekenen en wiskunde		LRA39	LRA49	LRA69
denominatie	openbaar	58	56	54
	bijzonder	57	56	55
grootteklasse	<50	57	57	54
	50-99	57	57	54
	100-199	57	55	53
	>200	58	56	55
gewichtencategorie	<=5% gewichtenleerlingen	58	57	55
	6-20% gewichtenleerlingen	58	56	53
	>=20% gewichtenleerlingen	55	53	51

Bron: basisscholen Drenthe, bewerking CED Toetsservice/CMO Groningen, 2013

2.5 De eindtoets in groep 8 (Cito Eindtoets)

De meeste scholen in Drenthe nemen in groep 8 van het basisonderwijs de Cito eindtoets af, als hulpmiddel voor de juiste keuze voor vervolgonderwijs. Men toetst op de vaardigheden rekenen en taal, studievaardigheden en wereldoriëntatie. Er bestaan vanaf 2013 twee versies een 'basis' en een 'niveau' versie. Deze versies verschillen in moeilijkheidsgraad. De niveau-versie is voor leerlingen van wie men brugklatype basisberoepsgerichte leerweg of kaderberoepsgerichte leerweg inschat en de basis-versie is voor leerlingen met een inschatting voor gemengde en theoretische leerweg of hoger. De standaardcores op beide toetsen zijn vergelijkbaar.

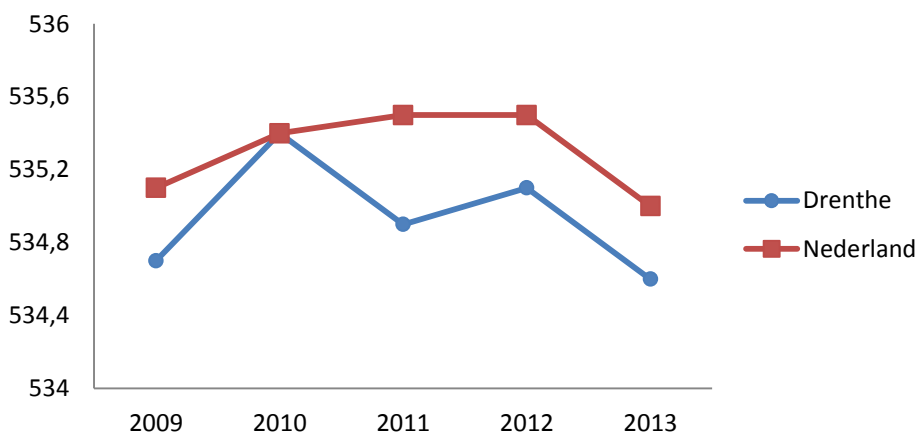
In het volgende overzicht staan de best passende brugklatypes bij de standaardcores die op de eindtoets behaald kunnen worden. De hoogst mogelijke score voor de toets is 550.

- 501 - 522 - Basisberoepsgerichte leerweg
- 522 - 527 - Basis- en Kaderberoepsgerichte leerweg
- 524 - 528 - Kaderberoepsgerichte leerweg
- 528 - 532 - Kaderberoepsgerichte leerweg en gemengde/theoretische leerweg (het voormalige mavo)
- 530 - 535 - Gemengde/theoretische leerweg
- 533 - 536 - Gemengde/theoretische leerweg en havo
- 538 - 541 - havo
- 538 - 545 - havo / vwo brugklas
- 545 - 550 – vwo (atheneum / gymnasium / tweetalig onderwijs / tweetalig vwo)

In 2013 behaalden de leerlingen landelijk gemiddeld een standaardscore van 535,0. Dit is 0,5 punt lager dan in 2012. Het best passende brugklatype bij deze score is gemengde/ theoretische leerweg en havo. In Drenthe is de standaardscore in 2013 234,6. Dit is eveneens 0,5 punt lager dan in 2012. In de volgende figuur zijn de standaardscores weergegeven voor de periode 2009-2013. Het Drentse gemiddelde is vrijwel elk jaar iets lager dan het landelijke (behalve in 2010), maar het verschil is nooit meer dan 0,6. De Drentse gegevens zijn overigens gebaseerd op de resultaten van 72% van de Drentse scholen.

Figuur 17

standaardscores Cito eindtoets 2009-2013 Drenthe, Nederland

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2009-2013

De gemiddelden scores per gemeente die behaald zijn op de Cito eindtoets staan in de volgende tabel, voor de jaren 2009 tot en met 2013. De score is telkens berekend vanuit de afzonderlijke gemiddelden van de scholen in de betreffende gemeente. In de tabel staat ook het aantal scholen per gemeente op basis waarvan de gemeentelijke score is berekend. In het geval van Coevorden, Hoogeveen en Meppel staan de scores tussen haakjes, omdat deze gebaseerd zijn op de gegevens van minder dan de helft van de scholen in de gemeente. De cellen zijn groen gekleurd als er de score gelijk is of gestegen ten opzichte van 2012 en rood gekleurd als er sprake is van een daling.

Bij de meeste gemeenten is er sprake van een daling ten opzichte van vorig jaar. De grootse daling is te zien in Westerveld, maar het gemiddelde is gebaseerd op 57% van de daar gevestigde scholen. De grootste stijging is te zien in Aa en Hunze.

Tabel 23 Gemiddelde gestandaardiseerde Cito eindtoetsscores Drentse gemeenten, provincie, Nederland vanaf 2009

	score 2009	score 2010	score 2011	score 2012	score 2013	aantal scholen /% van totaal
Aa en Hunze	534,6	535,6	533,9	534,0	535,7	17 (94%)
Assen	535,6	535,3	535,3	534,7	535,6	22 (88%)
Borger-Odoorn	534,8	535,8	533,9	535,3	534,2	19 (100%)
Coevorden	533,3	536,6	534,7	(535,7)	(534,4)	10 (36%)
De Wolden	534,4	536,7	534,6	535,1	533,6	11 (65%)
Emmen	534,2	534,5	535,2	534,8	532,8	55 (86%)
Hoogeveen	531,4	533,6	536,0	(530,8)	(532,9)	12 (38%)
Meppel	534,7	530,8	(534,6)	(536,2)	(534,2)	2 (14%)
Mid.-Drenthe	534,1	536,6	535,4	535,0	536,2	17 (94%)
Noordenveld	535,9	536,1	534,5	537,5	537,0	18 (90%)
Tynaarlo	535,4	535,9	535,4	537,0	536,1	19 (86%)
Westerveld	537,1	537,1	534,9	536,6	534,3	8 (57%)
provincie	534,7	535,4	534,9	535,1	534,6	210 (72%)
Nederland	535,1	535,4	535,5	535,5	535,0	6061

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2009-2013

2.6 Beoordeling door de Onderwijsinspectie: de toezichtarrangementen

De Inspectie van het Onderwijs voert doorlopend op scholen risicoanalyses uit om na te gaan of de scholen voldoende kwaliteit leveren. Op basis van een aantal kwaliteitsnormen krijgen scholen een *basistoezicht* of een *aangepast toezicht* bij een geconstateerde zwakke kwaliteit of zeer zwakke kwaliteit. De toezichtarrangementen betekenen het volgende:

Basistoezicht: de opbrengsten aan het eind van de basisschool zijn voldoende.
Aangepast toezicht zwakke kwaliteit: de opbrengsten aan het eind van de basisschool en hooguit één normindicator van het onderwijsleerproces zijn onvoldoende. Bij een zwakke school intensiveert de inspectie het toezicht. Zwakke scholen moeten zo snel mogelijk verbeteren.
Aangepast toezicht zeer zwakke kwaliteit: de opbrengsten aan het eind van de basisschool zijn onvoldoende, evenals twee of meer normindicatoren van het onderwijsleerproces. De inspectie plaatst een zeer zwakke school of opleiding onder sterk geïntensiveerd toezicht. Deze moet dan binnen een afgesproken termijn verbeteren.

Het aantal scholen met aangepast toezicht neemt jaarlijks af zoals te zien in het volgende overzicht. Eind 2010 waren er in Drenthe nog 21 scholen met een aangepast toezicht (15 zwakke scholen en 6 zeer zwakke scholen). Een jaar later zijn er nog 9 scholen met aangepast toezicht (3 zeer zwak en 6 zwak) en vorig jaar waren er 8 scholen met aangepast toezicht, waaronder overigens geen enkele zeer zwakke school.

Op 1 december 2013 zijn er twee zwakke scholen in Drenthe, beide in Borger-Odoorn. Inmiddels is het criterium 'zeer zwak' bij één van deze scholen al weer opgeheven. Daarnaast zijn er 4 zwakke scholen. Deze zijn in Hoogeveen, Meppel,

Aa en Hunze en Borger-Odoorn. Vorig jaar waren er geen zeer zwakke scholen op 1 december, maar wel twee keer zoveel zwakke scholen als dit jaar.

Tabel 24 Aantal scholen met toezichtarrangement zwak/ zeer zwak per gemeente 1 december 2010, 2011, 2012 en 2013

	dec 2010			dec 2011			dec 2012			dec 2013		
	zeer zwak	zwak	totaal	zeer zwak	zwak	totaal	zeer zwak	zwak	totaal	zeer zwak	zwak	totaal
Assen	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Coevorden	2	1	3	-	1	1	-	1	1	-	-	-
Emmen	1	3	4	-	2	2	-	-	-	-	-	-
Hoogeveen	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Meppel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Aa en Hunze	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	1
Borger-Odoorn	-	1	1	-	1	-	-	1	1	2*	1	3
De Wolden	-	3	3	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Noordenveld	-	1	1	-	1	1	-	2	2	-	-	-
Tynaarlo	2	-	2	3	-	3	-	2	2	-	-	-
Westerveld	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mid-Drenthe	1	1	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-
provincie	6	15	21	3	6	9	-	8	8	2*	4	6

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2010, 2011, 2012

***NB: op 1 januari 2014 is nog 1 zeer zwakke school in Borger Odoorn**

2.7

De scholen met de hoogste scores op de toetsen

Evenals eerdere jaren kijken we ook nu welke scholen het best presteren op de toetsen die in de monitor rapportage besproken worden. Hiervoor berekenen we het totaal van alle toetsen rekenen en taal. De scholen zijn ingedeeld in categorieën, op basis van het percentage gewichtenleerlingen. Binnen elke school categorie is de gemiddelde standaardscore van alle taaltoetsen en rekentoetsen berekend en opgeteld. Bij een voldoende aantal afgenomen toetsen (minimaal de helft van de rekentoetsen en de helft van de taal toetsen) zijn de hoogst scorende scholen gekozen.

De indeling in categorieën op basis van het aandeel gewichtenleerlingen is als volgt:

categorie 1: scholen met een percentage gewichtenleerlingen kleiner of gelijk aan 5 procent
categorie 2: scholen met een percentage gewichtenleerlingen tussen de 6 en 20 procent
categorie 3: scholen met 20 procent of meer gewichtenleerlingen

In de eerste categorie (5% of minder gewichtenleerlingen) is basisschool Het Anker in Emmen de school met de hoogste gemiddelde standaardscore, namelijk 58, dit is 4 punten boven het totale gemiddelde in de categorie.

In de tweede categorie (tussen de 6% en de 20% gewichtenleerlingen) scoort basisschool De Schutse uit Aalden (gemeente Coevorden) het hoogst met een gemiddelde van 58. Dit is 5 punten boven het totale gemiddelde in de categorie.

In de derde categorie scoort basisschool De Runde uit Emmer-Compasuum het hoogst met een totaal gemiddelde van 56. Dit is 5 punten boven het totale gemiddelde in de categorie.

categorie	school met hoogste gemiddelde totaalscore taal&rekenen	gemiddelde standaard score school	gemiddelde standaardscore in de categorie
categorie 1	PCBS Het Anker Emmen (gemeente Emmen)	58	54
categorie 2	CBS De Schutse Aalden (Coevorden)	58	53
categorie 3	OBS De Runde Emmer-Compasuum (gemeente Emmen)	56	51

Bron: basisscholen Drenthe, bewerking CMO Groningen, 2013

De winnaars van voorgaande jaren staan in bijlage C.

3 Het voortgezet onderwijs

3.1 Van basisschool naar voortgezet onderwijs: de schooladviezen

We kijken in deze paragraaf naar het advies voor voortgezet onderwijs dat leerlingen krijgen van de basisschool. Veertien van de 19 Drentse scholen voor voortgezet onderwijs hebben gegevens aangeleverd (2 minder dan vorig jaar). De gegevens zijn van leerlingen in het derde leerjaar: de opleiding die op dit moment gevolgd wordt, de basisschool van herkomst en het advies voor vervolgonderwijs van de basisschool.

Welke adviezen worden gegeven door het basisonderwijs?

De gegevens geven antwoord op de vraag in hoeverre het advies van de basisschool overeen komt met het onderwijsniveau dat daadwerkelijk in leerjaar 3 wordt gevolgd.

In de volgende tabel staan de adviezen van de scholen gevestigd in de Drentse regio's⁶, de totale provincie en Nederland. Te zien is dat 46% van de Drentse leerlingen een advies voor vmbo kreeg, landelijk is dit vrijwel hetzelfde percentage. Dit is een opvallend resultaat als we het vergelijken met eerdere jaren: vorig jaar was het percentage vmbo verwijzingen 51% en 2 jaar geleden zelfs 55%. Er wordt in Drenthe iets minder vaak verwezen naar vwo dan landelijk. Voor het overige zijn er vrijwel geen verschillen tussen de landelijke en provinciale cijfers.

Tabel 25 Percentage VO-advies van basisonderwijs van leerlingen in leerjaar 3 VO per regio, provincie Drenthe en Nederland

	Noord- en Midden Drenthe	Zuidwest Drenthe	Zuidoost Drenthe	totale provincie Drenthe	Nederland
vmbo/lwoo	40%	47%	47%	46%	45%
havo	26%	14%	19%	19%	18%
vwo	23%	13%	11%	15%	18%
vmbo-havo	7%	11%	8%	9%	8%
havo-vwo	4%	15%	16%	12%	11%
vmbo-havo-vwo	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
praktijkonderwijs	0,0%	0,1%	0,1%	0,3%	0,1%

Bron: vo-scholen Drenthe, bewerking CMO Groningen, 2013

In de tabel is ook te zien dat basisscholen gevestigd in Noord- en Midden Drenthe het minst vaak verwijzen naar vmbo en basisscholen uit Zuidwest en Zuidoost Drenthe ongeveer even vaak als landelijk. Noord- en Midden Drenthe verwijzen veel vaker naar ofwel havo ofwel vwo dan in de andere regio's en dan landelijk. Verwijzing naar vwo doen scholen in Zuidwest en Zuidoost Drenthe minder vaak dan landelijk. Scholen in deze regio's verwijzen weer vaker naar gecombineerde brugklassen.

⁶ Noord- en Midden Drenthe: *Tynaarlo, Noordenveld, Assen, Aa en Hunze en Midden Drenthe*. Zuidoost Drenthe: *Borger-Odoorn, Coevorden en Emmen*. Zuidwest Drenthe: *Westerveld, Meppel, De Wolden en Hoogeveen*.

Het advies van de basisschool en de verdere onderwijsloopbaan.

We kijken hier of in het derde leerjaar van het voortgezet onderwijs het onderwijsniveau gelijk, hoger of lager is dan het door de basisschool meegegeven schooladvies. Er is gekozen voor het derde leerjaar omdat dan de meeste leerlingen het niveau volgen waarin zij examen gaan doen.

In de hierop volgende figuur zijn de resultaten weergegeven⁷. De categorieën 'iets hoger' en 'hoger' en 'iets lager' en 'lager' zijn samengevoegd. De categorieën 'iets hoger' en 'iets lager' hebben te maken met de brugklasadviezen vmbo-havo en havo-vwo. Iets hoger betekent bij een vmbo-havo advies vervolgonderwijs in het havo en bij een havo-vwo advies vervolgonderwijs in het vwo. Omgekeerd is iets lager bij vmbo-havo advies een vervolgonderwijs in het vmbo en bij havo-vwo advies vervolgonderwijs in het havo.

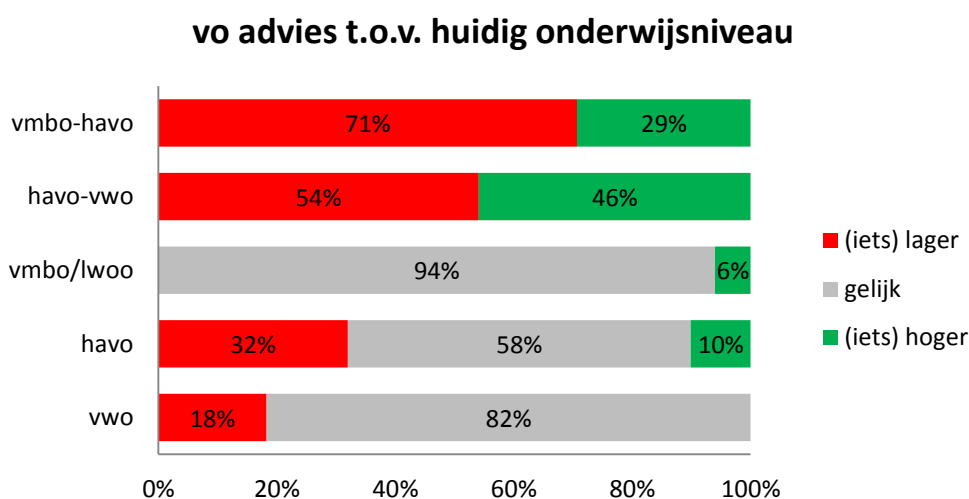
Bijna driekwart van de leerlingen met een vmbo-havo advies volgt een opleiding op vmbo niveau en dus iets lager dan het advies. Iets meer dan de helft van de leerlingen met een havo-vwo advies is op een iets lager (dus havo) terecht gekomen.

Net als vorig jaar volgt 82% van de Drentse leerlingen met een vwo advies ook daadwerkelijk een vwo opleiding in het derde leerjaar (landelijk is dit 87%). Achttien procent van hen is naar havo (of in een enkel geval naar het vmbo) gegaan.

Meer dan de helft van de leerlingen met havo advies volgt in het derde leerjaar ook havo onderwijs (58%, vorig jaar 62%). Rond de 32% is terechtgekomen in het vmbo, bij hen was er dus sprake van 'over-advisering'. Een tiende deel is naar vwo gegaan bij hen was dus sprake van 'onder-advisering'.

Evenals vorig jaar volgen de meeste leerlingen met vmbo advies ook vmbo onderwijs (94%). Zes procent van hen is naar havo (of in een enkel geval zelfs naar het vwo) gegaan.

Figuur 18

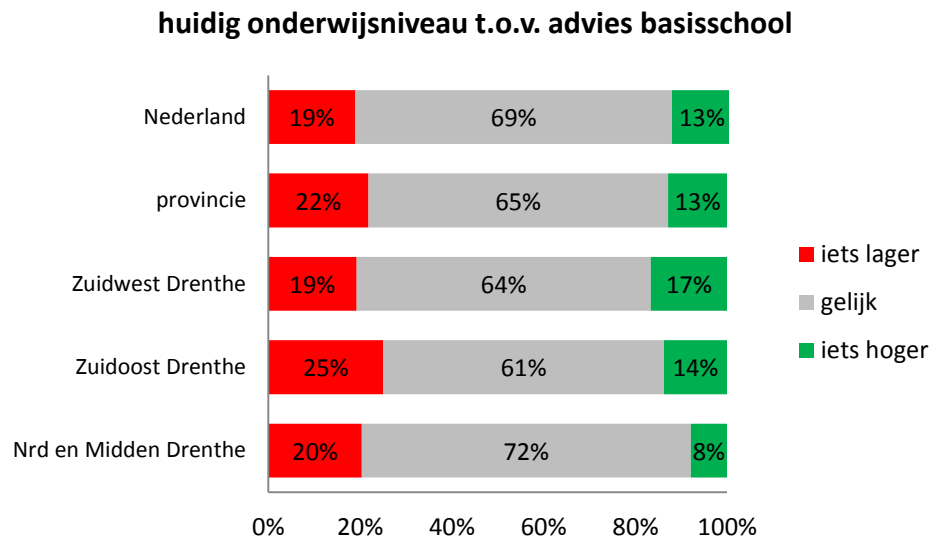
Bron: vo-scholen Drenthe, bewerking CMO Groningen, 2013

Vijfenzestig procent van de Drentse leerlingen is in het derde leerjaar van het voortgezet onderwijs terecht gekomen op het zelfde onderwijsniveau als het advies

⁷ Praktijkonderwijs en de brede brugklas vmbo-havo-vwo zijn buiten beschouwing gelaten vanwege de kleine aantallen.

van de basisschool. Dertien procent volgt onderwijs op een hoger en 22% op een lager niveau. Landelijk is 69% van de leerlingen in het derde leerjaar op het zelfde niveau als het advies van de basisschool, terwijl 19% iets lager zit. In de volgende figuur is te zien dat de scholen in Zuidwest Drenthe het vaakst te laag adviseren (17% volgt een hogere opleiding dan geadviseerd). De scholen in Zuidoost Drenthe adviseren het vaakst te hoog. Scholen in Noord- en Midden Drenthe adviseren iets vaker dan landelijk het niveau dat ook later daadwerkelijk gevolgd wordt.

Figuur 19

Bron: Inspectie van het Onderwijs, vo-scholen Drenthe/ bewerking CMO Groningen, 2013

3.2 Drentse jongeren in het voortgezet onderwijs

Aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs

Het aantal Drentse leerlingen in het voortgezet onderwijs is in schooljaar 2012-2013 ten opzichte van vorig jaar met 1% toegenomen tot bijna 30.500. Er is al een aantal jaren sprake van een lichte toename.

In een aantal gemeenten is er sprake van een afname van het aantal vo-leerlingen, dit geldt voor: Assen (afname van 1%), Aa en Hunze (afname van 4%), Borger-Odoorn (afname van 2%) en Noordenveld (afname van 1%). In alle andere gemeenten is er een toename te zien, in het geval van De Wolden zelfs met 5%.

Tabel 26 aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs per woongemeente schooljaren 2011-2012 en 2012-2013, percentueel verschil.

	aantal 2011-2012	aantal 2012-2013	verschil
Assen	4.190	4.146	-1%
Coevorden	2.136	2.216	4%
Emmen	6.384	6.491	2%
Hoogeveen	3.132	3.249	4%
Meppel	1.913	1.982	4%
Aa en Hunze	1.700	1.640	-4%
Borger-Odoorn	1.671	1.639	-2%
De Wolden	1.539	1.618	5%
Noordenveld	2.018	1.991	-1%
Westerveld	1.115	1.161	4%
Tynaarlo	2.178	2.266	4%
Midden-Drenthe	2.077	2.093	1%
Provincie Drenthe	30.053	30.492	1%

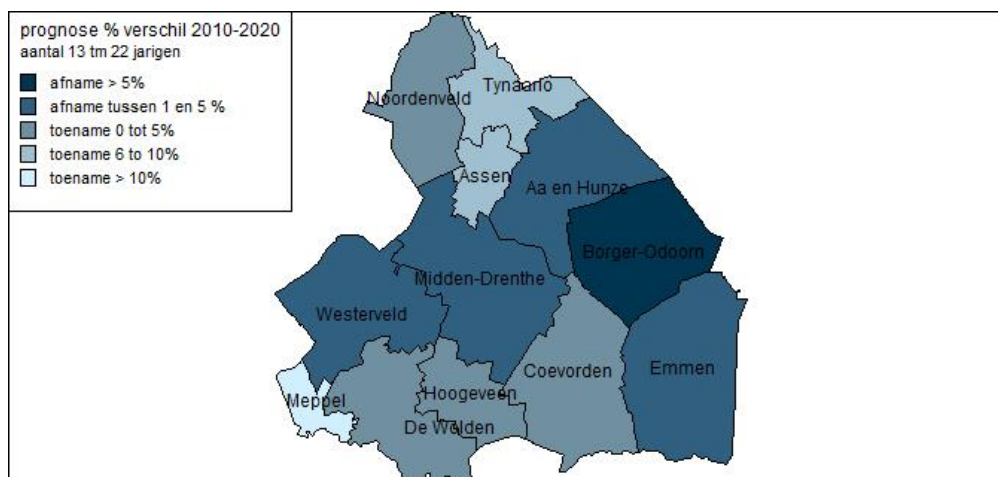
Bron: DUO, 2012-2013

Prognoses aantal jongeren tot en met 22 jaar

Zoals ook al in het hoofdstuk over de basisschoolleerlingen is gezegd geldt de prognose die vorig jaar in het rapport werd gepresenteerd nog als de meest recente (bevolkingsprognose VIII, provincie Drenthe, maart 2012). Het aantal jongeren in de leeftijd 13 tot en met 22 jaar zal de komende jaren iets toenemen (in 2020 met ongeveer 1% ten opzichte van 2010). Landelijk wordt een zelfde stijging verwacht.

Voor de afzonderlijke gemeenten zijn de prognoses in het volgende kaartje afgebeeld. Een donkerder kleur betekent een grotere afname. De prognoses verschillen behoorlijk tussen de gemeenten. Er wordt een stijging van rond de 10% verwacht voor Tynaarlo, Assen en Meppel. Een afname met bijna 10% verwacht men voor Borger-Odoorn (zie de volgende figuur). In bijlage A staan de percentages.

Figuur 20

Bron: Provincie Drenthe, Bevolkingsprognose XVIII (maart 2012)

*13 tot en met 22 jaar, vermeerderd met 70% van de 12 jarigen.

Waar gaan de jongeren naar school?

In het volgende overzicht is per woongemeente te zien in welke gemeente de Drentse voortgezet onderwijs leerlingen een school bezoeken. Provinciaal geldt dat 81% van de Drentse jongeren in het voortgezet onderwijs binnen de eigen provincie naar school gaat, ongeveer 16% gaat naar een school in Groningen, 2% naar een school in Overijssel en 1% naar een school in Friesland.

Tabel 27

woongemeente	meest voorkomende schoolgemeente
Assen	Assen (89%), Groningen (8%), Haren (1%)
Coevorden	Coevorden (65%), Emmen (28%), Hoogeveen (4%)
Emmen	Emmen (92%), Vlagtwedde (4%), Coevorden (3%)
Hoogeveen	Hoogeveen (94%), Meppel (2%)
Meppel	Meppel (95%), Zwolle (4%)
Aa en Hunze	Assen (34%), Stadskanaal (18%), Haren (14%), Aa en Hunze (12%)
Borger-Odoorn	Emmen (43%), Stadskanaal (36%), Borger-Odoorn (12%)
De Wolden	Meppel (47%), Hoogeveen (43%), Hardenberg (7%)
Noordenveld	Groningen (28%), Leek (27%), Noordenveld (22%), Assen (7%), Haren (6%)
Westerveld	Meppel (41%), Steenwijkerland (29%), Westerveld (18%), Midden-Drenthe (5%)
Tynaarlo	Haren (37%), Groningen (25%), Tynaarlo (25%), Assen (12%)
Midden-Drenthe	Assen (45%), Midden Drenthe (32%), Hoogeveen (10%)
Prov. Drenthe	Drenthe (81%), Groningen (16%), Overijssel (2%), Friesland (<1%)

Bron: DUO, 2013

3.3 De schoolloopbaan in het voortgezet onderwijs

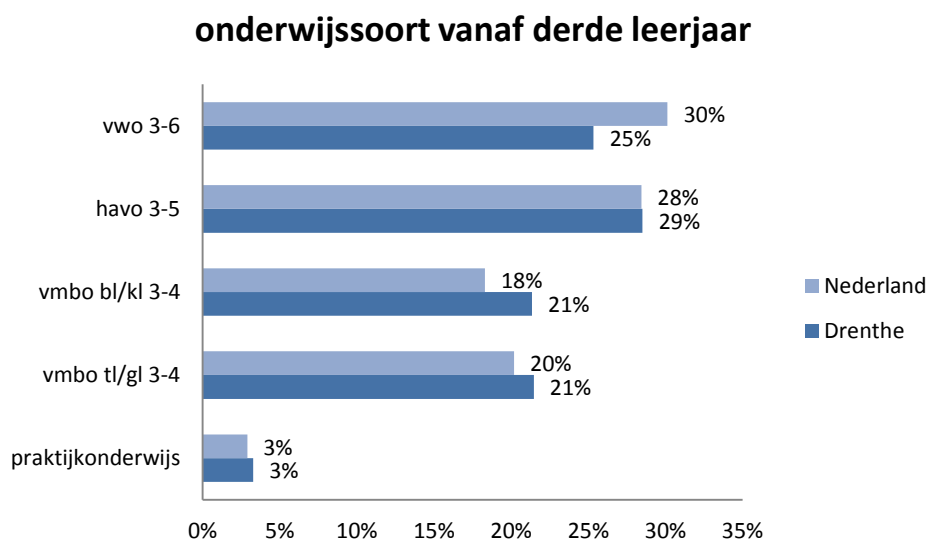
Onderwijsniveau in het voortgezet onderwijs

De Drentse jongeren volgen vaker vmbo onderwijs en minder vaak vwo onderwijs dan landelijk. Achtendertig procent van de Nederlandse jongeren in het voortgezet onderwijs doet vanaf leerjaar 3 een vmbo opleiding. Voor Drentse jongeren is dit percentage 42%. Landelijk is het percentage vwo-ers 30%, voor Drentse jongeren geldt hier een aandeel van 25%. Voor havo en praktijkonderwijs zijn er geen verschillen.

De cijfers staan in de volgende figuur. De percentages zijn berekend vanaf leerjaar 3, omdat dan de meeste leerlingen het onderwijsniveau volgen waarin ook examen wordt gedaan. De cijfers zijn ook exclusief andere opleidingsvormen zoals uitbesteding aan vavo en vmbo-mbo2 leerroute.

kengetal
vo-type vanaf leerjaar 3
vwo
2012-13: 25%
2011-12: 26%
2010-11: 26%
havo
2012-13: 29%
2011-12: 29%
2010-11: 28%
vmbo
2012-13: 42%
2011-12: 42%
2010-11: 40%
PRO
2012-13: 3%
2011-12: 3%
2010-11: 5%

Figuur 21

Bron: DUO, 2013

Er zijn verschillen tussen gemeenten wat betreft het type onderwijs dat de jongeren volgen. Zo gaan jongeren uit Hoogeveen, Borger-Odoorn en Emmen relatief vaker naar praktijkonderwijs dan jongeren uit de andere Drentse gemeenten. Rond de 60% of meer van de jongeren in de bovenbouw uit Tynaarlo, Noordenveld, Aa en Hunze, Meppel en Westerveld zitten op een havo of vwo opleiding.

Tabel 28 Onderwijssoort in het voortgezet onderwijs, na het derde leerjaar per gemeente, 2012-2013

	vwo 3-6	havo 3-5	vmbo tl/gl 3-4	vmbo bl/kl 3-4	pro
Aa en Hunze	30%	30%	19%	18%	2%
Assen	26%	29%	21%	20%	3%
Borger-Odoorn	21%	28%	24%	23%	4%
Coevorden	24%	31%	23%	20%	3%
De Wolden	24%	29%	22%	23%	2%
Emmen	23%	26%	22%	26%	4%
Hoogeveen	19%	29%	23%	24%	6%
Meppel	27%	34%	18%	18%	3%
Midden-Drenthe	25%	29%	19%	23%	3%
Noordenveld	30%	30%	20%	17%	2%
Tynaarlo	37%	27%	18%	17%	2%
Westerveld	29%	30%	22%	17%	2%
provincie	25%	29%	21%	21%	3%

Bron: DUO, 2013

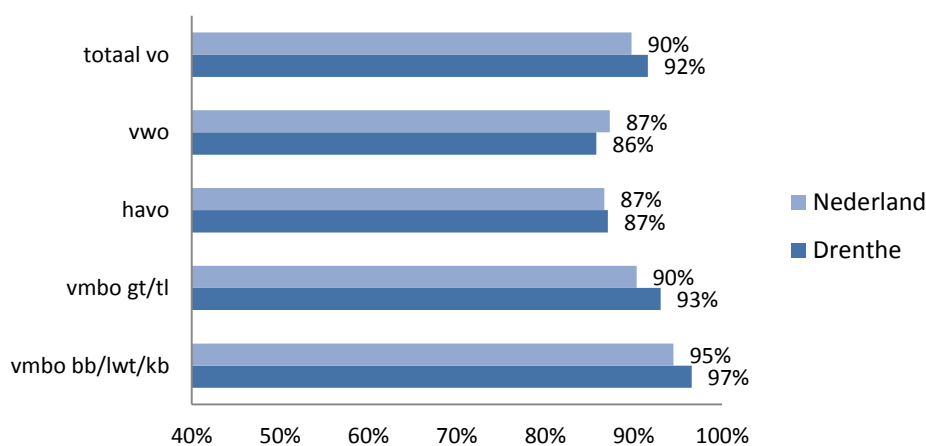
Slaagresultaten

In 2012 slaagde 92% van de leerlingen op de scholen voor voortgezet onderwijs in Drenthe. Het Drentse slaagpercentage is hiermee 2 procentpunten hoger dan het landelijke. Vorig jaar was het Drentse percentage 1 procentpunt lager.

In de figuur hieronder is te zien dat in het vmbo, de leerwegen basisberoepsgerichte leerweg (inclusief de leerlingen in een leerwerktraject) en kaderberoepsgericht leerweg de slaagpercentages het hoogst zijn, 97% van de examenleerlingen op een Drentse school is geslaagd. De slaagpercentages in het vwo en havo zijn wat lager dan in het vmbo. Op de Drentse vwo scholen is het slaagpercentage 1 procentpunt lager dan het landelijke, op de Drentse havo scholen is het slaagpercentage gelijk aan het landelijke.

Figuur 22

slaagpercentages voortgezet onderwijs 2012

Bron: Onderwijsinspectie, 2013

Gemiddelde eindexamencijfers

In de tabel die volgt staan de gemiddelde eindexamencijfers in het Drentse voortgezet onderwijs. Op het Drentse vwo is het gemiddelde eindexamencijfer 0,1 punt lager dan landelijk, maar op alle andere schooltypen is het cijfer gelijk of iets hoger dan landelijk. De eindcijfers voor Nederlands zijn zowel op havo als vwo 0,1 punt lager dan landelijk. Op de exacte vakken scoren de vwo-ers in Drenthe gemiddeld 0,3 punten lager.

Tabel 29 Gemiddelde eindexamencijfers per onderwijsniveau en schoolvak in schooljaar 2012-2013, Drenthe en Nederland

	gemiddeld eindexamencijfer Nederlands		gemiddeld eindexamencijfer exacte vakken (nat, wis, scheik)		gemiddeld eindexamencijfer alle vakken	
	Drenthe	Nederland	Drenthe	Nederland	Drenthe	Nederland
vmbo bl	6,7	6,6	6,5	6,5	6,7	6,6
vmbo kl	6,4	6,3	6,3	6,2	6,3	6,3
vmbo gl/tl	6,5	6,4	6,4	6,3	6,4	6,3
havo	6,3	6,4	6,1	6,2	6,3	6,3
vwo	6,4	6,5	6,0	6,3	6,3	6,4

Bron Inspectie voor het Onderwijs, 2013

4 Werken aan taal- en rekenprestaties op niveau

Dit hoofdstuk besteedt aandacht aan een nieuw onderdeel van de Drentse Onderwijsmonitor. Het gaat om de taal- en rekenprestaties van tweedejaars leerlingen in het voortgezet onderwijs. Voor ieder onderwijsniveau is bij wet vastgelegd wat een leerling bij het eindexamen moet kunnen en kennen op het gebied van taal en rekenen. In de volgende paragraaf gaan we hier dieper op in. Daarna bespreken we in hoeverre leerlingen in leerjaar twee op koers liggen. Dit doen we op basis van toetsresultaten die we van een aantal Drentse scholen hebben ontvangen.

4.1 Referentieniveaus taal en rekenen

Referentiekader⁸

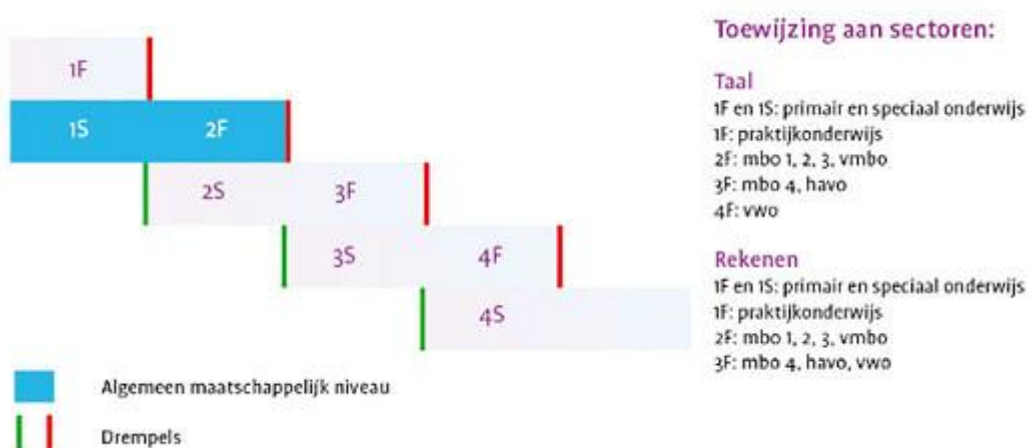
Op 1 augustus 2010 trad de wet 'Referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen' in werking. Het belangrijkste doel van de wet is om het niveau van taal en rekenen te verhogen.

In het 'Referentiekader doorlopende leerlijnen taal en rekenen' is voor het hele onderwijs (van de basisschool tot het hoger onderwijs) vastgelegd wat leerlingen moeten kennen en kunnen als het gaat om Nederlandse taal en rekenen/wiskunde. Hierdoor sluiten de programma's van de verschillende schooltypen beter op elkaar aan waardoor herhalingen of hiaten in de opleiding voorkomen worden.

Referentieniveaus

De basiskennis en vaardigheden voor taal en rekenen kunnen leerlingen op verschillende niveaus beheersen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen een fundamenteel niveau (F) dat voor alle leerlingen geldt en een streefniveau (S) dat een uitdaging inhoudt voor leerlingen die sneller dan gemiddeld de leerstof beheersen. Het niveau 2F is het zogenaamde algemeen maatschappelijk niveau. Om te kunnen participeren in de maatschappij zou iedereen zich de bijbehorende kennis en vaardigheden eigen gemaakt moeten hebben. Het volgende schema legt de relatie van de referentieniveaus met de verschillende schoolsoorten.

Schema 1 Referentieniveaus

Zoals het schema laat zien zijn er voor taal vier niveaus beschreven en voor rekenen/wiskunde drie.

⁸ Opgesteld door de Commissie Meijerink

Domeinen

Wat taal betreft zijn er vier onderwerpen die samen de relevante inhoud dekken. Deze onderwerpen worden ook wel domeinen genoemd:

1. Mondelinge taalvaardigheid
2. Lezen
3. Schrijven
4. Begrippenlijst en taalverzorging

Voor ieder domein apart zijn vier fundamentele en vier streefniveaus geformuleerd (1F t/m 4F en 1S t/m 4S). Tussen de vier niveaus is sprake van overgangen of drempels. Dit zijn de overstappen die leerlingen maken binnen het onderwijssysteem.

Bij rekenen gaat het eveneens om vier domeinen of hoofdonderwerpen, te weten:

1. Getallen
2. Verhoudingen
3. Meten en meetkunde
4. Verbanden

Voor alle vier domeinen zijn drie fundamentele en drie streefniveaus beschreven (1F t/m 3F en 1S t/m 3S). De fundamentele niveaus richten zich op basale kennis en inzichten en zijn gericht op een meer toepassingsgerichte benadering van rekenen. De streefniveaus bereiden al voor op de meer abstracte wiskunde. Bij rekenen is er, in tegenstelling tot taal, geen vierde niveau.

Toetsen en examens voortgezet onderwijs

Om het taal- en rekenniveau van een leerling te bepalen worden er toetsen afgenomen. Dat kan tussentijds, in verschillende leerjaren van de opleiding, maar in ieder geval ook als onderdeel van het eindexamen. De centrale rekentoets wordt in het schooljaar 2013-2014 ingevoerd als verplicht examenonderdeel. De examens Nederlands moeten een jaar later (2014-2015) zijn afgestemd op de referentieniveaus.

4.2 Toetsresultaten 2^ejaars leerlingen in voortgezet onderwijs

Aangeleverde data vo-scholen in Drenthe

In totaal zijn 16 scholen in het Drents voortgezet onderwijs benaderd om toetsresultaten aan te leveren. Het gaat om de behaalde taal- en rekenniveaus van leerlingen die in het schooljaar 2012/2013 in leerjaar 2 zaten. Hiervan hebben 5 scholen (11 locaties) bruikbare bestanden opgestuurd, met gegevens van in totaal 1670 leerlingen.

We zitten duidelijk in een opstartfase van een nieuw onderdeel. Van 28%⁹ van de tweedejaars leerlingen in het Drents voortgezet onderwijs zijn toetsresultaten ontvangen. Twee scholen hebben aangegeven niet in leerjaar 2 referentietoetsen te hebben afgenomen, nog eens twee scholen hebben wel gegevens aangeleverd, maar niet de juiste. De verwachting is dat de respons in de loop der jaren toeneemt en dat scholen die dit jaar nog niet in staat waren gegevens aan te leveren (maar veelal welwillend waren om gegevens aan te dragen), dat in de toekomst wel

⁹ $(1670/5882)*100\%$

kunnen doen. Een handleiding voor het downloaden van de toetsgegevens moet scholen hierbij helpen.

Representativiteit

Het databestand met toetsresultaten van 28% van de leerlingen in het Drentse voortgezet onderwijs is niet representatief voor de gehele populatie tweedejaars leerlingen die in deze provincie voortgezet onderwijs genieten. **Dat betekent dat we geen uitspraken kunnen doen over alle leerlingen op vo-scholen in Drenthe, maar alleen over het Drents databestand dat voorhanden ligt.** Daar waar voor de leesbaarheid van het rapport steeds gesproken wordt over het Drents voortgezet onderwijs moet dus gelezen worden het Drents voortgezet onderwijs “waarvan gegevens bekend” zijn.

Toets 2 van het Cito Volgsysteem

Er zijn verschillende uitgevers van taal- en rekentoetsen die gebaseerd zijn op de referentieniveaus. Bijlage D geeft hiervan een overzicht. De scholen die behaalde resultaten van hun leerlingen hebben aangedragen, maakten allen gebruik van Toets 2 van het Cito Volgsysteem. Deze toets bestaat er in drie gradaties, te weten: vmbo basisberoepsgerichte leerweg (vmbo bb), vmbo kader beroepsgerichte leerweg/gemengd theoretische leerweg (vmbo kb/gt) en havo/vwo.

In de tabel hieronder staat per toets van hoeveel leerlingen we resultaten hebben ontvangen. Daarbij is een uitsplitsing gemaakt naar het niveau waarop de leerling onderwijs geniet: vmbo bb , vmbo kb, vmbo gt, havo en vwo. Met de aanduiding ‘<bb’ worden leerlingen bedoeld die veelal extra ondersteuning krijgen en onder het vmbo bb niveau presteren.

Tabel 30 Aantal leerlingen waarvan resultaten bekend zijn, naar afgenomen Cito toets en onderwijsniveau

	<bb	bb	kb	gt	havo	vwo	totaal
toets 2 vmbo bb	138	60	0	0	0	0	198
toets 2 kb/gt	1	0	447	562	0	0	1010
toets 2 havo/vwo	0	0	0	108	247	107	462
totaal	139	60	447	670	247	107	1670

In de toetsen zijn onder andere onderstaande vaardigheden opgenomen:

- Taalverzorging
- Nederlands leesvaardigheid
- Nederlands woordenschat
- Engels leesvaardigheid
- Rekenen
- Wiskunde

In de volgende paragrafen bespreken we per vaardigheid de behaalde scores door leerlingen uit ons databestand. We zullen daar waar mogelijk een vergelijking maken met resultaten op landelijk niveau. Hiervoor gebruiken we resultaten van een normeringsonderzoek van het Cito.

4.2.1 Taalverzorging

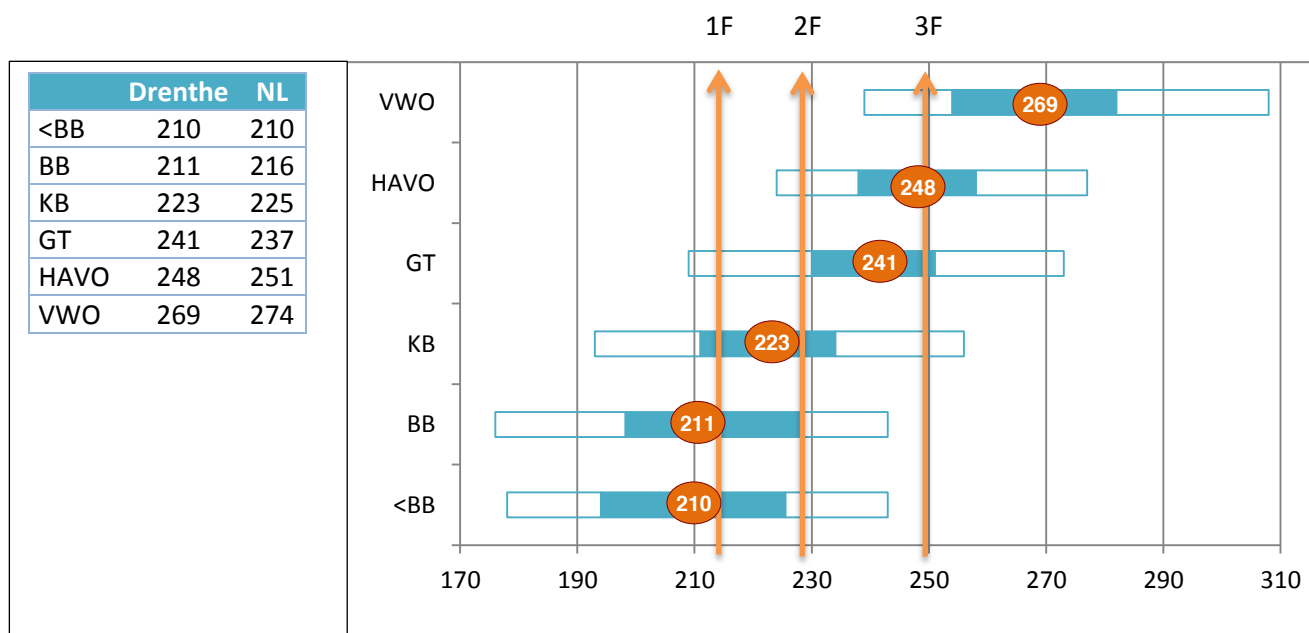
Bij taalverzorging gaat het erom dat de schriftelijke taalproductie van leerlingen verzorgd is. Spelling en grammatica spelen hierbij een belangrijke rol.

De figuur hieronder toont een grafiek en tabel met daarin gemiddelde schaalscores voor taalverzorging. In de tabel aan de linkerkant staan de scores per schooltype weergegeven, op provinciaal en landelijk niveau. In de grafiek daarnaast staan diezelfde gemiddelde scores voor taalverzorging voor leerlingen in het Drents voortgezet onderwijs in de oranje bolletjes weergegeven. Tevens zien we de spreiding in scores op taalverzorging. De afgebeelde staven geven per onderwijsniveau de prestaties van 90% van de leerlingen weer. De 5% laagste scores en de 5% hoogste scores (inclusief zogenaamde uitschieters) zijn niet weergegeven.

Laten we het vwo als voorbeeld nemen. Zetten we van alle vwo-leerlingen de scores op taalverzorging van laag naar hoog op een rij, dan zien we aan de ‘witte’ linkerkant van de staaf de 20% laagste scores staan. Deze scores liggen hier tussen 239 en 254. De ‘witte’ rechterkant geeft de 20% hoogste scores weer (lopend van 282 tot en met 308). Daartussenin zien we een donker gekleurd gedeelte met 50% van de scores (hier variërend van 254 tot en met 282). De scores lopen uiteen, maar gemiddeld genomen hebben de vwo-ers een score van 269 behaald, zoals in het oranje bolletje te zien is.

Hoe langer de staven, des te meer de scores uiteenlopen. Hoe korter de staven, des te meer de prestaties met elkaar overeenkomen. Onder de grafiek staan de vaardigheidsscores (x-as) en links van de grafiek staan de genoten onderwijsniveaus (y-as).

Figuur 23 Gemiddelde scores voor taalverzorging naar onderwijsniveau, voor Drenthe en Nederland

De grafiek laat zien dat de scores van leerlingen op de verschillende onderwijsniveaus elkaar voor een deel overlappen. Zo zijn de best scorende vmbo kb-ers even goed of beter in taalverzorging dan de zwakste leerlingen in het vwo.

De vaardigheidsscores kunnen worden uitgedrukt in een referentieniveau. Het gaat op dit moment om een voorlopige indicatie van de referentieniveaus. In bijlage E staat voor taalverzorging, leesvaardigheid (Nederlands en Engels) en rekenen welk referentieniveau bij welke vaardigheidsscore hoort.

Voor taalverzorging ligt de grens voor een niveau 1F, 2F en 3F respectievelijk bij een vaardigheidsscore van 214, 228 en 249. De drie oranje pijlen in de grafiek staan hier symbool voor.

Zo zien we dat een overgrote meerderheid van de vwo-leerlingen voor taalverzorging op het referentieniveau 3F of hoger zit. Geen enkele vmbo bb-er daarentegen haalt dit niveau. Sterker nog, circa de helft van de vmbo bb-ers (met en zonder extra ondersteuning) blijkt aan het eind van leerjaar 2 het niveau 1F niet te halen. Dat zien we eveneens in de landelijke cijfers terug. 1F is het niveau voor taal en rekenen waarop leerlingen het primair onderwijs zouden moeten verlaten. In het schooljaar 2014-2015 maken leerlingen in groep 8 voor het eerst taal- en rekentoetsen die vaststellen in hoeverre zij deze referentieniveaus beheersen.

Verschillen tussen leerlingen op provinciaal versus landelijk niveau

Vergelijken we de gemiddelde scores op taalverzorging van de leerlingen waarvan we gegevens hebben ontvangen met landelijke cijfers uit een normeringsonderzoek, dan lijken de Drentse vmbo gt-leerlingen het iets beter te doen, terwijl leerlingen op de overige onderwijsniveaus iets lager scoren dan gemiddeld. Voor de vmbo bb-ers met ondersteuning zien we geen verschillen met de landelijke cijfers.

Van schaalscore naar referentieniveau

Zoals eerder in dit hoofdstuk beschreven, kan een vaardigheidsscore 'vertaald' worden in een bepaald referentieniveau.

Eerder in de figuur hebben we de referentieniveaus met behulp van pijlen weergegeven. Daaruit valt al ruwweg af te lezen wat het aandeel leerlingen is dat een bepaald referentieniveau haalt. De volgende tabel geeft de exacte percentages weer.

Tabel 31 Taalverzorging: % leerlingen per niveau voor Drenthe en Nederland

niveau	<1F		1F		2F		≥3F		totaal	
	Drenthe	NL	Drenthe	NL	Drenthe	NL	Drenthe	NL	Drenthe	NL
<bb	53%	60%	25%	27%	20%	12%	1%	1%	100%	100%
bb	53%	45%	28%	31%	18%	21%	0%	3%	100%	100%
kb	24%	26%	30%	32%	36%	34%	10%	8%	100%	100%
gt	6%	9%	15%	21%	47%	43%	31%	27%	100%	100%
havo	0%	1%	9%	6%	50%	35%	41%	58%	100%	100%
vwo	0%	0%	0%	1%	14%	8%	86%	91%	100%	100%

Zo zien we dat 53% van de vmbo bb-leerlingen uit ons Drents databestand onder het niveau 1F blijft. Geen enkele vmbo bb-er van de Drentse scholen haalt het niveau 3F of hoger, op landelijk niveau lukt dit 3% van de leerlingen. Vmbo-ers hoeven daarentegen op taal en rekenen ook geen 3F of hoger te halen. Als dit wel lukt is dat natuurlijk mooi, maar voor deze groep leerlingen is de lat op 2F gelegd. In het eindexamenjaar dient dit niveau minimaal te zijn bereikt. Havisten

moeten voor zowel taal als rekenen op niveau 3F uitstromen en vwo-ers op respectievelijk het niveau 4F en 3F.

Wat zegt het dan als 41% van de havo-leerlingen aan het eind van leerjaar 2 niveau 3F heeft behaald en de rest praktisch allemaal op niveau 2F zit? En hoe goed zijn de prestaties van 86% van de vwo-ers in Drenthe met een niveau 3F of hoger? Zijn de leerlingen op de goede weg? Dat is moeilijk te zeggen. Er staat vast welk niveau leerlingen in de eindexamenklassen moeten hebben behaald. Er zijn echter geen richtlijnen voor de niveaus die tussentijds in eerdere leerjaren behaald moeten zijn. De komende jaren zullen ervaringen en behaalde toetsresultaten meer inzicht moeten verschaffen op de vraag in hoeverre leerlingen in leerjaar 2 op koers liggen.

Even terug naar de vorige tabel. Vergelijken we de referentieniveaus van leerlingen in Drenthe met die van heel Nederland, dan kunnen we samenvattend het volgende concluderen:

Al met al lijken tweedejaars leerlingen vmbo kb en vmbo gt in Drenthe vaker het vereiste referentieniveau te halen (2F) dan gemiddeld in Nederland. Datzelfde geldt voor vmbo bb-ers met extra ondersteuning. Voor de overige onderwijsniveaus zien we het tegenovergestelde: Drentse leerlingen vmbo bb en havo en vwo lijken iets minder vaak al op het gewenste afstudeerniveau te zitten dan hun studiegenoten elders in het land.

Subdomeinen

Met taalverzorging wordt de werkwoordspelling en niet-werkwoord spelling getoetst, alsmede de kennis van grammatica. We noemen dit ook wel subdomeinen. Het is nuttig ook in beeld te brengen hoe het met de kennis en vaardigheden op deze subdomeinen gesteld is. Zijn de leerlingen relatief beter in grammatica of juist in spelling? Welk onderdeel heeft in de toekomst misschien meer aandacht? Voor de zes onderwijsniveaus staan de gemiddelde vaardigheidsscores op deze subdomeinen in de volgende tabel weergegeven.

Tabel 32 Vaardigheidsscores voor taalverzorging, naar subdomein en onderwijsniveau

	<bb	bb	kb	gt	havo	vwo
taalverzorging - totaal	210	211	223	241	248	269
taalverzorging - werkwoordspelling	213	212	227	241	250	270
taalverzorging - niet-werkwoordspelling	209	212	222	238	252	266
taalverzorging - grammatica	209	210	223	241	246	273

De tabel geeft een divers beeld. Zo lijken de vwo-ers iets beter in grammatica en iets minder in de spelling van niet-werkwoorden. Voor de Drentse havisten lijkt precies het omgekeerde het geval te zijn. Bij vmbo kb-ers en de vmbo-ers met extra ondersteuning (<bb) springt de score op werkwoordspelling er weer in positieve zin bovenuit.

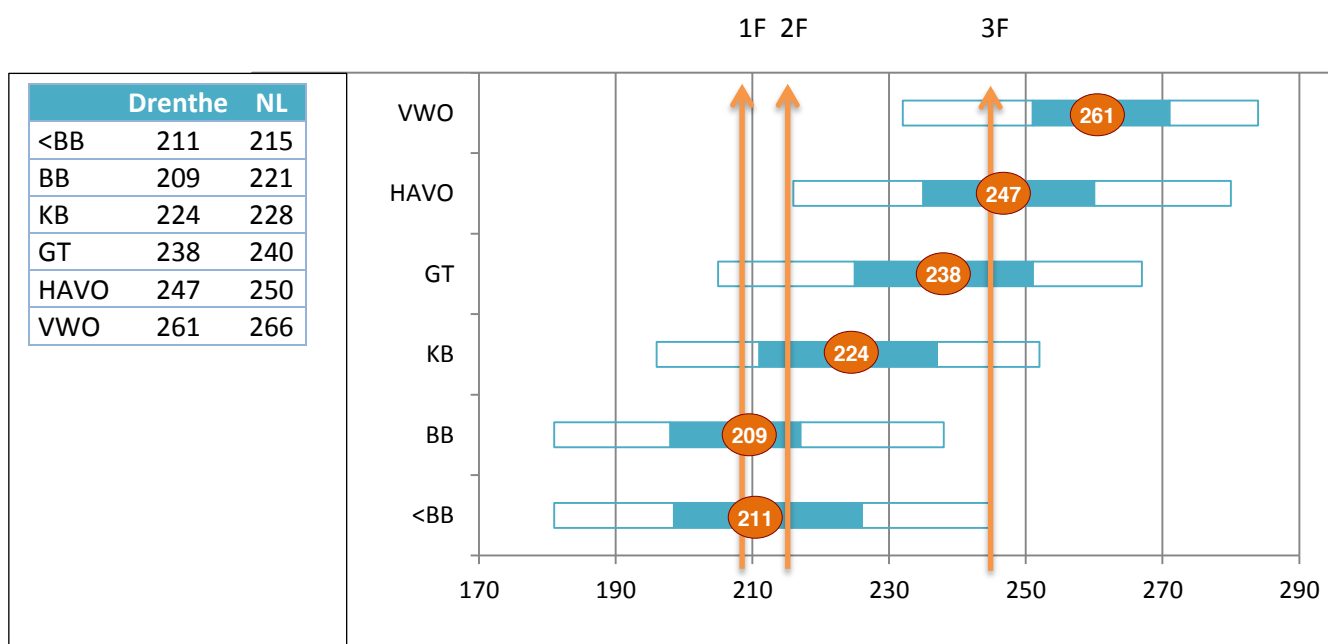
4.2.2 Nederlandse leesvaardigheid

Bij Nederlandse leesvaardigheid gaat het om het begrijpend lezen van zakelijke en fictionele, narratieve en literaire teksten. Leerlingen krijgen hiervoor één totaalscore. Er zijn geen subdomeinen gedefinieerd.

Verschillen tussen leerlingen op provinciaal versus landelijk niveau

De Nederlandse leesvaardigheid van leerlingen in ons Drents databestand lijkt voor alle onderwijsniveaus (iets) achter te blijven bij die op landelijk niveau (zie volgende figuur). Met name onder vmbo bb-ers lijkt het verschil in score groot: 209 voor de Drentse leerlingen versus 221 voor leerlingen uit de landelijke steekproef.

Figuur 24 Gemiddelde scores voor NL leesvaardigheid naar onderwijsniveau, voor Drenthe en Nederland

Van schaaftscore naar referentieniveau

Onderstaande tabel toont het percentage leerlingen dat een bepaald referentieniveau behaalt, zowel op provinciaal als landelijk niveau. De leesvaardigheid van vwo-leerlingen op Drentse scholen lijkt min of meer vergelijkbaar met die van vwo-ers elders in het land. In de overige onderwijsrichtingen lijken leerlingen in Drenthe minder vaak het beoogde examenniveau van 2F (vmbo) of 3F (havo) te halen dan gemiddeld. Voor de vmbo bb-ers lijkt het verschil het grootst: 33% van de Drentse leerlingen scoort 2F of hoger, terwijl landelijk gezien 63% dit niveau haalt.

Tabel 33 Nederlands leesvaardigheid: % leerlingen per niveau voor Drenthe en Nederland

niveau	<1F		1F		2F		≥3F		totaal	
	Drenthe	NL	Drenthe	NL	Drenthe	NL	Drenthe	NL	Drenthe	NL
<bb	42%	34%	21%	18%	32%	45%	6%	3%	100%	100%
bb	46%	21%	21%	16%	33%	56%	0%	7%	100%	100%
kb	18%	9%	13%	11%	55%	68%	14%	12%	100%	100%
gt	5%	2%	5%	3%	53%	59%	37%	36%	100%	100%
havo	2%	0%	3%	1%	41%	38%	55%	61%	100%	100%
vwo	0%	0%	0%	1%	10%	8%	90%	92%	100%	100%

4.2.3 Nederlandse woordenschat

Bij Nederlandse woordenschat wordt in kaart gebracht in welke mate leerlingen de juiste betekenis aan Nederlandse woorden weten te geven. Met de Cito-toets wordt deze vaardigheid in één totaalscore uitgedrukt.

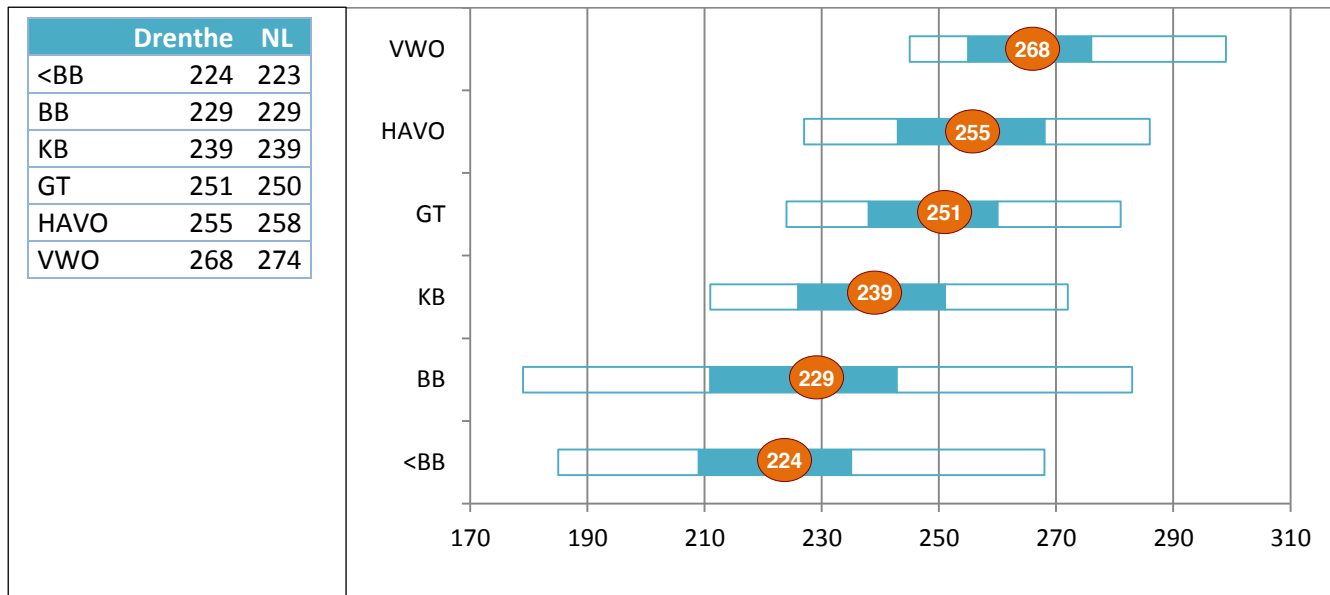
Verschillen tussen leerlingen op provinciaal versus landelijk niveau

Hoe is het met de Nederlandse woordenschat van leerlingen op Drentse scholen gesteld? De volgende figuur laat het zien.

Leerlingen in het Drents onderwijs scoren over het algemeen praktisch hetzelfde als de gemiddelde leerling in Nederland. We zien twee uitzonderingen. De Nederlandse woordenschat van havisten en vwo-ers lijkt iets kleiner dan die van hun Nederlandse studiegenoten.

Voor Nederlands woordenschat is geen vertaling naar referentieniveaus beschikbaar. Deze zijn dan ook niet, in de vorm van de pijlen, terug te vinden in de figuur hieronder.

Figuur 25 Gemiddelde scores voor NL woordenschat naar onderwijsniveau, voor Drenthe en Nederland

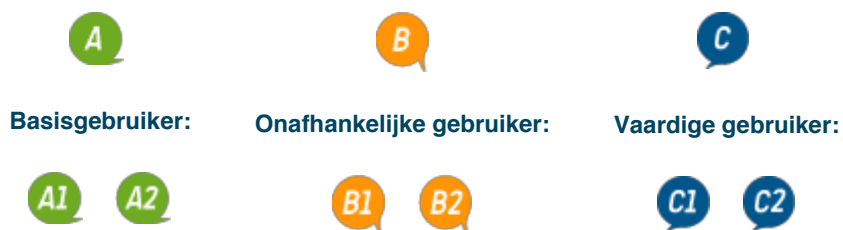

4.2.4 Engels leesvaardigheid

De vaardigheidsscores voor Engels leesvaardigheid kunnen eveneens worden uitgedrukt in een bepaald niveau. Hiervoor bestaat het Europees Referentiekader (ERK). Het ERK beschrijft wat je in een vreemde taal precies moet kunnen om aan te tonen dat je deze taal op een bepaald niveau beheerst. A1 is het laagste niveau, C2 is het hoogste niveau van de 'near native speaker' met een academisch denkniveau. Deze niveaus kun je voor alle talen gebruiken en betekenen in alle landen hetzelfde.

Het ERK onderscheidt zes niveaus, die je in het volgende schema kunt samenvatten:

Schema 2 De zes ERK-niveaus voor vreemde talen

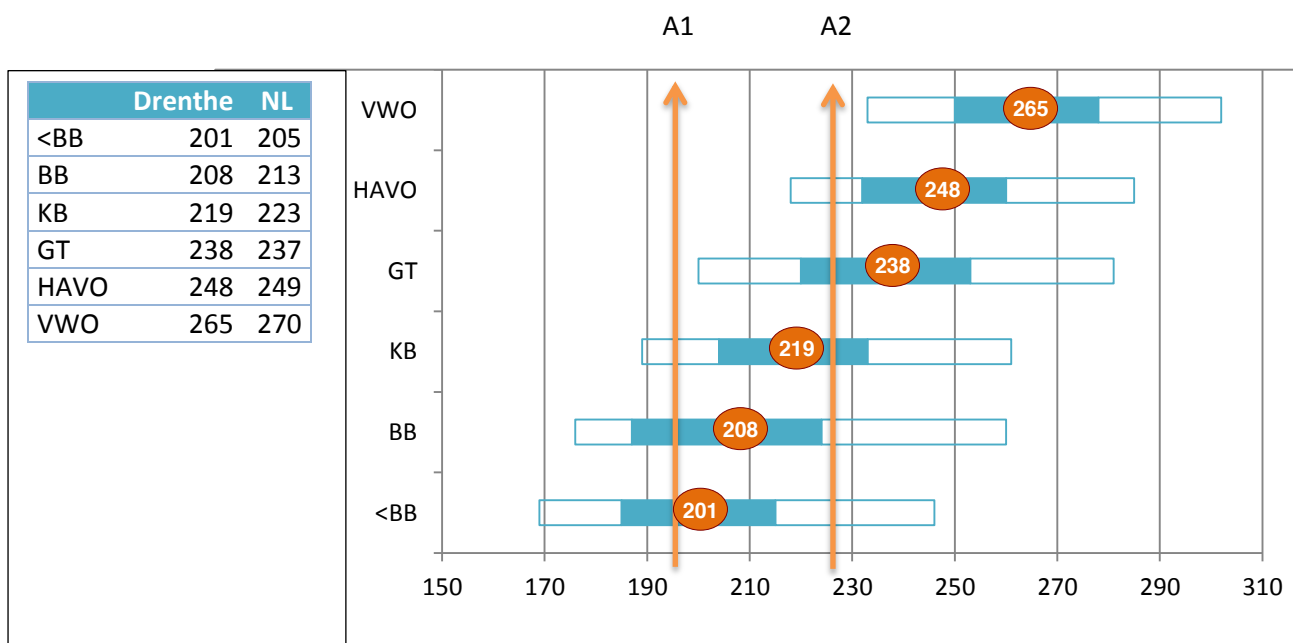

Met de Cito 2 toetsen worden de vaardigheidsscores voor Engelse leesvaardigheid vertaald naar het niveau van een basisgebruiker: A1 of A2. In bijlage F staat welk niveau de leerlingen in de eindexamenklassen moeten hebben bereikt.

Verschillen tussen leerlingen op provinciaal versus landelijk niveau

De volgende figuur laat de scores van de leerlingen uit ons Drents bestand zien, evenals de scores van hun Nederlandse equivalenten. Voor de meeste onderwijsniveaus lijkt de Engelse leesvaardigheid van leerlingen op de Drentse scholen iets achter te blijven. Vmbo gt-leerlingen en havisten vormen hierop een uitzondering. Zij lijken de prestaties van hun landelijke studiegenoten vrijwel te evenaren.

Figuur 26 Gemiddelde scores voor Engels leesvaardigheid naar onderwijsniveau, voor Drenthe en Nederland

Van schaalscore naar referentieniveau

De volgende tabel geeft voor alle onderwijsniveaus de percentages met behaalde referentieniveaus.

Tabel 34 Engels leesvaardigheid: % leerlingen per niveau voor Drenthe en Nederland

niveau	<A1		A1		≥A2		totaal	
	Drenthe	NL	Drenthe	NL	Drenthe	NL	Drenthe	NL
<bb	43	33	46	53	11	14	100%	100%
bb	44	21	35	52	22	27	100%	100%
kb	10	7	56	50	33	43	100%	100%
gt	2	3	30	28	68	69	100%	100%
havo	1	0	12	10	87	90	100%	100%
vwo	0	0	0	2	100	98	100%	100%

Alle vwo-leerlingen halen het niveau A2 of hoger. Uiteindelijk moeten zij bij hun eindexamen 85% van de vragen op B2-niveau en 15% van de vragen op C1-niveau halen. Hoe ver de leerlingen van dit niveau afstaan, is op grond van de toetsresultaten niet te zeggen.

Vmbo bb-leerlingen bijvoorbeeld dienen hun vmbo-carrière grotendeels af te sluiten op een A2-niveau (90% van de vragen) en deels ook op B1-niveau (10% van de vragen). Meer dan driekwart haalt dit A2-niveau nog niet. De komende twee jaar kunnen de leerlingen benutten om naar dit niveau toe te werken.

Ook hier kunnen we de prestaties van leerlingen in Drenthe vergelijken met studiegenoten elders in het land. Samengevat lijkt de Engelse leesvaardigheid van leerlingen met een hogere opleiding (vmbo gt/havo/vwo) nagenoeg overeen te komen met het landsgemiddelde. Leerlingen met een lagere opleiding scoren iets lager dan gemiddeld.

4.2.5 Rekenen

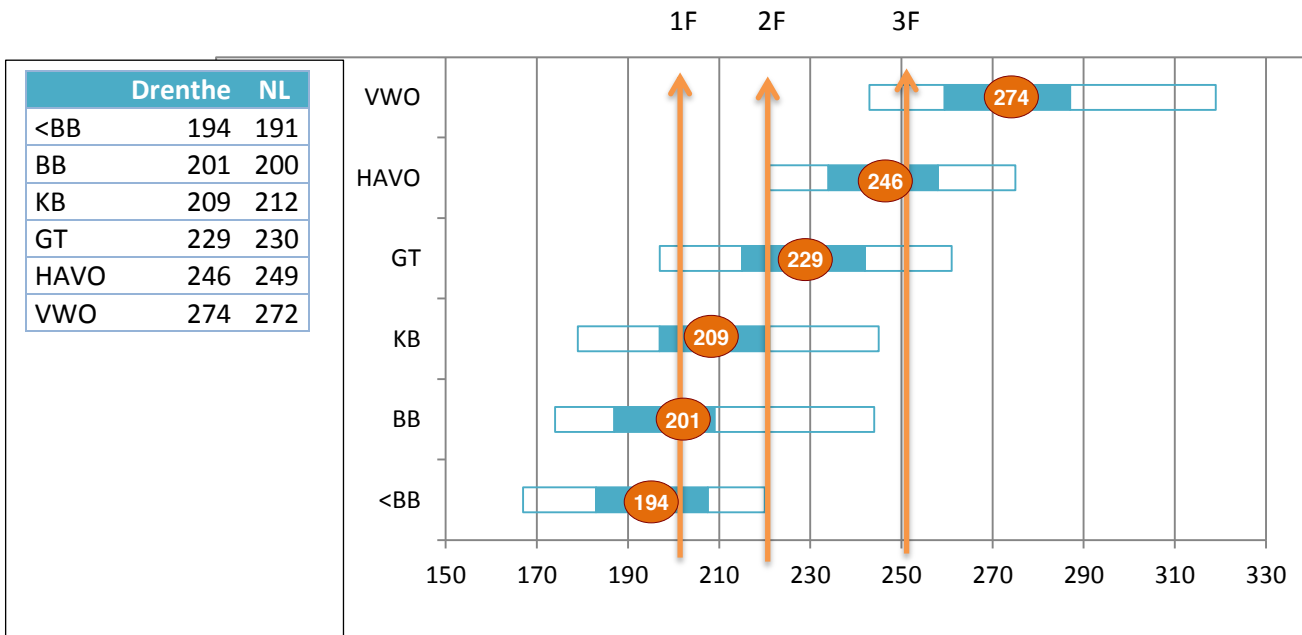
Bij rekenen gaat het om kennis en vaardigheden in de volgende vier subdomeinen: getallen, verhoudingen, verbanden en meten en meetkunde.

Verschillen tussen leerlingen op provinciaal versus landelijk niveau

We zien voor rekenen de scores weer in één figuur samengevat. Vergelijken we de provinciale cijfers met die op landelijk niveau, dan zien we de volgende verschillen: De leerlingen op het hoogste (vwo) en laagste onderwijsniveau (vmbo met extra ondersteuning), lijken boven het landelijk gemiddelde uit te komen.

Voor vmbo kb-ers en havisten geldt het omgekeerde: zij behalen een score onder het landelijk gemiddelde. Leerlingen op het vmbo bb en vmbo gt lijken wat rekenen betreft niet onder te doen voor hun studiegenoten elders in het land.

Figuur 27 Gemiddelde scores voor rekenen naar onderwijsniveau, voor Drenthe en Nederland

Van schaalscore naar referentieniveau

De volgende tabel laat het aandeel leerlingen zien dat een bepaald niveau voor rekenen behaalt. Dat doen we weer voor iedere onderwijsrichting afzonderlijk.

Meer dan tweederde (70%) van de vmbo gt leerlingen in Drenthe haalt aan het einde van leerjaar 2 het vereiste eindexamenniveau 2F of hoger. Dit betekent overigens niet dat deze leerlingen op hun lauweren kunnen rusten en geen verdere aandacht aan rekenen hoeven te besteden. De getoonde vaardigheid moet onderhouden worden. Voor de overige vmbo-ers geldt veel vaker dat het vereiste kwalificatieniveau nog niet is behaald.

Havisten en vwo-ers moeten in het eindexamenjaar het niveau 3F hebben bereikt. Zoals de tabel laat zien blijkt dit voor de havisten een veel grotere opgave dan voor de vwo-ers.

Tabel 35 Rekenen: % leerlingen per niveau voor Drenthe en Nederland

niveau	<1F		1F		2F		≥3F		totaal	
	Drenthe	NL	Drenthe	NL	Drenthe	NL	Drenthe	NL	Drenthe	NL
<bb	60	77	32	16	8	7	0	0	100%	100%
bb	54	56	25	23	21	21	0	0	100%	100%
kb	34	27	32	24	31	48	3	1	100%	100%
gt	7	6	24	11	55	68	15	15	100%	100%
havo	0	0	4	1	54	46	43	53	100%	100%
vwo	0	0	0	0	11	9	89	91	100%	100%

Kijken we naar het rekenniveau dan zien we voor vmbo bb-ers en vwo leerlingen in Drenthe een vergelijkbaar beeld met de landelijke cijfers.

Vmbo-ers met extra ondersteuning lijken het iets beter te doen dan gemiddeld. Voor de overige onderwijsniveaus (vmbo kb/gt en havo) zien we dat leerlingen die in Drenthe naar school gaan minder vaak het vereiste niveau halen (respectievelijk 2F en 3F) dan hun studiegenoten elders.

Subdomeinen

Met de rekenopdrachten wordt in de Citotoets 2 de kennis en vaardigheden op vier subdomeinen in kaart gebracht: getallen, verhoudingen, verbanden en meten en meetkunde.

De volgende tabel geeft voor de zes onderwijsniveaus de vaardigheidsscores per subdomein weer. We zien voor leerlingen van de drie vmbo-richtingen (bb/kb/gt) hetzelfde beeld: meten en meetkunde lijken zij relatief het beste te beheersen en getallen, verbanden en verhoudingen relatief minder. Voor de overige onderwijsniveaus komen de scores op de verschillende onderdelen meer met elkaar overeen.

Tabel 36 Vaardigheidsscores voor rekenen, naar subdomein en onderwijsniveau

	<bb	bb	kb	gt	havo	vwo
Rekenen - totaal	194	201	209	229	246	274
rekenen - meten en meetkunde	197	213	218	238	247	273
rekenen - verbanden	193	191	198	216	247	276
rekenen - getallen	194	203	204	222	245	277
rekenen - verhoudingen	196	201	204	226	244	271

4.2.6 Wiskunde

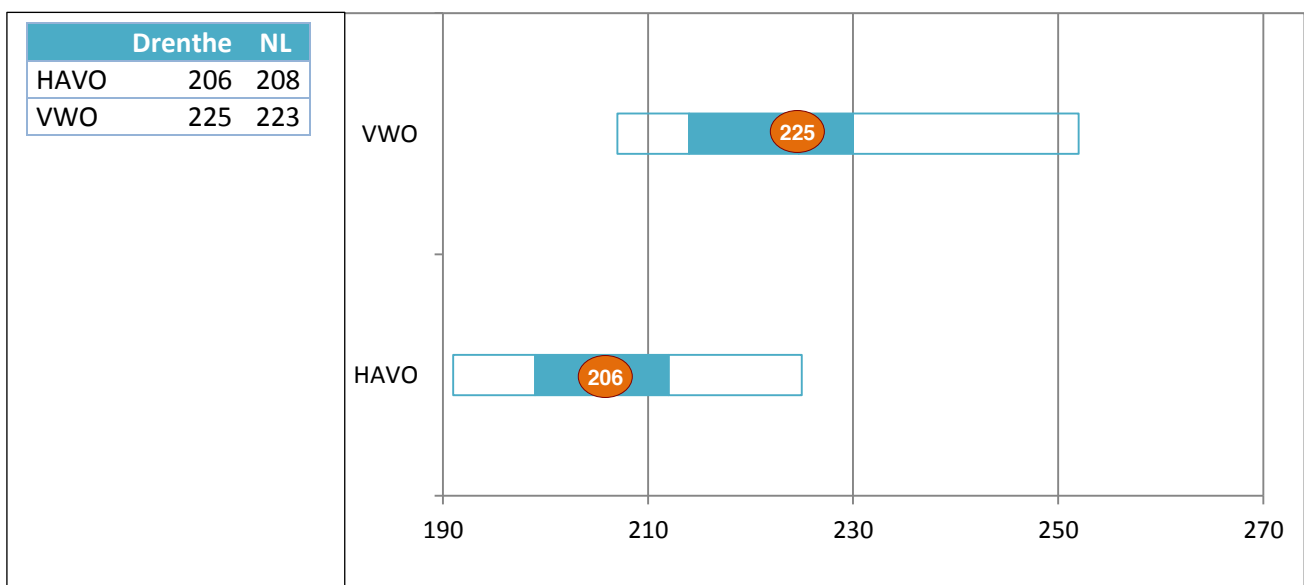
Havisten en vwo-ers hebben in hun Citotoets versie ook kennis en vaardigheden op het gebied van de pure wiskunde¹⁰ kunnen toetsen.

Verschillen tussen leerlingen op provinciaal versus landelijk niveau

We zien kleine verschillen met de landelijke cijfers: havo leerlingen lijken iets lager te scoren en vwo-ers iets hoger.

Voor wiskunde zijn geen referentieniveaus gedefinieerd. Ze ontbreken daarom in de volgende figuur.

Figuur 28 Gemiddelde scores voor rekenen naar onderwijsniveau, voor Drenthe en Nederland

¹⁰ Het gaat hier om vragen die alleen wiskunde gerelateerd zijn en een eigen vaardigheidsschaal vormen

Bij de havisten lopen de scores op de verschillende onderdelen niet ver uiteen. Meetkunde en statistiek en kansrekening lijken het te winnen van algebra en formules en grafieken. Bij de vwo-ers zijn de verschillen iets groter: meetkunde lijkt ze het beste af te gaan, gevolgd door algebra. Voor statistiek en kansrekening en formules en grafieken worden lagere scores behaald.

Tabel 37 Vaardigheidsscores op wiskunde, naar subdomein en onderwijsniveau

	havo	vwo
wiskunde - totaal	206	225
wiskunde - algebra	205	225
wiskunde - statistiek en kansrekening	207	223
wiskunde - formules en grafieken	205	222
wiskunde - meetkunde	207	228

4.2.7

Hoe verder?

We kunnen de inventarisatie van de prestaties voor taal en rekenen zien als een nul-meting. Door de komende jaren de prestaties van de leerlingen te blijven volgen, kunnen we kijken of het taal- en rekenniveau verbeterd. Dit is één van de doelen die met de invoering van de referentieniveaus wordt beoogd.

We zitten met het volgen van toetsresultaten van vo-leerlingen en de omzetting daarvan naar referentieniveaus in een overgangsfase. Dat heeft consequenties voor de verzameling van taal- en rekenprestaties, maar ook voor de hoogte van de prestaties zelf. De verwachting is dat we bij een volgende inventarisatie door meer scholen taal- en rekenprestaties krijgen aangeleverd wat de representativiteit van de data ten goede komt.

Uit een landelijke pilot in maart 2013 onder leerlingen in het voorlaatste en eindexamenjaar blijkt de afstand van met name de rekenprestaties tot de vereiste referentieniveaus nog groot te zijn.

De minister van OCW spreekt de verwachting uit dat de leerlingen het vereiste referentieniveau de komende jaren steeds dichterbij zullen naderen. Een grote meerderheid van de vmbo- en havo-leerlingen scoorde een onvoldoende. Het betrof hier in de meeste gevallen echter leerlingen die in het voorlaatste jaar zaten: zij hebben nog een jaar onderwijs te gaan, waardoor resultaten nog kunnen verbeteren.

Daarnaast is de verwachting dat de definitieve invoering van de rekentoets als onderdeel van het centraal eindexamen in 2015-2016 van invloed zal zijn op de inzet en motivatie van de leerlingen.

Het belangrijkste effect zou echter moeten komen van de verdere verbetering van de kwaliteit van het rekenonderwijs. Scholen zijn nu nog volop bezig om dit goed vorm te geven.¹¹

¹¹ Voortgangsrapportage invoering referentieniveaus taal en rekenen 2013, Ministerie van OCW.

5 Na het voortgezet onderwijs

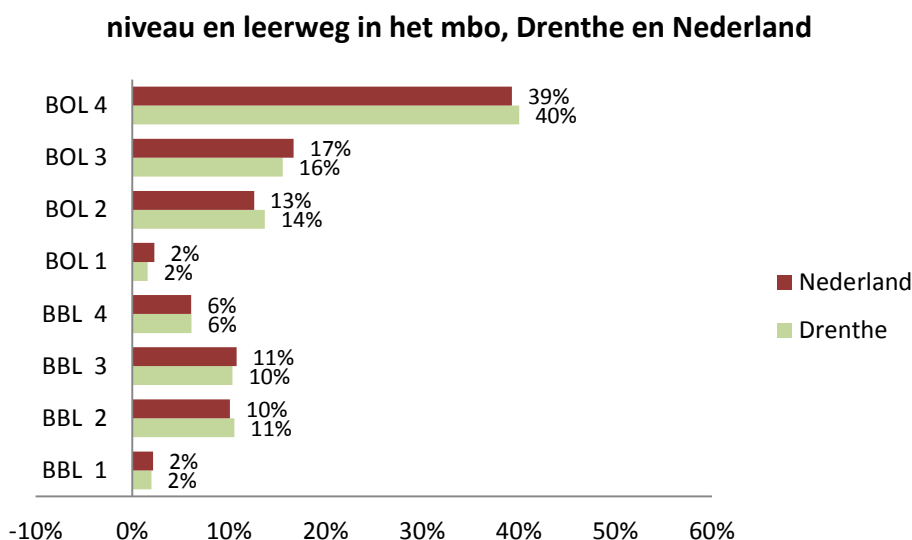
In dit hoofdstuk staan cijfers van deelname aan het middelbaar beroepsonderwijs (mbo), het hoger beroepsonderwijs (hbo) en het wetenschappelijk onderwijs (wo). We kijken hierbij ook naar de sectoren die de leerlingen kiezen binnen het onderwijs. Aan het slot van het hoofdstuk presenteren we de meest recente cijfers over het voortijdig schoolverlaten.

5.1 Leerlingen op het middelbaar beroepsonderwijs

Kengetal meest gevolgde opleiding mbo
2012-13: BOL4: 39%
2011-12: BOL4: 40%
2010-11: BOL4: 40%
2009-10: BOL4: 40%
2008-09: BOL4: 44%

Aan het begin van schooljaar 2012-2013 zijn er bijna 17.100 Drentse mbo leerlingen. Vorig jaar waren er iets meer, namelijk rond de 17.300. In de meeste gevallen wordt een opleiding in de beroepsopleidende leerweg op niveau 4 gevolgd. In de figuur hieronder is te zien dat de verdeling over de leerwegen (beroepsopleidende en beroepsbegeleidende leerweg) en de niveaus bij Drentse mbo-ers overeenkomt met de landelijke verdeling. De meerderheid volgt een opleiding op niveau 2 of hoger.

Figuur 29

Bron: DUO, 2013

Relatief de meeste mbo-ers volgen een opleiding binnen de sector zorg en welzijn (in Drenthe 35%, landelijk 32%). Dan volgt de sector economie met een Drents deelnamepercentage van 29% en een landelijk percentage van 32%. Het minst vaak wordt voor een gecombineerde of een agrarische opleiding gekozen. Mannen volgen vaker een technische of economische opleiding en vrouwen vaker een opleiding in de sector zorg en welzijn.

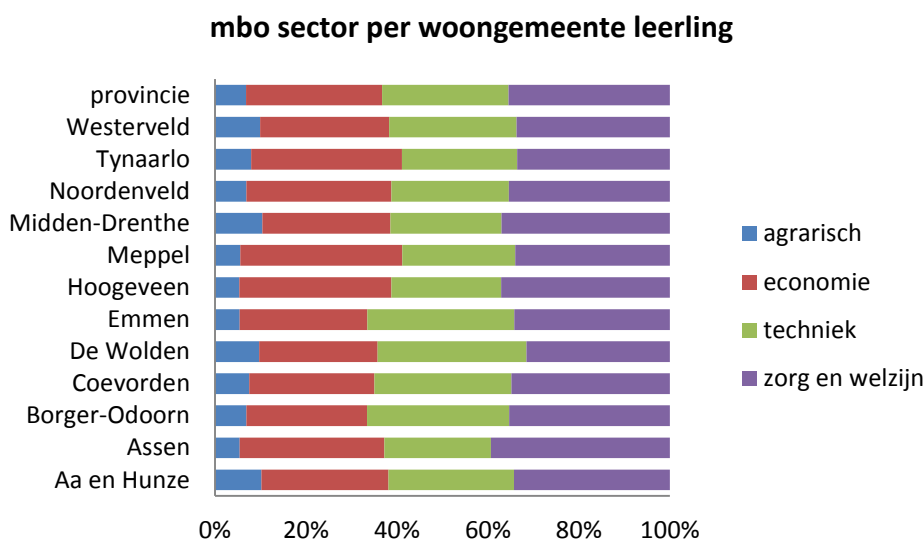
Tabel 38 deelname per sector in het middelbaar beroepsonderwijs in schooljaar 2012-13, Drenthe, Nederland

	Drenthe	Nederland
combinatie	3%	3%
economie	29%	32%
agrarisch	7%	6%
techniek	27%	27%
zorg en welzijn	35%	32%

Bron: DUO, 2013

In onderstaande figuur is per woongemeente weergegeven welke sector de mbo-leerlingen volgen. De verschillen zijn niet erg groot. Leerlingen uit Aa en Hunze, De Wolden, Westerveld en Midden Drenthe doen wat vaker een agrarische opleiding dan gemiddeld. De combinatiesector is voor deze figuur buiten beschouwing gelaten vanwege de kleine aantallen per afzonderlijke gemeente.

Figuur 30

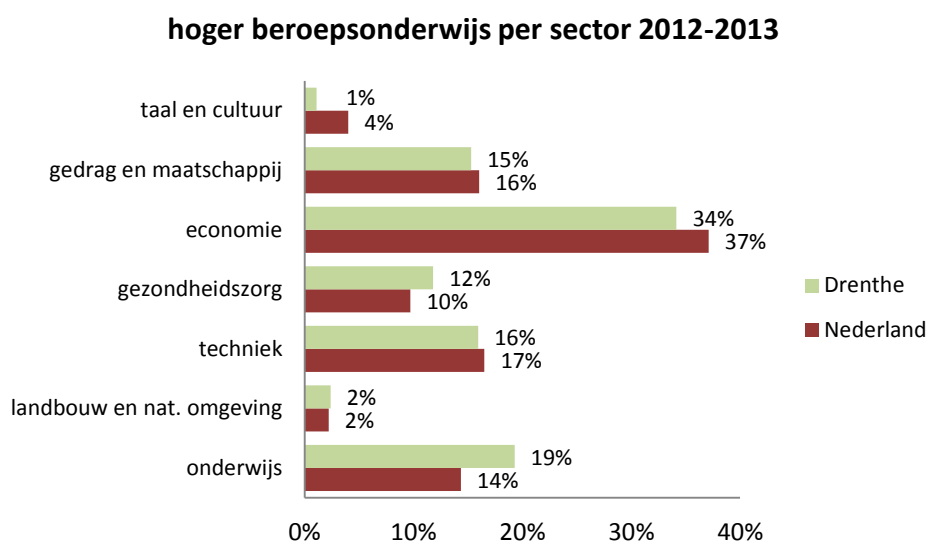
Bron: DUO, 2013

5.2 Het hogere onderwijs

Hoger beroepsonderwijs

Er zijn ongeveer 8.100 in Drenthe wonende jongeren ingeschreven op het hoger beroepsonderwijs. Drentse jongeren doen iets vaker een opleiding in de sector onderwijs en iets minder vaak een opleiding in de sectoren economie en taal en cultuur dan landelijk. Voor het overige wijkt de keuze voor de sectoren niet veel af van het landelijke beeld, zoals te zien is in de volgende figuur.

Figuur 31

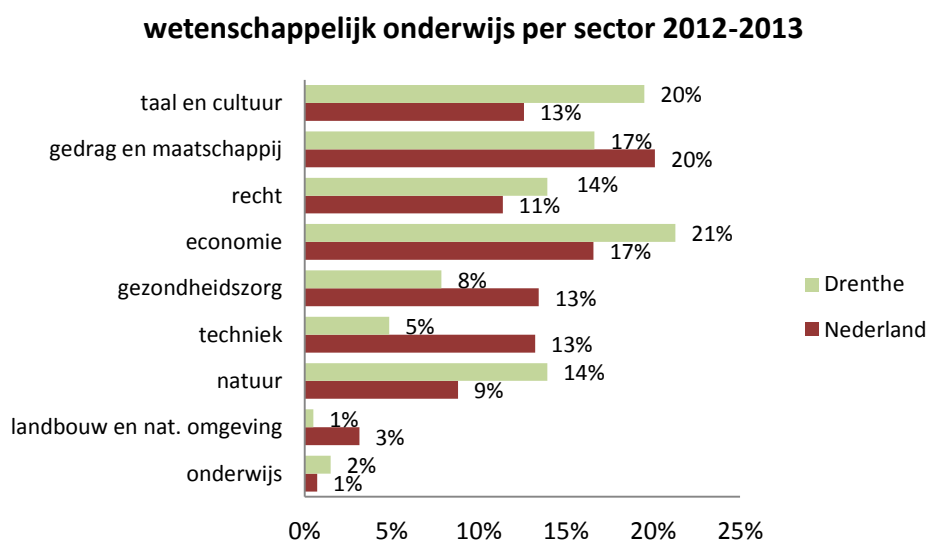

Bron: DUO, 2013

Wetenschappelijk onderwijs

Ongeveer 1.400 Drenten volgen een wetenschappelijke opleiding. In de meeste gevallen gaat het om een opleiding in de sectoren taal en cultuur of economie. De Drentse studenten wijken in deze keuze af van het landelijke gemiddelde. In vergelijking met het vorige jaar is het aandeel studenten binnen de sector gedrag en maatschappij iets afgenomen.

Figuur 32

Bron: DUO, 2013

5.3 Voortijdig schoolverlaters

Jongeren die de opleiding verlaten zonder diploma op het niveau van een startkwalificatie (= diploma op minimaal havo of mbo niveau 2) noemen we voortijdig schoolverlaters. De meest recente telling van het aantal voortijdig

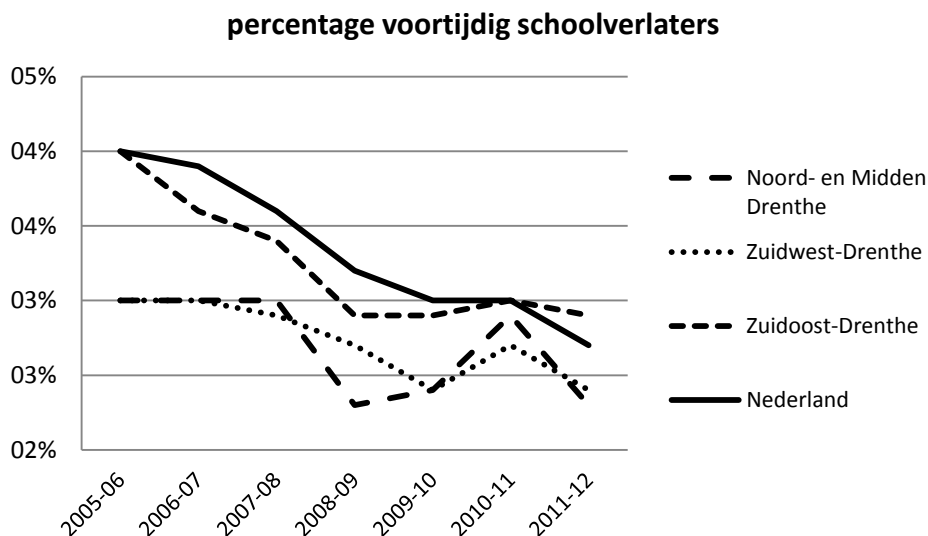
schoolverlaters is van 2011-2012 en bedraagt landelijk 36.245 (waarvan 27.000 mbo-ers).

Om het voortijdig schoolverlaten tegen te gaan zijn er samenwerkingverbanden van gemeenten opgericht. Dit zijn de regionale meld- en coördinatiepunten (RMC's). Deze hebben tot taak, om de voortijdig schoolverlaters voor zo ver mogelijk alsnog een startkwalificatie te laten behalen. Een startkwalificatie betekent een grotere kans op de arbeidsmarkt. In Drenthe zijn 3 RMC's: *Noord- en Midden Drenthe* (voor de gemeenten Aa en Hunze, Assen, Midden Drenthe, Tynaarlo en Noordenveld), *Zuidoost Drenthe* (voor de gemeenten Borger-Odoorn, Coevorden, Emmen) en *Zuidwest Drenthe* (voor de gemeenten De Wolden, Hoogeveen, Meppel, Westerveld).

In schooljaar 2005-2006 was het percentage voortijdig schoolverlaters 4% (het totaal voor voortgezet- en beroepsonderwijs). Daarna is er sprake van een afname tot 2,7 % in schooljaar 2011-2012 (het meest recente cijfer).

Voor Zuidoost-Drenthe geldt een afname van 4% tot 2,9%. Dit lijkt nog het meest op het landelijke verloop. is te zien. In Noord- en Midden Drenthe en Zuidwest-Drenthe neemt het percentage eerst af, waarna een tijdelijke stijging volgt na 2009. Het meest recente gegeven laat weer een afname zien.

Figuur 33

Bron: website VSV Verkenner min. OCW, 2013

In de regio Zuidoost- Drenthe zijn er in schooljaar 2011-2012 417 nieuwe voortijdig schoolverlaters (102 uit het voortgezet onderwijs en 315 uit het middelbaar beroepsonderwijs). Dit is een afname van zo'n 140 sinds 2005-2006. Er is jaarlijks een afname te zien, maar na 2009 is er opeens weer een toename. Het meest recente aantal is weer 1% lager dan een jaar eerder. In regio Zuidwest- Drenthe zijn in schooljaar 2011-2012 265 voortijdig schoolverlaters (72 uit het voortgezet onderwijs en 193 uit het middelbaar beroepsonderwijs). Dit betekent een afname van 9% ten opzichte van een jaar eerder. In Noord- en Midden Drenthe is het meest recente cijfer 20% lager dan het jaar ervoor (in totaal 382 voortijdig schoolverlaters, 125 uit het voortgezet onderwijs en 257 uit het middelbaar beroepsonderwijs).

Tabel 39 Aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters, per schooljaar en onderwijstype, RMC regio's Drenthe

		MBO	VO	totaal VO + MBO	verandering t.o.v. vorige jaar
Zuidoost-Drenthe	2005-06	432	126	558	
	2006-07	384	120	504	-10%
	2007-08	369	107	476	-6%
	2008-09	316	91	407	-14%
	2009-10	334	75	409	0%
	2010-11	332	88	420	3%
	2011-12	315	102	417	-1%
Zuidwest-Drenthe	2005-06	247	71	318	
	2006-07	248	77	325	2%
	2007-08	239	67	306	-6%
	2008-09	218	70	288	-6%
	2009-10	189	63	252	-13%
	2010-11	241	49	290	15%
	2011-12	193	72	265	-9%
Noord- en Midden Drenthe	2005-06	367	101	468	
	2006-07	379	104	483	3%
	2007-08	360	116	476	-1%
	2008-09	299	80	379	-20%
	2009-10	302	90	392	3%
	2010-11	334	141	475	21%
	2011-12	257	125	382	-20%

Bron: website VSV Verkenner min. OCW, 2013

6 Gegevens in de leerplichtadministratie

Bij de opzet van de Onderwijsmonitor was een belangrijke rol weggelegd voor de leerplichtadministraties van Drentse gemeenten. Omdat de afgelopen jaren steeds meer gegevens via DUO verkrijgbaar zijn, is besloten de gezamenlijke leerplichtadministraties niet langer als monitorbestand te gebruiken. Toch verdienen de leerplichtadministraties volop de aandacht.

Een actuele leerplichtadministratie is voor de uitvoering van de leerplichttaken van cruciaal belang. In het kader van de Leerplichtwet moeten gemeenten alle jongeren tussen de 5 en 18 jaar in beeld hebben. Jongeren in die leeftijdscategorie zijn verplicht onderwijs te volgen, totdat ze een startkwalificatie hebben of 18 jaar worden. Voor leerlingen van 5 tot 16 jaar heet dit de leerplicht. Voor jongeren tussen 16 en 18 jaar heet dit de kwalificatieplicht. Met startkwalificatie wordt een vwo-, havo- of mbo-diploma op niveau 2 of hoger bedoeld.

Met ingang van 2002 is naast de Leerplichtwet de RMC-wetgeving van toepassing. RMC staat voor: Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten. Deze wet verplicht gemeenten om leerlingen die niet meer leerplichtig zijn, tot hun 23^e jaar te volgen op hun weg naar een startkwalificatie. Als deze jongeren dreigen uit te vallen op school, moeten gemeenten een passend aanbod organiseren, zodat deze jongeren alsnog een startkwalificatie kunnen halen.

In dit hoofdstuk zien we in hoeverre Drentse gemeenten jongeren tot 23 jaar in zicht hebben.

Aantal jongeren in de gemeentelijke leerplichtadministraties

Op 1 januari 2013 wonen volgens het CBS 118.474 jongeren onder de 23 jaar in de 11 Drentse monitorgemeenten (exclusief Tynaarlo). Vrijwel alle jongeren, namelijk 117.884, staan in de gemeentelijke leerplichtadministraties¹² opgenomen. Daarmee is 99% in beeld. Een verbetering vergeleken met vorig jaar, toen 92% van de jongeren in een gemeentelijke leerplichtadministratie stond geregistreerd.

Kijken we in hoeverre verschillende leeftijdsgroepen in de gemeentelijke leerplichtadministraties staan opgenomen, dan levert dat onderstaande tabel op. Zo zien we dat alle Drentse gemeenten hun administratie van 4-18 jarigen 'volledig' hebben. De term volledig gebruiken we als meer dan 95% van de betreffende groep jongeren in de leerplichtadministratie van hun woongemeente staat vermeld. Bij de aanduiding 'grotendeels' gaat het om 60% tot 95%, 'deels' betekent tussen de 20% en de 60% en 'vrijwel niet' betekent minder dan 20%.

Kengetal
percentage 0-23 jaar in de GLA
2012-13: 99%
2011-12: 92%
2010-11: 99%
2009-10: 88%
2008-09: 95%

¹² GLA's van alle Drentse gemeenten, behalve Tynaarlo

Vergeleken met vorig jaar hebben een aantal gemeenten een inhaalslag gemaakt.

Tabel 40 Mate waarin jongeren geregistreerd staan in de leerplichtadministratie in vergelijking met aantal jongeren woonachtig in de gemeente (CBS), per leeftijdsgroep

	0 t/m 3 jr	4 t/m 12 jr	13 t/m 18 jr	19 t/m 22 jr	totaal
Aa en Hunze	grotendeels	volledig	volledig	volledig	volledig
Assen	volledig	volledig	volledig	volledig	volledig
Borger-Odoorn	grotendeels	volledig	volledig	grotendeels	grotendeels
Coevorden	volledig	volledig	volledig	volledig	volledig
De Wolden	grotendeels	volledig	volledig	volledig	volledig
Emmen	volledig	volledig	volledig	grotendeels	volledig
Hoogeveen	grotendeels	volledig	volledig	volledig	volledig
Meppel	grotendeels	volledig	volledig	volledig	volledig
Midden-Drenthe	volledig	volledig	volledig	volledig	volledig
Noordenveld	volledig	volledig	volledig	volledig	volledig
Westerveld	vrijwel niet	volledig	volledig	volledig	grotendeels
provincie	grotendeels	volledig	volledig	volledig	volledig

Bron: GLA' s Drentse gemeenten 2013

Leerplichtadministraties en de naleving van de leer- en kwalificatieplicht

Bovenstaande tabel geeft weer in hoeverre jongeren in de leerplichtadministraties staan opgenomen. Dan hebben we het over de kwantiteit. Het zegt echter nog niets over de mate waarin gemeenten weten of en bij welke onderwijsinstelling jongeren staan ingeschreven. Evenmin is hiermee een uitspraak gedaan of gemeenten wel of niet op de hoogte zijn van het behalen van een startkwalificatie.

De volgende tabel geeft voor de drie groepen 'volledig leerplichtigen', 'kwalificatieplichtigen' en 'jongeren van 18 jaar en ouder' weer of ze bij een onderwijsinstelling staan ingeschreven én of ze een startkwalificatie hebben behaald.

In de gemeentelijke leerplichtadministraties staan ruim 65.000 leerplichtigen (vorig jaar 62.000), bijna 7.500 kwalificatieplichtigen (vorig jaar 7.000) en een kleine 24.000 jongeren van 18 jaar en ouder (vorig jaar 20.000).

De tabel laat zien dat bijna alle jongeren van 5 t/m 22 jaar bij de gemeentelijke leerplichtadministraties in beeld zijn. Bijna alle 'volledig leerplichtigen' (98%), 'kwalificatieplichtigen' (99%) en '18-plussers' (98%) staan bij een onderwijsinstelling ingeschreven en/of hebben een startkwalificatie.

Tabel 41 aandeel volledig leerplichtigen, kwalificatieplichtigen en 18 plussers met inschrijving bij een onderwijsinstelling en/of startkwalificatie (SK)

	volledig leerplichtig	kwalificatieplichtig	18 jaar en ouder
ingeschreven e.o. SK	98%	99%	98%
onbekend	2%	1%	2%
totaal	100%	100%	101%

Bron: GLA's Drentse gemeenten 2013

In bijlage G hebben we voor de 11 afzonderlijke gemeenten een overzicht opgenomen met daarin het aandeel jongeren met een inschrijving en/of startkwalificatie.

Bijlage A Bevolkingsprognoses onderwijsleeftijden

De provincie Drenthe maakt al een aantal jaren bevolkingsprognoses. De meest recente is uitgekomen in maart 2012. Hieruit blijkt dat het aantal inwoners tot 2020 iets zal toenemen, namelijk met 0,4% terwijl voor de totale Nederlandse bevolking een stijging van 3,9% wordt verwacht. Voor de gemeenten Assen, Meppel en in mindere mate Hoogeveen is de verwachting dat er nog groei zal zijn in de overige gemeenten neemt het aantal inwoners af.

In deze bijlage staan de prognoses voor de bevolkingsontwikkeling tot 2020 per gemeente en ingedeeld in de voor onderwijs en onderwijsvoorzieningen relevante leeftijdsgroepen: de 0 tot en met 3 jarigen (voorschoolse leeftijd), de basisgeneratie van 4 tot en met 11 jaar vermeerderd met 30% van de 12 jarigen en de overige 70% van de 12 jarigen tot en met 22 jaar.

Prognose totale bevolking

	2010	2015	2020	verschil	% verschil
Aa en Hunze	25.560	25.700	25.410	-150	-0,6%
Assen	66.860	68.880	71.260	4.400	6,6%
Borger-Odoorn	26.070	25.570	25.070	-1.000	-3,8%
Coevorden	36.120	35.730	35.160	-960	-2,7%
De Wolden	23.580	23.660	23.440	-140	-0,6%
Emmen	109.490	108.830	108.230	-1.260	-1,2%
Hoogeveen	54.810	55.420	56.080	1.270	2,3%
Meppel	32.380	33.230	34.220	1.840	5,7%
Midden-Drenthe	33.560	33.510	33.440	-120	-0,4%
Noordenveld	30.810	30.660	30.080	-730	-2,4%
Tynaarlo	32.410	32.220	31.840	-570	-1,8%
Westerveld	19.340	19.020	18.690	-650	-3,4%
Provincie	490.980	492.440	492.910	1.930	0,4%
Nederland	16.574.990	16.941.210	17.228.780	653.790	3,9%

Bron: Provincie Drenthe, Bevolkingsprognose XVIII (maart 2012)

0 tot en met 3 jarigen

	2010	2015	2020	verschil	% verschil
Aa en Hunze	920	810	780	-140	-15,2%
Assen	3.310	3.280	3.240	-70	-2,1%
Borger-Odoorn	960	840	820	-140	-14,6%
Coevorden	1.470	1.410	1.320	-150	-10,2%
De Wolden	850	780	790	-60	-7,1%
Emmen	4.420	4.310	4.240	-180	-4,1%
Hoogeveen	2.620	2.790	2.810	190	7,3%
Meppel	1.550	1.560	1.540	-10	-0,6%
Midden-Drenthe	1.270	1.180	1.170	-100	-7,9%
Noordenveld	1.130	1.000	970	-160	-14,2%
Tynaarlo	1.300	1.050	880	-420	-32,3%
Westerveld	640	580	560	-80	-12,5%
Provincie	20.480	19.590	19.110	-1.370	-6,7%
Nederland	737.360	724.180	737.310	-50	0,0%

Bron: Provincie Drenthe, Bevolkingsprognose XVIII (maart 2012)

Basisgeneratie: 4 tot en met 11 (plus 30% van de 12-jarigen)

	2010	2015	2020	verschil	% verschil
Aa en Hunze	2.600	2.230	1.920	-680	-26,2%
Assen	7.270	7.240	7.250	-20	-0,3%
Borger-Odoorn	2.550	2.130	1.900	-650	-25,5%
Coevorden	3.740	3.320	3.120	-620	-16,6%
De Wolden	2.640	2.120	1.810	-830	-31,4%
Emmen	10.750	9.630	9.240	-1510	-14,0%
Hoogeveen	5.650	5.540	5.770	120	2,1%
Meppel	3.510	3.440	3.400	-110	-3,1%
Midden-Drenthe	3.570	3.000	2.640	-930	-26,1%
Noordenveld	3.120	2.770	2.380	-740	-23,7%
Tynaarlo	3.370	3.170	2.740	-630	-18,7%
Westerveld	1.920	1.560	1.320	-600	-31,3%
Provincie	50.690	46.160	4.3480	-7.210	-14,2%
Nederland	1.651.500	1.567.570	1.519.690	-131.810	-8,0%

Bron: Provincie Drenthe, Bevolkingsprognose XVIII (maart 2012)

12 tot en met 22 jaar (70% van de 12 jarigen)

	2010	2015	2020	verschil	% verschil
Aa en Hunze	2.890	3.020	2.880	-10	-0,3%
Assen	8.370	8.760	9.020	650	7,8%
Borger-Odoorn	3.140	3.190	2.850	-290	-9,2%
Coevorden	4.090	4.230	4.090	0	0,0%
De Wolden	2.940	3.240	3.080	140	4,8%
Emmen	13.320	13.420	12.830	-490	-3,7%
Hoogeveen	6.790	6.900	6.860	70	1,0%
Meppel	3.820	4.060	4.240	420	11,0%
Midden-Drenthe	4.050	4.210	3.940	-110	-2,7%
Noordenveld	3.540	3.690	3.570	30	0,8%
Tynaarlo	3.840	4.080	4.160	320	8,3%
Westerveld	2.130	2.210	2.100	-30	-1,4%
Provincie	58.910	61.010	5.9610	700	1,2%
Nederland	2.147.370	2.185.720	2.160.380	13.010	0,6%

Bron: Provincie Drenthe, Bevolkingsprognose XVIII (maart 2012)

Bijlage B Cito toetsen op I t/m V niveaus

Taal voor kleuters medio groep 2 (LTK25)

niveau	Drenthe 2012	Drenthe 2013	norm
I	41%	45%	20% hoogst scorend
II	19%	18%	20% boven het landelijk gemiddelde
III	19%	21%	20% landelijk gemiddelde
IV	12%	11%	20% onder het landelijk gemiddelde
V	8%	6%	20% laagst scorende leerlingen

Rekenen voor kleuters medio groep 2 (LRK25)

niveau	Drenthe 2012	Drenthe 2013	norm
I	27%	30%	20% hoogst scorend
II	23%	25%	20% boven het landelijk gemiddelde
III	23%	22%	20% landelijk gemiddelde
IV	14%	13%	20% onder het landelijk gemiddelde
V	13%	11%	20% laagst scorende leerlingen

Technisch lezen eind groep 3 (LDM39)

niveau	Drenthe 2012	Drenthe 2013	norm
I	25%	23%	20% hoogst scorend
II	19%	19%	20% boven het landelijk gemiddelde
III	19%	19%	20% landelijk gemiddelde
IV	20%	21%	20% onder het landelijk gemiddelde
V	16%	18%	20% laagst scorende leerlingen

Technisch lezen eind groep 4 (LDM49)

niveau	Drenthe 2012	Drenthe 2013	norm
I	22%	23%	20% hoogst scorend
II	20%	19%	20% boven het landelijk gemiddelde
III	19%	19%	20% landelijk gemiddelde
IV	20%	22%	20% onder het landelijk gemiddelde
V	19%	17%	20% laagst scorende leerlingen

Technisch lezen eind groep 5 (LDM59)

niveau	Drenthe 2012	Drenthe 2013	norm
I	26%	27%	20% hoogst scorend
II	19%	19%	20% boven het landelijk gemiddelde
III	20%	19%	20% landelijk gemiddelde
IV	17%	18%	20% onder het landelijk gemiddelde
V	18%	17%	20% laagst scorende leerlingen

Woordenschat eind groep 3 (LWT39)

niveau	Drenthe 2012	Drenthe 2013	norm
I	40%	41%	20% hoogst scorend
II	21%	21%	20% boven het landelijk gemiddelde
III	15%	16%	20% landelijk gemiddelde
IV	13%	13%	20% onder het landelijk gemiddelde
V	11%	9%	20% laagst scorende leerlingen

Woordenschat eind groep 5 (LWT59)

niveau	Drenthe 2012	Drenthe 2013	norm
I	21%	24%	20% hoogst scorend
II	20%	21%	20% boven het landelijk gemiddelde
III	23%	21%	20% landelijk gemiddelde
IV	21%	20%	20% onder het landelijk gemiddelde
V	15%	13%	20% laagst scorende leerlingen

Begrijpend lezen medio groep 6 (LBL65)

niveau	Drenthe 2012	Drenthe 2013	norm
I	18%	19%	20% hoogst scorend
II	17%	17%	20% boven het landelijk gemiddelde
III	25%	25%	20% landelijk gemiddelde
IV	25%	24%	20% onder het landelijk gemiddelde
V	16%	15%	20% laagst scorende leerlingen

Begrijpend lezen medio groep 8 (LBL85)

niveau	Drenthe 2012	Drenthe 2013	norm
I	26%	27%	20% hoogst scorend
II	24%	22%	20% boven het landelijk gemiddelde
III	15%	16%	20% landelijk gemiddelde
IV	18%	18%	20% onder het landelijk gemiddelde
V	17%	18%	20% laagst scorende leerlingen

Rekenen en wiskunde eind groep 3 (LRA39)

niveau	Drenthe 2012	Drenthe 2013	norm
I	49%	48%	20% hoogst scorend
II	24%	24%	20% boven het landelijk gemiddelde
III	14%	15%	20% landelijk gemiddelde
IV	8%	8%	20% onder het landelijk gemiddelde
V	6%	6%	20% laagst scorende leerlingen

Rekenen en wiskunde eind groep 4 (LRA49)

niveau	Drenthe 2012	Drenthe 2013	norm
I	38%	37%	20% hoogst scorend
II	24%	24%	20% boven het landelijk gemiddelde
III	18%	17%	20% landelijk gemiddelde
IV	14%	15%	20% onder het landelijk gemiddelde
V	7%	7%	20% laagst scorende leerlingen

Rekenen en wiskunde eind groep 6 (LRA69)

niveau	Drenthe 2012	Drenthe 2013	norm
I	31%	31%	20% hoogst scorend
II	24%	23%	20% boven het landelijk gemiddelde
III	26%	24%	20% landelijk gemiddelde
IV	14%	16%	20% onder het landelijk gemiddelde
V	6%	7%	20% laagst scorende leerlingen

Bijlage C De hoogst scorende scholen in eerdere jaren

Het eerste schooljaar waarin de Drentse Onderwijsmonitor publiceerde over prestaties in het basisonderwijs was 2008-2009.

jaar	cate- gorie	school	gemeente	toetsen	score school	gemid- delde score alle scholen
2011-12	1	OBS 't Eenspan Emmen	Emmen	taal en rekenen	57	54
	2	Basisschool Triangel Nieuw Annerveen	Aa en Hunze	taal en rekenen	58	53
	3	OBS Viersprong Klazienaveen	Emmen	taal en rekenen	57	53
2010-11	1	OBS Triangel, Nw. Annerveen	Aa en Hunze	taal en rekenen	59	54
	2	RKBS Mariaschool, Paterswolde	Tynaarlo	taal en rekenen	60	54
	3	De Vaarboom, Veeningen	De Wolden	taal en rekenen	58	52
2009-10	1	Basisschool De Drift, Grolloo	Aa en Hunze	taal	75	53
	2	St Jozephsschool, Zandberg	Borger- Odoorn	taal	60	53
	3	CBS De Zwaluw, Zandpol	Emmen	taal	57	52
	1	Ten Darperschoele, Wapse	Westerveld	rekenen	63	56
	2	De Rozebottel, Koekange	De Wolden	rekenen	62	55
	3	OBS De Bascule, Nieuw Amsterdam	Emmen	rekenen	57	54
2008-09	1*	CBS De Zwaluw, Zandpol	Emmen	taal	59	53
	2	OBS 't Eenspan, Emmen	Emmen	taal	59	53
	3	RKBS St. Gerardus, Emmen	Emmen	taal	57	53
	4	OBS School 24, Nieuw Buinen	Borger- Odoorn	taal	57	53
	1	CBS De Zwaluw, Zandpol	Emmen	rekenen	61	55
	2	RKBS St. Theresia, Barger-Compascuum	Emmen	rekenen	60	54
	3	OBS De Bascule, Nieuw-Amsterdam	Emmen	rekenen	59	55
	4	OBS De Mondenhoek, 1e Exloermond	Borger- Odoorn	rekenen	57	53

*In 2008-2009 was er sprake van een andere indeling in categorieën op basis van aantal gewichtenleerlingen

Bijlage D Overzicht taal- en rekentoetsen

Taaltoetsen per referentieniveau:

	1F	2F	3F	4F
AMN Insight Taaltoets	✓	✓	✓	✓
Diagnostische toetsen taal en rekenen	✓	✓	✓	✓
Dia taal	✓	✓		
Drempeltoetsen Muiswerk	✓	✓	✓	✓
Screeningsprogramma's Muiswerk taal		✓	✓	✓
Taalniveautest (TNT)	✓	✓	✓	✓
TOA taalvaardigheid	✓	✓	✓	✓
Toets 0 t/m 3 van het Cito Volgsysteem	✓	✓	✓	✓
Toetsen IVIO-Examenbureau	✓	✓	✓	
ViaStarttaal	✓	✓	✓	

Rekentoetsen per referentieniveau:

	1F	2F	3F
AMN Insight Rekentoets		✓	✓
Diagnostische toetsen taal en rekenen	✓	✓	✓
Drempeltoetsen Muiswerk	✓	✓	✓
Rekanscan 2F		✓	
Rekentoetsen APS	✓	✓	✓
RNT - Rekenniveautest	✓	✓	✓
Screeningsprogramma's Muiswerk rekenen		✓	✓
Toets 0 t/m 3 van het Cito Leerlingvolgsysteem	✓	✓	✓
Toetsen IVIO-Examenbureau	✓	✓	✓

Bijlage E Van schaalgemiddelden naar referentieniveaus

De bandbreedtes voor de indicatie van de referentieniveaus zijn als volgt:

Nederlands leesvaardigheid:		Engels leesvaardigheid:	
<i>vaardigheidsscore</i>	<i>Indicatie niveau</i>	<i>vaardigheidsscore</i>	<i>Indicatie niveau</i>
0-207	< 1F	0-195	< A1
208-215	1F	196-226	A1
216-244	2F	227 of hoger	>= A2
245 of hoger	>= 3F		

Rekenen:		Taalverzorging:	
<i>vaardigheidsscore</i>	<i>Indicatie niveau</i>	<i>vaardigheidsscore</i>	<i>Indicatie niveau</i>
0-201	< 1F	0-213	< 1F
202-220	1F	214-227	1F
221-250	2F	228-248	2F
251 of hoger	>= 3F	249 of hoger	>= 3F

Bijlage F ERK-niveaus voor het examen Engels

De volgende ERK-niveaus zijn vereist om het eindexamen goed te maken:

	vmbo bb	vmbo kb	vmbo gt
Luistervaardigheid	A2	A2	A2 / B1
Gespreksvaardigheid	A2	A2	A2
Schrijfvaardigheid	A1	A2	A2 / B1
Leesvaardigheid	A2 (90%) B1 (10%)	A2 (50%) B1 (50%)	A2 (10%) B1 (75%) B2 (15%)

	havo	vwo
Luisteren	B1	B2
Gesprekken voeren	B1+	B2
Spreken	B1+	B2
Schrijven	B1	B2
Lezen	B1 (30%) B2 (70%)	B2 (85%) C1 (15%)

Bijlage G Ingeschreven 0-23 jarigen per gemeente

Aa en Hunze

	volledig leerplichtig	kwalificatieplichtig	18 jaar en ouder
ingeschreven e.o. SK	98%	100%	95%
onbekend	2%	0%	5%
totaal	100%	100%	100%

Bron: GLA's Drentse gemeenten 2013

Assen

	volledig leerplichtig	kwalificatieplichtig	18 jaar en ouder
ingeschreven e.o. SK	100%	99%	100%
onbekend	0%	1%	0%
totaal	100%	100%	100%

Bron: GLA's Drentse gemeenten 2013

Borger Odoorn

	volledig leerplichtig	kwalificatieplichtig	18 jaar en ouder
ingeschreven e.o. SK	91%	98%	84%
onbekend	9%	2%	16%
totaal	100%	100%	100%

Bron: GLA's Drentse gemeenten 2013

Coevorden

	volledig leerplichtig	kwalificatieplichtig	18 jaar en ouder
ingeschreven e.o. SK	100%	99%	100%
onbekend	0%	1%	0%
totaal	100%	100%	100%

Bron: GLA's Drentse gemeenten 2013

De Wolden

	volledig leerplichtig	kwalificatieplichtig	18 jaar en ouder
ingeschreven e.o. SK	93%	99%	99%
onbekend	7%	1%	1%
totaal	100%	100%	100%

Bron: GLA's Drentse gemeenten 2013

Emmen

	volledig leerplichtig	kwalificatieplichtig	18 jaar en ouder
ingeschreven e.o. SK	100%	100%	96%
onbekend	0%	0%	4%
totaal	100%	100%	100%

Bron: GLA's Drentse gemeenten 2013

Hoogeveen

	volledig leerplichtig	kwalificatieplichtig	18 jaar en ouder
ingeschreven e.o. SK	98%	99%	99%
onbekend	2%	1%	1%
totaal	100%	100%	100%

Bron: GLA's Drentse gemeenten 2013

Meppel

	volledig leerplichtig	kwalificatieplichtig	18 jaar en ouder
ingeschreven e.o. SK	92%	100%	99%
onbekend	8%	0%	1%
totaal	100%	100%	100%

Bron: GLA's Drentse gemeenten 2013

Midden Drenthe

	volledig leerplichtig	kwalificatieplichtig	18 jaar en ouder
ingeschreven e.o. SK	100%	100%	98%
onbekend	0%	0%	2%
totaal	100%	100%	100%

Bron: GLA's Drentse gemeenten 2013

Noordenveld

	volledig leerplichtig	kwalificatieplichtig	18 jaar en ouder
ingeschreven e.o. SK	100%	99%	99%
onbekend	0%	1%	1%
totaal	100%	100%	100%

Bron: GLA's Drentse gemeenten 2013

Westerveld

	volledig leerplichtig	kwalificatieplichtig	18 jaar en ouder
ingeschreven e.o. SK	94%	99%	99%
onbekend	6%	1%	1%
totaal	100%	100%	100%

Bron: GLA's Drentse gemeenten 2013

Bijlage H Definities en afkortingen

Absoluut verzuim: Van absoluut verzuim is sprake wanneer een leerplichtig kind niet is ingeschreven op een school en er geen grond voor vrijstelling aanwezig is.

Gewichtenregeling basisonderwijs: Voor het bepalen van het gewicht van de leerling is het opleidingsniveau van de ouders/verzorgers/voogden van belang. Er worden drie categorieën onderscheiden:

- Categorie 1 - maximaal basisonderwijs of (v)so-zmlk
- Categorie 2 - maximaal lbo/vbo, praktijkonderwijs of vmbo basis- of kaderberoepsgerichte leerweg
- Categorie 3 - overig voortgezet onderwijs en hoger

De regeling kent twee gewichten: 0,3 en 1,2. De gewichten zijn gekoppeld aan de eerder genoemde opleidingscategorieën 1 en 2.

leerlinggewichten

0,3: toegekend aan leerlingen van wie beide ouders of de ouder die belast is met de dagelijkse verzorging een opleiding uit categorie 2 heeft gehad.

1,2: toegekend aan leerlingen van wie één van de ouders een opleiding heeft gehad uit categorie 1 en de ander een opleiding uit categorie 1 óf 2.

0: toegekend aan leerlingen van wie één van de ouders of beide ouders een opleiding heeft gehad uit categorie 3.

Leerplicht en kwalificatieplicht: De volledige leerplicht duurt tot en met het schooljaar waarin de jongere zestien jaar wordt (een schooljaar loopt van 1 augustus tot en met 31 juli). Daarna geldt de kwalificatieplicht. De kwalificatieplicht geldt voor jongeren die nog geen 18 jaar zijn en nog geen startkwalificatie, een diploma van een havo-, vwo- of mbo2-opleiding, hebben behaald.

Startkwalificatie: De leerling heeft een startkwalificatie als hij/zijn een havo diploma, een vwo diploma of een diploma op minimaal niveau twee van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (MBO) heeft behaald.

Voortijdige schoolverlater: Iedere jongere tot 23 jaar die de school verlaat zonder een startkwalificatie wordt beschouwd als een voortijdig schoolverlater.

Regionale expertisecentra: REC's (vso-rec en so-rec): Er zijn vier clusters voor speciaal onderwijs:

Cluster 1: scholen voor visueel gehandicapte kinderen (blinden en slechtzienden) en kinderen die daarnaast nog een andere handicap hebben;

Cluster 2: scholen voor dove en slechthorende kinderen, kinderen met ernstige spraakmoeilijkheden en kinderen die daarnaast nog een andere handicap hebben;

Cluster 3: scholen voor lichamelijk gehandicapte kinderen, zeer moeilijk lerende kinderen, langdurig zieke kinderen met een lichamelijke handicap en kinderen die daarnaast nog een andere handicap hebben;

Cluster 4: scholen voor zeer moeilijk opvoedbare kinderen, langdurig zieke kinderen anders dan met een lichamelijke handicap en onderwijs aan kinderen in scholen die

verbonden zijn aan pedologische instituten (instituten die onderzoek doen naar en behandelingen verzorgen voor psychisch gestoorde kinderen).

Afkortingen

BBL	beroepsbegeleidende leerweg (mbo)
BOL	beroepsopleidende leerweg (mbo)
BVE	beroeps- en volwasseneneducatie
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
DUO	Diens Uitvoering Onderwijs (voorheen IB groep/ Informatie beheergroep)
GBA	gemeentelijke basisadministratie
HAVO	hoger algemeen voortgezet onderwijs
HBO	hoger beroepsonderwijs
LDM (toets)	technisch lezen 3-minutentoets (Cito toets LOVS, leerling en onderwijsvolgsysteem)
LOVS	leerling en onderwijs volgsysteem
LRA (toets)	reken en wiskunde (Cito toets LOVS: leerling en onderwijsvolgsysteem)
LRK (toets)	rekenen voor kleuters (Cito toets LOVS: leerling en onderwijsvolgsysteem)
LTK (toets)	taal voor kleuters (Cito toets LOVS: leerling en onderwijsvolgsysteem)
LWT (toets)	woordenschat (Cito toets LOVS: leerling en onderwijsvolgsysteem)
LWOO	leerwegondersteunend onderwijs
MBO	middelbaar beroepsonderwijs
PO	primair onderwijs
REC	regionaal expertisecentrum
RMC	regionaal coördinatie centrum voortijdig schoolverlaters
VO	voortgezet onderwijs
VWO	voorbereidend wetenschappelijk onderwijs
SBO/SBAO	speciaal basisonderwijs
S(V)O	speciaal (voortgezet) onderwijs
VMBO	voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
VMBO-GL	gemengde leerweg
VMBO-TL	theoretisch leerweg
VMBO-BL	basisberoepsgerichte leerweg
VMBO-KL	kaderberoepsgerichte leerweg
VSV	voortijdig schoolverlaten
WO	wetenschappelijk onderwijs

Gegevensbronnen

Cito: landelijke referentiescores voor taal- en rekentoetsen

Inspectie van het Onderwijs: Toezichtkaart (voorheen Kwaliteitskaart) Voortgezet Onderwijs 2011 (Data Archiving and Networked Services, KNAW, 2012)

Inspectie van het Onderwijs: Cito-eindtoetsscores en toezichtarrangementen Drentse scholen primair onderwijs

Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap: Databestanden primair onderwijs, voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs, hoger onderwijs. Basisgegevens bekostigd onderwijs (Bbo).

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in samenwerking met de PO-Raad, de VO-raad, de AOC Raad en de MBO Raad. Website Passend onderwijs (www.passendonderwijs.nl)

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap: Aanval op schooluitval: VSV Verkenner (www.vsvverkenner.nl)

Gemeentelijke leerplichtadministraties van 11 Drentse gemeenten: Assen, Aa en Hunze, Borger-Odoorn, Coevorden, De Wolden, Emmen, Hoogeveen, Meppel, Noordenveld, Midden Drenthe, Westerveld.

Onderzoeksbureau Centrum voor
Maatschappelijke Ontwikkeling Groningen

